

BERXWEDAN

HER TÎŞT JÎ BO ÊNÎYA RÎZGARÎYA NETEWA KURDÎSTAN

Sayı 54 / 15 Mayıs 1988 / 2.50 DM

BAHAR ATILIMI YAYGIN EYLEMLİLİKLE ZİRVEDE

Uludere Ulusal Kurtuluş Eylemleriyle Sarsıldı

9 Mayıs'ta bir ARGK birliği Uludere'nin Krör (Ortabağ) köyünde konumlanan çetelere karşı bir eylem gerçekleştirdi. Düşmanın aldığı bütün tedbirlerle ve bir bölüğünü konumlandırmasına rağmen, çetelere ağır darbe vuruldu.

Ayrıca gerçekleştirilen diğer bir eylemde ise, 8 çete yargılandıktan sonra ölümle cezalandırıldı. Çetelerin silahlarına da ARGK birliğince el kondu.

Uludere'nin diğer bir köyünde ise köylülerle toplantı yapıldı.

Haberi 3. sayfada

Şırnak'ta Çetelere Öldürücü Darbe

Şırnak'ın Dergule, Ayrım, Navyan köylerinde gerçekleştirilen eylemlerde 14 çete yakınlarıyla birlikte cezalandırıldı.

ARGK birliği, suçlu bulunan çeteleri ve ihbarcılarını köylülerle birlikte yargıladıktan sonra ölümle cezalandırdı.

Haberi 3. sayfada

1971 Direnişçileri ve Türkiye Gençlik Hareketi

Dünya tarihine '68 olayları olarak geçen, gençlik direnişlerinin üzerinden 20 yıl gibi bir zaman geçti. '68'de sadece Türkiye'de değil, dünyanın birçok ülkesinde gençlik sokaklara döktü, üniversiteleri işgal etti, grev ve gösterilere aktif olarak katıldı. Gençliğin bu derece geniş bir alanda eyleme geçmesinin tabii ki, kendisine özgü nedenleri vardır. Bu nedenleri irdelemek ve bunlardan doğru sonuçlar çıkarmak, son derece önemli bir husustur. Burada her ülkenin kendisine özgü koşullarını da gözardı etmemek gerekir. Meseleye böyle yaklaşıldığında ortaya çıkan gerçeklik soruna doğru bir çözümü de beraberinde getirecektir.

Dünyanın çeşitli alanlarında baş gösteren gençlik hareketleri üzerine yapılan değerlendirmeler, bir hayli fazladır. Biz son yapılan bazı değerlendirmelere atıfta bulunmakla yetineceğiz.

Gençlik olaylarının 20. yılını doldurması vesilesiyle, birçok dergi ve gazetede çeşitli yorumlar ve röportajlar yayımlandı. Türkiye'nin gündeminin

Devamı 10. sayfada

Nusaybin'de İntikam Eylemi

ARGK birliğini düşmana ihbar ederek, ARGK savaşçıların ve yurtsever köylülerin katliamına yol açan ihanet odasına yönelindi. Devrime karşı suç işlemiş olan 10 ihbarcı kurşuna dizildi.

Haberi 3. sayfada

Kızıltepe Jandarma Alayına ARGK Birlikleri Birçok Koldan Saldırdı

5 Mayıs gecesi Kızıltepe'ye üç koldan giren ARGK birliği, jandarma alayını ve polis karakolunu hedefledi. Pusuya düşürülen bir polis aracında en az 5 polis öldürüldü.

Haberi 3. sayfada

Sömürgeci Orduda Panik Artıyor

Ulusal kurtuluş güçlerimizin Bahar '88 hareketinin başarıyla sürmesi ve Türk ordu birliklerinin operasyonlarının sonuçsuz kılınması, Türk Genelkurmaylığının da çıkmazını artırdı.

Faşist Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay, 6 Mayıs'ta Diyarbakır'a giderek, sömürge valisi Hayri Kozakçıoğlu, Özel Jandarma Bölge Asayiş Komutanı Hulusi Sayın vd. ordu ile istihbarat yetkilileriyle görüştü. Toplantının içeriği açıklanamamakla birlikte tümüyle ulusal kurtuluş mücadelemize yönelik tedbirler değerlendirildi. Çünkü okullar durmadan kapa-

yor, çeteler silahlarını grup grup geri veriyorlar, ulusal kurtuluş eylemlerinin etkinlik ve kapsamı genişliyor. Buna karşılık Mart ayından itibaren ek ordu birlikleriyle sürekli operasyon yapan Türk ordusu başarısız kalmıştır.

Toplantı sonunda sömürgeci yetkililer, operasyonların artırılacağını, koruculuğun geliştirileceğini, istihbaratın derinleştirileceğini, sınırda güvenlik önlemlerinin artırılacağını, Doğu'daki 'sosyal ve ekonomik yatırımların(!)' artırılacağını açıkladılar. Dört yıldır, sömür-

Devamı 3. sayfada

Türkiye'de Gençlik Hareketi Yükseliyor

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü İşgal Edildi

Bizzat eylem içinde yer alan Berxwedan okuyucusu, işgali ve gelişmeleri değerlendiriyor.

15. sayfada

Çukurova Üniversitesi'nde Boykot

5 Mayıs günü gerçekleşen eyleme 700'ü aşkın öğrenci katıldı. Öğrenciler "Polis dışarı, bilim içeri", "Kahrolsun YÖK", "Polis idare işbirliği-ne son" sloganlarını attılar.

Haberi 6. sayfada

Diyarbakır Cezaevinde Savaş Esirleri Mevzilerini Korumakta Kararlı

Diyarbakır cezaevinde PKK'li savaş esirleri 1 günlük uyarı açlık grevinin ardından 13 Mayıs'ta süresiz açlık grevine başladılar. Savaş esirlerinin aileleri de 14 Mayıs'ta süresiz açlık grevine başladıklarını açıkladılar. 15 Mayıs'ta ise savaş esirleri yaptıkları açıklamada, eğer istekleri kabul edilmezse, ölüm orucuna başlayacaklarını belirttiler.

Haberi 4. sayfada

Adım Adım Kürdistan

Ç O L A M E R G

Berxwedan bu yeni yazı dizisine Çolamerg (Hakkari)'i tanıtarak başlıyor. Hakkari ile başlayan bu tanıtımı, ülkemizin diğer şirin beldeleri izleyecektir.

Hakkari ile bu yazı dizisine başlamamız anlamlıdır. Çolamerg veya Hakkari'yi tarih içindeki yeri ve günümüzde ulusal kurtuluş mücadelesi açısından taşıdığı rol ve önemle değerlendirdiğimizde ilk sırayı almayı hakkettiği görüle-

cektir.

Hakkari, coğrafik konumuyla Kürdistan'ın kalbi sayılacak bir alanda bulunuyor. Üç parçanın keşiştiği üçgende bulunan Çolamerg, ulusal kurtuluş mücadelemizde de son derece önemli bir role sahiptir. Sömürgeci egemenliğin en zayıf olduğu Hakkari, direnişçi potansiyeli kadar coğrafik, kültürel yapısı ile de ülkemizin vazgeçilmez bir beldesi.

7. sayfada

YKWK 1 MAYIS GÖSTERİLERİNE AKTİF OLARAK KATILDI

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yapılan sayısız 1 Mayıs kutlama gösteri ve mitinglerine Kürdistanlı emekçiler YKWK pankartı altında katıldılar.

6. sayfada

İsviçre-Arau ve Turgao'da, Almanya-Kiel'de dayanışma toplantıları yapıldı.

Yurtseverlerin Kaleminden Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı	8-9
Tarihten Günümüze Dersim	11
Avrupa Basınında Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi	14
Sömürgeci Türk Basınından	15
Dış Haberler	16
Kültür-Sanat-Edebiyat	18

BU "CUMHURİYET" NASIL YAŞATILMALI?

"Evren-Özal klifi, rejimin ömrünü uzatmada, sadece kaba askeri, ekonomik, sosyal ve siyasal tedbirlere başvurmuyor. Aynı zamanda çok ince ve özellekle "sol" ve "sosyalizm" adını alan ve tamamen kendi icazeti altında bazı oluşum ve gelişmeleri yaratma zorunluluğunu hissediyor. Çünkü PKK'nin Kürdistan'da geliştirdiği halk savaşı, Türkiye'de ekonomik kriz, Türkiye halkı içinde de devrimci-ihtilalci eylem ve çıkışları bağrında barındırıyor. Evren-Özal klifi ordu ile bir başka cephe (Kürdistan) açık bir savaşa yüz yüze bulunurken, geri cepheyi (Türkiye) kendileri açısından mümkün olduğu kadar sağlam, uysal ve sessiz tutmaya çaba sarfediyor."

Yazısı orta sayfada

DİRENİŞ KAHRAMANLARIMIZ

Alçakgönüllüydü, yerinde durmaz hep çalışır, hep üretirdi. Yoldaşlık bağları mı, hatasını bilen mi var? Partide bağlılık mı, ondaki ölçüyü tuturan mı var? Halka bağlılık mı; halkı içinde taşıdı. O, dar kadrolar topluluğunda en çok halkı yansıttı... Direniş mi? Var mı ondan büyük destan yaratan...

Şehit oluşunun 4. yıldönümünde Ramazan yoldaşı anıyoruz. Anmak yeter mi? Elbette hayır. Hele onunla birlikte yaşayanlar, onu tanıyanlar, özelliklerine şahit olanlar için...

Adımı duymuş, ama biraz geç tanıdım. Bundan tam 8 yıl evvel. Faşist darbe olmuş, Parti geriye çekilme ve toparlanma kararı almıştı. Ülkenin her yanından bağlantı kurulan kadrolar grup grup önce Güney Kürdistan'a, oradan da Lübnan'a geçiyordu. Ülke dışına çıkan her kadro, zorlu bir pratiğin dersleri ve alanın sorunlarıyla geliyordu. Kadrolar arasında yoğun tartışmalar vardı. Pratik tartışılıyor, deneyler aktarılıyordu. Tartışmalar sadece geçmişin pratiği üzerine değil, içinde bulunulan süreç ve gelecek üzerine de yoğunlaşıyordu. Henüz Parti yapısı ayrışmamıştı. Sonraki yıllarda komploculuk ve provokasyonculuğa kadar gidecek birçok tasfiyeciler unsur çalışmaları içinde bulunuyordu. Gerçeği söylemek gerekirse yapı henüz Parti içi savaşım ve dönemin karakterini tam kavrayamıyordu.

Ramazan yoldaşı bu yoğun tartışmaların içinde tanıdım. Konuşkanlığı, çalışkanlığı, girişkenliği, zengin deneyi ve örgütlü görüşleriyle hemen dikkatleri topluyor ve ilgi merkezi oluyordu. Nasıl olmasın ki...

1956 Çınar doğumlu. Ailesi yoksul. Bu nedenle durmadan yer değiştirmiş. Kan davaları da aileyi oldukça etkilemiş, önce babasını sonra da amcasını almış. Küçük yaşta Ramazan yoldaş, aile sorumluluğunun altına girmiş. Proleterlik yaşını hatırlamazdı. Okuması gerektiğini de daha küçük yaşta kavramış. Okul, proleterlik ve yurtsever siyasal faaliyeti içine yürütmüş. Ergani Öğretmen Okulu onun için bir siyasal okul olmuş. Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'ne devam etmiş, ancak siyasal çalışmalarından dolayı aranınca okulu bırakmış. 1967'lerde henüz 11 yaşındayken önce kahvelerde çok düşünük yevmiye ile sonraları da her yaz tuğla ocaklarında çalışmış. Burası da onun örgütlenme ve eylem okulu olmuş. İkel ama kaba sömürü beyninde ve yaşamında yer etmiş. 1978-79'da öğretmenlik de yapmış. Savur'da geçen öğretmenlik yıllarında hep köylülük arasında yurtsever örgütlenme yapmış... Bu dönem örgütçü yeteneklerini geliştirmiş, köylülüğün en iyi anlayana, en erken bağ kuran ve ikna eden arkadaş ünvanını kazanmıştır. Çok geçmeden açığa alınır. Hem kendisi hem de kardeşi profesyonel devrimci çalışmaya atılırlar. Kendisi, "Parti, ailemi yalnız bırakmadı, bu dönem aileme Parti baktı" der ve bunu hep gururla anlatırdı.

Hep en önde olan devrimci

1970-72 yıllarında Ergani Öğretmen Okulu'ndayken öğrenci

1 Mayıs'ın büyük direniş şehidi Ramazan KAPLAN: "Boşuna uğraşmayın, tek kelime konuşmayacağım"

hareketini yöneten birkaç devrimciden biridir. Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'nde de Partinin en aktif kadrolarındandı... Ramazan yoldaş, çevre-kişi ilişkisinin kişilik üzerindeki etkisini şöyle belirtir: "Öğretmenlik ve öğrenciliğim dışında işçiliğim ve işçi arkadaşlarım vardı. Bu çevrem bana alçakgönüllülüğü öğrettiği gibi, bende küçük-burjuva düşünceler yerine proleter düşünceler geliştirdi."

Proleter yanı, onu ihtilalciliğe iter. Her yıl tuğla işçilerini greve götürür. Ramazan yoldaş, "Çoğu kez başarısız olurduk, ya da çok az başarı elde ederdik. Ama devrimciliğe inat ve mücadelecilik lazımdır" diyordu.

1978'de Diyarbakır-Bağlar semt ve köylülerle ilişki sorumlusu olur. Aynı yıl Diyarbakır komitesi işçiköylü komitesi sorumlusu olur. YSE, MTA, Bayındırlık, karayolları, fırın ve belediye işçilerinin örgütlenmesi ve 1978-79 kabarmasının en önünde yer alır. 1979'da Adıyaman alanına gitti ve komite sorumlusu oldu.

Çok yönlü pratik ve örgütsel görevler, Ramazan yoldaşı güçlü bir halk önderi ve Parti militanı haline getirir. Özellikleri bununla sınırlı kalmaz. İyi bir devrimci, aynı zamanda güçlü bir eylemcidir de. Ramazan yoldaş bunu bilir ve pratiğinde ispatlar. 1977'de Savur'un Bernist köyünde öğretmenken, "Jandarmalar çocukları dövünce, kadın, yaşlı ve çocukları birleştirip jandarmaları sopalarla kovuladık" der. Dağın tuğla işçilerini örgütlenme ve mücadeleye alıştırmak, hakkın ancak direnerek alınabileceğini göstermek için her yıl greve sokar. 1978'de Diyarbakır-Payas köylülerini toprak işgaline kaldırır. Aynı yıl Bismil ve Çınar'da benzer eylemleri gerçekleştirir. 1979'da Kahta-Agnik köyünde köylülerin başarılı toprak işgali eylemini yönetir. 1978, 79 ve 80'de Diyarbakır, Adıyaman, Kahta'da elinde silahı, faşistlere, ağalara ve patronlara karşı birçok saldırı eyleminin militanıdır.

Ramazan yoldaş, büyük bir planlamacı ve taktisyendi de. Adıyaman'da çalıştığı sürede, yürüttüğü eşsiz faaliyetle Kahta ağalarının M. Celal Bucak'a aktif desteklerini önler. DDKD ve Kawa'ya karşı güçlü bir ideolojik ve politik mücadele yürütür. Neticede DDKD tümüyle Kahta ve civarında dağılırken, Kawa birçok köydeki birkaç bağımsız unsurla sınırlı kalır.

Ramazan yoldaşta propanda, yaklaşım, planlama, tahlil, örgütlenme ve eylem bir bütündür. O, Kürdistan devrimini kişiliğinde somutlaştırmayı daha 1979'da becermiştir.

Ramazan yoldaş, engin bir öngörünün sahibiydi

"İyi bir devrimci sadece geçmiş kavramamalı, geleceğe de bilinçli hazırlanmalıdır..."

Ramazan yoldaşı, bizler için ilgi merkezi yapan, onun bu pratiği, deneyi, düşünceleriydi... Onda deney ve düşünce bitmiyordu. Güçlü öngörünün sahibiydi diyorum. Ondaki engin öngörü, deneye, bağlılığa ve yüksek görev sorumluluğuyla hep gelecek üzerinde yoğunlaşmaya dayanıyordu.

Hepimiz Parti 1 Konferansı'na hazırlanıyorduk. Gruplar oluşmuş, bölge pratikleri değerlendiriliyordu. Son derece önemli ve hareketli günlerdi... Kadrolar olarak bilime susamıştık. Politik Rapor açlığımızı giderdi... Pratik net yorumlanıyor, geleceğin görevleri net konuyordu. Parti disiplini, kadroların politik, ideolojik düzeyleri yükseltilecek, silahlı halk savaşına hazırlanılacaktı.

Aramızda sağcılar, oportünistler, tasfiyeciler vardı. Ama bekliyorlardı. Süreçten beklentileri vardı... Çoğumuz henüz bunların farkında değildik... İlk defa büyük bir parti toplantısına katılıyorduk... Sağcı, oportünist unsurlar gizleniyor, bazı militanları

öne itiyor, soylu görevler yerine sonuç alınmayacak tali görevleri öne çıkarıyorlardı... Konferans oy birliğiyle politik raporu onaylayarak, direniş egemen kılıyordu...

Ramazan yoldaş, aramızda süreci en iyi değerlendirenlerden ve sınavı en iyi verenlerden oluyordu. Parti 1. Konferansı'ndan (Temmuz 1981) 6 ay önce (Şubat '81) verdiği raporda görevleri şöyle eşsiz bir güçlülükle ortaya koyuyordu:

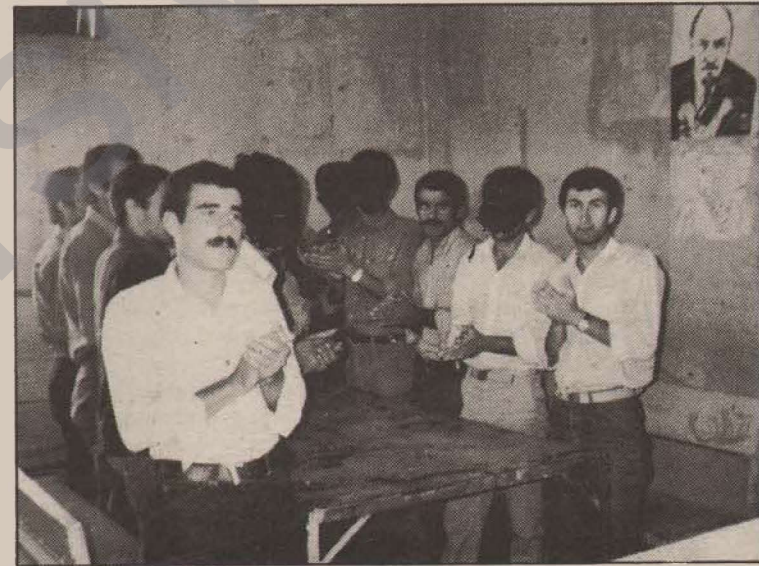
"İdeolojik mücadele yoğunlaştırılmalı, kadrolar teorik yönden geliştirilmeli, bağımsızlığa olan inançları derinleştirilmeli, devrimci ufukları genişletilmelidir... Revizyonizme, reformizm, ulusal inkarcı burjuva ve küçük-burjuva ideolojilere karşı kadrolar yeterli devrimci ideolojiye sahip olmalı..."

"Halka hedef ve amaçlarımızı iyi kavratmalıyız. Halkın devrimci bir ruha sahip olmasını ve savaşta hazır olmasını sağlamalıyız... Halk Parti etrafında örgütlenmelidir. Halk, aktif bir şekilde mücadelenin içine çekilmeli, ileride doğabilecek kendiliğinden direnme ve küçük çaplı ayaklanmalara, Parti kesin önderlik etmeli, bunları örgütlemelidir."

"Sömürgecilik karşı tüm güçler, Parti önderliğinde birleştirilmelidir."

"Partide siyasal önderliğin yanında, askeri bir önderlik de yaratılmalı, halk ordusunun temeli atılmalıdır. İlk olarak küçük birlikler oluşturulmalıdır... Birliklerin manevra alanı geniş olmalıdır. Zamanla askeri örgütlenme yetkinleşince kendini savunma birlikleri yaratılmalıdır."

"Küçük-burjuva anti-sömürgeci güçlerle cephe oluşturulmalı, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ittifak kurulmalı, tüm dünya ilerici güçleriyle ilişki geliştirilmeli, dış ittifaklara gerekli önem verilmelidir..."

Ramazan yoldaş, bunları söylemekle kalmaz, Parti 1. Konferans kararlarıyla çakışan bu görüşlerini hayata geçirmek için canla başla çalışır. Bir müddet Güney Kürdistan kitleleri arasında çalışır. Tasfiyeciler küçük-burjuva reformistlerine kitleler içinde yer bırakmaz. Üzerlerine gider, teşhir eder... Güney Kürdistan kitlelerinin, ulusal düşüncüyü kavramalarında ve PKK'yi desteklemelerinde Ramazan yoldaşın çalışmaları önemli bir yer tutar.

Ramazan yoldaş, PKK 2. Kongresi'ne delege olarak katılır. Avrupa'da mayalandırılan tasfiyeciliğin temsilcisi unsurlar, 1. Konferans'a göre 2. Kongre'ye daha hazırlıklı gelmişlerdir. Amaçları bellidir: Kongre'de ayrılık yaratmak. Dönemin zorluklarına ve çeşitli suni sorunlara sarılırlar. Fakat, cılız sesleri, Kongre'nin gür devrimci sesi altında boğulur. Kararlar nettir: Ülkeye dönülecek, direnilecektir...

Ramazan yoldaşın hiçbir tasası yoktur. Konuşma, tutum ve önerileriyle mutlak direniş kampındadır.

Direniş ve özgürlüğe yürüyüş

Kendisi önce birkaç grubu hazırlamış, uğurlamış, huduttan yolculamıştı. Bu soylu yola şimdi o adım atıyordu. Grubun sorumlusuydu. Yüklüydüler ve uzun bir yolculuğa çıkıyorlardı... Hudutu emin geçmişlerdi. Ama hemen ötede kılavuzları yolu şaşırmış, grubun yönünü İdil'e çevirmişler. Yük ve yürüyüş grubu yormuş, bazı zayıf unsurlar dökülmeye başlamışlardı. Ramazan yoldaş, grubun birlik ve güvenliğini sağlar, Dicle'yi geçerler.

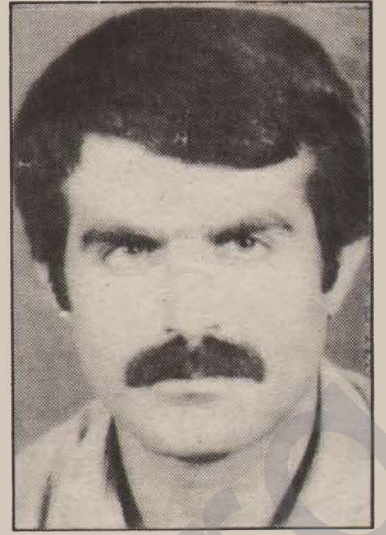
Bu defa karşılarına yeni bir tehlike çıkar: Köylüler, etrafı yakıp yıkan bir eşkiyaya pusuya çıkmışlardır. Yanlışlıkla gruba ateş ederler. Ramazan yoldaş, yeteneklerini kullanır, köylüleri ikna eder, onlarla konuşur, onlarla dost olur. Bu köylüler sonradan ulusal kurtuluş mücadelesinin güçlü ve cefakar destekçileri oldular.

Ramazan yoldaş, uzun yürüyüşünü bir propaganda ve örgütlenme yolculuğuna dönüştürmeyi becerdi. Eruh, Şırnak, Uludere, Beytüşşebap, Çukurca vb. geçilen alanlardaki köylülük, Partiyi yeni tanııyor, kucak açıyor ve her Parti grubuna derhal silahların patlatılmasını dayatıyordu...

Ramazan yoldaş, yolculuk izlenimlerini bir planlama halinde rapor haline getirip Partiyeye sunuyordu.

Bu dönemde Parti çalışmaları çok yönlüydü. Bir yandan kamplar kuruluyor, bir yandan Güney ve Doğu Kürdistan kitleleri ve politik güçleri arasında ittifak anlayışımız hayata geçiriliyor. Bunun dışında da ülkeye yönelik keşif çalışmaları yürütüyordu.

Ramazan yoldaş, 1983 yılı boyunca Doğu Kürdistan kitleleri arasında çalıştı. 1983'te gerek Doğu, gerekse Güney Kürdistan'da pek çok sorun vardı. Şahlık rejiminin yıkılmasıyla ayaklanan Doğu Kürdistan kitleleri önderlik

lugunu kitlelere anlattı. O, kitlelerin eşsiz bir devrim öğretmeni olmuştu. Bununla da yetinmedi, Şemdinli'ye yönelik keşif çalışmaları yaptı, planlar çıkardı, yakaladığı her ilişkiyi büyük bir özenle değerlendirdi.

1984 kışında Ramazan yoldaş, ülkeye giriş amacıyla Güney Kürdistan kamplarına gitti. Yeni bir savaşçı grubunu eğitti. Her birine ayrı değer verdi. "Onlar geleceğin temsilcileri ve yaratıcılarıdır" diyordu. Bu arada "Neden Savaşıyoruz" adlı bir broşürü hazırlayarak özgürlük savaşçılarına adadı.

Atılma hazır militan

1984 baharı gelmişti. Gruplar ülkenin dört bir yanına dağılıyordu. Ramazan yoldaş, Bitlis alanına gidiyordu. Bitlis-Şirvan komitesinin sorumlusuydu. Birliğin de Ali UĞUR ve Abdulkadir BİÇİM gibi değerli militanlar da vardı... Ali UĞUR, 1982-83 boyunca alanda çalışmış ve güçlü çalışma zemini yaratmıştı. Alan son derece önemliydi. Eski ayaklanmalar merkeziydi. Düşmanın önemli stratejik yolları buradan geçiyordu. Bölgenin geniş kitle potansiyeli vardı. İşbirlikçilik güçlü değildi. Halk mutlak direniş ve kurtuluş istiyordu. Bölgeye yerleşecek bir gerilla çalışması, Türk sömürgecilik kalbinden vurmak olacaktı. Bölgenin hemen yanbaşı Sason, Botan ve Van bölgeleri ulusal kurtuluş çalışmalarına açılmıştı.

Ramazan yoldaş, alanın önemine uygun bir çalışma içine girdi. Diğer bölgelerle bir sosyalist yarış başlattı... Daha 15 Ağustos gelmeden Siirt ve Bitlis'ten devrimci intikam eylemleri yükselmeye başladı...

Ramazan yoldaşın devrimci sorumluluk sırrı da burada toplanmaktadır. Onun yönetiminde birimin tüm elemanları üretkenlik ve komutanlıkta yarışıyorlardı.

15 Ağustos talimatı ve bildiri-leri eline geçtiğinde, Ramazan yoldaş, birliği ile Şirvan baskınına gerçekleştirir.

Sert kiş ve ihanetin getirdikleri

1985 kışında Ramazan yoldaş, birliği 1984'ün yoğun pratiğini değerlendirmeye alır. Mutki ile Şirvan sınırında büyük sığınaklar yapar, erzak yığar. Birim çalışmalarını değerlendirir, raporlar, planlar ve araştırmalar hazırlar.

Güçlü bir devrimci, çalışmalarını değerlendirebilen ve planlayabilen kişidir. Ramazan yoldaş, 1985 kışında "Köylülük Üzerine" adlı değerli bir araştırma hazırladı. Araştırmalarında köylülüğün özelliklerini inceliyor, sorunlarına dikkat çekiyor, yaklaşım ve örgütlenme yöntemlerini sıralıyordu. O, köylülüğün engin ulusal ve sınıfsal devrimci potansiyeline sarsılmaz bir inançla inanıyordu. Köylüler de onun bu özelliklerini biliyorlardı. Bir yurtsever köylü, onu şöyle anlatıyordu:

"Aramızda bir sorun vardı. Karşı taraf mutlak haksızdı. Sorunu çözmek için Celal Hoca köye geldi. Bizlerle konuştu. Onun ikna gücüne karşı koymak imkansızdı. O an bütün kirginliği unutup çelişkide olduğum tarafla barışmak Devamı 17. sayfa

BAHAR ATILIMI YAYGIN EYLEMLİLİKLE ZİRVEDE

Kızıltepe Jandarma Alayına, ARGK Birlikleri Birçok Koldan Saldırdı

Mardin-Kızıltepe yolu üzerinde bulunan ve Mardin'in en büyük askeri birliği olan Jandarma Alayına, 5 Mayıs gecesi ulusal kurtuluş güçlerimiz tarafından saldırı yapıldı. Dağdan üç ayrı yönden alay binalarını roket atışlarına tutan ulusal kurtuluş güçlerimizin bir birimi de asıl saldırıyı, alayı Mardin-Kızıltepe yoluna bağlayan noktada gerçekleştirdi. Bu noktada bir polis karakolu bulunmakta ve düşman araçları sürekli hareket etmektedirler.

Pusuya düşen bir polis aracı içindekilerle birlikte imha edildi, saldırı sonucunda en az 5 polis öldürüldü, çok sayıda düşman askeri ve polisi de yaralandı. Sömürgecilerin maddi kayıpları da büyük oldu.

Türk Genelkurmaylığı eylemi gizleme telaşına düştü. Çünkü, Türk ordusu Mardin'deki askeri gücünün karargahını saldırıya uğrayamaz oranda korunduğunu ileri sürüyordu. Diğer sömürgeciler her eylemde olduğu gibi hem kayıplarını gizlediler ve hem de önce alaya saldırı olduğunu, sonra da askerlerin yanlışlıkla kendi aralarında çatıştıkları türünden açıklamalar yaparak durumu kurtarmaya çalıştılar.

Düşman alayına gerçekleştirilen saldırı, ARGK'nin taktik örgütlenme ve savaşçı gücünün yüksek düzeyini göstermektedir. Saldırı, ülkemizde Türk ordusunun hiçbir birliğinin güvencede olmadığını göstermiştir.

Nusaybin'de intikam eylemi

Nusaybin-Midyat ilçeleri arasında yer alan Bamine kö-

Sömürgeci Orduda Panik Artıyor

Baştarafı 1. sayfada

geci yetkililer aynı şeyleri söylemekte. Bu da sömürgeci ordunun, ulusal kurtuluş savaşımız karşısındaki çıkmazının itirafı olmaktadır.

Nitekim Midyat, Nusaybin, Ömerli, Erüh, Şırnak, Pervari, Uludere, Şemdinli, Dersim ve Bingöl'de ordu operasyonları artırılmış bulunuyor. Sömürgeci ordunun Dersim'deki operasyonları ve halka yönelik uygulamalarının şiddeti, TBMM'ne götürüldü.

Diğer yandan sömürgeci ordunun nasıl bir panik durumunu yaşadığının ilginç örnekleri de basına yansıyor. bunlardan bir örnek: 7 Mayıs tarihli **Hürriyet'e** "Güneydoğu'da bir şeyler oluyor" başlığı altında yansıdı. **Ölây gazeteye**, "Dağkapı'da bulunan Jandarma Hava İndirme

yünden Abdulkerim Çelik ve suç ortakları olan 10 kişi ARGK birlikleri tarafından yargılanarak, vatana ihanet ve Türk ordusuyla işbirliği suçlarından dolayı kurşuna dizilmek suretiyle ölümlerine cezalandırıldılar.

Söz konusu ajan Abdulkerim Çelik, 1 Nisan tarihinde Bagok dağında üslenen ve çoğu yeni savaşçılardan oluşan ARGK Mardin Eğitim Birliği'nin yerini düşmana bildirmiş, çıkan çarpışmalar sonucunda düşmana en az 190 kayıp verdiren ARGK birliğinden; komutan, savaşçı ve savaşçı adayları şehit olmuştu.

Olay Kürt halkında ihanetlere karşı büyük bir kin yaratmış ve kitleler değerli halk evlatlarının kanına giren hainlerin derhal bulunup cezalandırılmasını istemişti. Bagok çarpışmasından sonra gerillalar ve ulusal kurtuluş milisleri büyük bir araştırmaya girmiş, neticede ihbarı düşmana alanda orman bekçiliği yapan Abdulkerim Çelik ve yakınları tarafından ulaştırıldığı kesinleşmişti. Nitekim suçlu hain yargılanmış, suçunu kabul etmiştir. Hain, ARGK'nin "vatana ihanet yasası"na yargılanmış ve cezalandırılmıştır.

Her halk için geçerli olduğu gibi, Kürdistan'da da Türk sömürgeciliği ile işbirliği yapmak, milislik yapmak, ajanlık yapmak, ulusal kurtuluş güçlerine düşmanlık yapmak, halka düşmanlık yapmak suçtur ve vatana ihanettir. Vatana ihanetin de cezası ölümdür.

ARGK, Kürdistan halkının intikam kılıcıdır. Son intikam eylemi bir daha gösterdi ki ülkemizde hiçbir suç ve ihanet cezasız bırakılmayacaktır.

Taburu'na kaçak bir askerin gizlice girmesi ve askerlerin durumu farketmeleri, ateş etmeleri ve olay yerine gelen polisler askerlerin çatışması olarak yansıdı. Gazete, "Ordu da PKK paniği var" diyor.

Bu olay tekil değil, Türk ordu birlikleri her gece aynı korkuyla havaya binlerce mermi sıkıyorlar. Çoğu kez ordu bünyesinde de çeşitli şekillerde bu tür çatışmalar oluyor ve bu çatışmalar birçok ölüm ya da yaralama ile sonuçlanıyor. Türk birlikleri sayısının yarısını nöbette tutuyor. Ordunun bu hassasiyeti güçlülüğü değildir. Tam aksine içinde bulunduğu gerginliği ve her an saldırı bekleyen psikolojisini gösteriyor. Türk ordusu sadece ARGK'ye karşı değil, kendi içinde de çeşitli firar ve sabotajlara karşı önem alıyor.

Mayıs ayının ilk onbeş günü içinde gerçekleştirilen en az beş eylemde ulusal kurtuluş güçlerimiz, Uludere'yi sıcak bir savaş bölgesine çevirdiler.

Mayıs'ın 3'ünde gerçekleştirilen eylemde, Türk ordusundan silah alan Reşit Kara, Nezir Kaya, Cemil Tosun, İdris Kaya, Kerem Tosun, Hüseyin Yakut, Ömer Alka, Selman Apaydın adındaki çeteler yargılanarak ölümlerine cezalandırıldılar. Söz konusu çetelerin silahlarına da ulusal kurtuluş güçlerimiz el koydular. Bu eylemle Uludere'de çetecilik ölümcül darbe almış oluyor.

9 Mayıs'ta ARGK birliği Kror (Ortabağ) köyünde konumlanan çetelere ve askeri birliğe saldırı düzenledi. Söz konusu köy nahiye merkezinde, düşmanın bir bölüğünün bulunduğu ve aynı zamanda alandaki çeteciliğin örgütlendiği odak olmaktadır.

Saldırıda ARGK gerillalarının ölü ya da yaralı herhangi bir kayıpları olmazken, düşmanın kayıpları büyük oldu. Türk devleti eylemde sadece Hamit Tosun adlı bir çetenin ağır yaralandığını açıkladı.

Üçüncü eylem ise alanda sömürgeci kültür kurumlarına yönelik gerçekleştirildi. Uludere'ye bağlı diğer bir köyde toplantı yapan ulusal kurtuluş güçlerimiz, köydeki Türk öğretmenleri de toplantıya kattılar. Gerillalar, köylülere ulusal kurtuluş mücadelesinin mevcut aşamasını izah edip, düşmanın ve çetelerin saldırı ile oyunlarına karşı köylüleri uyardılar. Toplantıda Türk öğretmenlerin durumu, faşist sömürgeciliğin kültür kurumlarının Kürdistan'daki tahrip edici işlevi izah edildi. Toplantı sonunda iki okul yakıldı. Öğretmenler, derhal memleketlerine dönme koşuluyla serbest bırakıldılar. Gerillalar, Türk halkına düşman olmadıklarını, Türk ve Kürt halkının kader birliği içinde olduğunu, düşmanın öğretmenleri ajan olarak kullandığını ve iki halk arasında düşmanlığı körüklediğini açıklayarak, memleketlerine döndüklerinde Türk ordusunun Kürdistan halkı üzerindeki uygulamalarını anlatmalarının görevleri olduğunu söylediler.

Uludere'de ulusal kurtuluş mücadelemizin durumu

Uludere'de çetecilik önemli bir öge olarak ticaret araç yapılarak örgütleniyor. Uludere'de halkın geçimi ağırlıklı olarak hayvancılık ve ticaret üzerinedir. Ticaret de daha çok Güney Kürdistan'la yapılıyor.

Sömürgeci ordunun tüm engellerine rağmen, 1980'e kadar Uludere köylülüğü, yoksulu ve orta kesimiyle ticaret işini sürdürdü.

Alanın diğer bir özelliği de engin yurtseverliği ve köylülüğün Güney Kürdistan direnişine desteği idi. Bu nedenle 1980 darbesinin ardından Türk sömürgeciliğinin en sert yöneldiği Kürdistan alanlarının başında Uludere geldi. Karakollar ve küçük kabile reislerinden oluşan ajanlar halkın üzerinde büyük bir baskı mekanizması kurdular. Denebilir ki 1980'le Türk ordusunun en fazla baskı kurduğu ve çeteciliği geliştirdiği alan

Uludere oldu. Hemen hemen her köye yerleştirilen karakollar aynı zamanda sorgu, işkence, hapis, yargılama ve infaz işlevi de görüyorlardı.

1983'te PKK militanları Kror (Ortabağ)'da Xeloyê Hacı adlı ajanı cezalandırarak düşmanın bu alandaki planlarına ilk ciddi darbeyi vurdular. Bu intikam eylemi ve ardından geliştirilen siyasal çalışmalar, Uludere'yi ulusal kurtuluş mücadelesinin sağlam bir üssü haline getirdi. Uludere'de önce HRK, sonra ARGK'ye büyük katılımlar oldu. Öyle ki Uludere, sömürgecilik için en tehlikeli alan haline geldi. 1985'te HRK, alanda yerel ayaklanma denemeleri yaptı. Alanın Güney Kürdistan'la komşu olması ve büyük coğrafi ve nüfus potansiyeli, halk savaş taktiğinde Uludere'yi en önemli alanlardan biri haline getiriyor.

Türk ordusu, her köye çoğu bölük düzeyinde askeri birlik yerleştirdi. Türk ordusu bu yerleşimle daha çok alandaki kitleli silahli kabarmaları önlemeyi hedefledi.

Türk ordusunun alanda sarıldığı çetecilik, kabile çelişkileri ve halkın ekonomik zorlukları temel alınarak örgütlenilmeye çalışıldı. Türk karakol komutanları, ajanlaşmış kabile reisleriyle ticareti ellerinde teltelendirip, bu yolla çeteciliği geliştirmeyi hedeflediler. Türk ordu komutanları sınırın güneyindeki mülteci köylerine yerleşmiş, çekinmeden I-KDP'li geçinen G. Kürdistan ağalarıyla

da işbirliği yapıyorlardı. Türk ordu komutanları ince bir şekilde Beytülşebap'ın çete reisi durumundaki Jirkan ağaları ve Uludere'nin ajan kabile reislerini kullanarak Jirki ve Guyi aşiretleri arasında 1987 yılı boyunca çatışmalar geliştirdi ve buradan hareketle çeteciliği alanda yerleştirmeyi hedeflediler.

PKK, Uludere'de ulusal kurtuluş mücadelesini örgütlerken, Türk ordusu, ajanları Uludere'nin hemen yanbaşındaki Jirki çeteleri ve Güney Kürdistan savaş ağalarından oluşan bloku karşıya almak ve aşmak zorunda kaldı.

1985, 86 ve 87 boyunca Uludere'de Türk ordu birlikleri ve çetelerine karşı gerçekleştirilen başarılı ulusal kurtuluş eylemleri Türk ordusunu, Uludere'de başarısızlığa uğrattı. 20.000'in üstünde ordu gücü sürekli savaş içinde tutuldu. Çetelere öldürücü darbeler vuruldu. Ulusal kurtuluş faaliyetlerinin bilinmeyen yönü, çeteler ve ordu kuşatmasına alınan, birer stratejik köye dönüştürülen köylerde yapılan siyasal toplantılar ve ARGK'ye olan katılımlardır. ARGK, sürekli ordu operasyonlarına rağmen, gizli askeri üslenmeye gitmiş, düşman ordusu ve çetelerin saldırılarını sürekli püskürtmeyi başarmıştır.

Uludere'de 5 yıldır aralıksız süren ulusal kurtuluş mücadelemiz alanı çok önemli gelişmelerin beklediği bir duruma getirmiştir.

Şırnak'ta Çetelere Öldürücü Darbe

1988 Bahar Atılımında ulusal kurtuluş hareketinin başarıyla geliştiği Şırnak'ta Dergule (Taraklı), Ayrım ve Navyan (Üçkardeş) köylerinde 14 çete ve yakını ARGK birlikleri tarafından yargılanarak cezalandırıldılar.

Türk devletinde sarsıntı yaratan ulusal kurtuluş eylemleri şöyle gerçekleşti: Yaylalara çıkan büyük köylü gruplarına toplantı yapan ARGK birliği, alanda Türk sömürgeciliği ile işbirliği yapan, bütün uyarılara rağmen suç işlemekten vazgeçmeyen 14 kişiyi köylülerle beraber yargılayıp ölümlerine cezalandırdılar.

Eylemin gerçekleştirildiği alan, Herekol ve Kato dağlarının arasındaki beşikte bulunmaktadır. Bu beşikte çok sayıda köy bulunmaktadır. Kürdistan genellikle kıyaslandığında, ülkemizin en yoksul köylülüğü burada kalmaktadır. Dağlık olan Şırnak'ın ekime elverişli az orandaki toprağının tümü Alihan Tatar ve Batuyan ağası Osman Demir ile yakınlarına aittir. Köylülerin, ağa baskısı ve sömürüsü üzerine anlattıkları olaylar ve hikayeler bitmez. Sadece tarımsal topraklar değil, geçim hayvancılık üzerine olduğundan köylüler için önemli olan yaylaların tümü de bu ağalara aittir. Böylece ağalar, köylünün ekmeği ve namusu da dahil olmak üzere tüm yaşamı üzerinde söz sahibi olmaktadır.

Şırnak köylüsünün bu korkunç baskı ve sömürü altında tutulması onu ihtilalci yurtsever özellikler açısından yine Kürdis-

tan'ın belki en savaşçı kesimi haline getirmiştir. Köylülerini düşmanla ortak bir amaca getirecek hiçbir şey yoktu. Çünkü ne şehir pazarına fazla uğruyorlar, ne aralarında orta köylü statüsüne tırmananlar var ne de sömürgeci kültür kurumlarıyla temasları var.

Bahsettiğimiz geniş ve muazzam bir coğrafyaya sahip beşigen diğer bir özelliği, Silopi, Cizre ve Şırnak'ın diğer alanlarından köylülerin yaylaya çıkmasıyla bahar ve yaz mevsimlerinde nüfusunun birdenbire aşırı artması olmaktadır.

1983'ten önce alanda aşiret kavgaaları eksik olmuyordu. Bir yandan sömürgeciler ve ağalar, diğer yandan KUK, Sami Abdurrahman ve I-KDP, köylülüğün baskı ve yurtsever duygularının sömürülmesiyle aşiret kavgalarının tüketiyorlardı.

1983, özellikle 15 Ağustos '84 Atılımı durumu tam tersine çevirdi. Ağalar, KUK, S. Abdurrahman'ın adamları alana adım atamaz oldular. Köylüler, ağalara toprak ve yayla vergisi vermemeye başladılar. Çoğu insanı araba, kasaba ve doktor görmeyen bu alana çok geçmeden sömürgeciler dozerleri, doktorları, öğretmenleri ve tabii ki karakollarıyla beraber geldiler. Büyük bir hırsla yollar açmaya, okullar inşa etmeye, alanın kalkınmasından bahsetmeye başladılar. Her köye karakol kuruldu.

Sömürgeciler, çetecilik ve özel savaşın temel uygulanma alanı olarak Şırnak'ı seçtiler. *Devamı 17. sayfada*

Diyarbakır Cezaevinde Savaş Esirleri Mevzilerini Korumakta Kararlı

Daha önceleri alınan bir kararla askeri cezaevlerinin sivil devredileceği belirtilmişti. Şubat direnişi ardından Diyarbakır cezaevinde PKK'li savaş esirleri üzerinde sömürgeci bir dizi komplo gündeme koydular.

Şubat direnişi ile elde edilen hakları geri almak için sömürgeci başta sürgünleri gündemleştirdiler. Diyarbakır cezaevinden; Urfa, Antep, Aydın, Eskişehir gibi cezaevlerine onlarca savaş esiri sürgün edildi. Bütün bu oyunlar, cezaevlerini sivilleştirme adı altında gündeme getiriliyor.

Sürgünlerden sonra, 9 Mayıs'ta Diyarbakır cezaevi resmen adalet bakanlığına devredildi ve sivilleştirildi. Bu ad altında savaş esirlerinin bir şehit pahasına elde ettikleri kazanımları geri alınmaya başlandı. Uygulanması gereken 11 maddenin gerekleri yerine getirilmedi. Tutuklu temsilcilerinden Sinan Caynak, Kutbettin Yıldız, İbrahim Ekinci, Aziz Mahmut Ak ve Ahmet Aygün yaptıkları açıklamalarda ellerinden alınmak iste-

nen haklarını korumak için açlık grevine başlayacaklarını duyurdular.

12 Mayıs'ta bayan tutukluların kızlık muayenesinde geçirilmesini protesto etmek amacı ile savaş esirleri, 1 günlük uyarı açlık grevi yaptılar. Sonraki günde durumun düzelmemesi üzerine, savaş esirleri 14 Mayıs'ta süresiz açlık grevine başladılar.

15 Mayıs'ta tutuklu ailelerinden 20 kişi de cezaevindeki direnişle dayanışma amacı ile süresiz açlık grevine başladılar. Tutuklu aileleri adına yapılan açıklamada, Şubat direnişinde kazanılan haklar uygulanmadığı sürece açlık grevini sürdürecekleri belirtildi.

15 Mayıs'ta savaş esirleri adına yeni bir açıklama daha yapıldı. Bu açıklamada, istekleri kabul edilmediği takdirde ölüm orucuna başlayacakları belirtiliyor.

İstekleri kabul edilene kadar, açlık grevi-ölüm orucu eylemlerini sürdürmekte kararlı olan direnişçilerin başlattığı

yeni direniş dalgası, cezaevi direnişinin önemini ve anlamını bir kez daha ortaya koymaktadır. Aynı zamanda dışardaki mücadeleyle de dayanışmayı ifade eden bu eylemlilik, 8 yıllık cezaevi direnişinin doruğunu da ifade etmektedir.

Diyarbakır zindan direnişçileri, Mazlum, Hayri, Kemal ile başlayan ve en sonuncu halkası olan M. Emin YAVUZ ile doruğuna çıkan, şehitlerin kanları ile kazandıkları haklarını korumada sonuna kadar kararlı olduklarını, yaptıkları ölüm orucuna gitme açıklaması ile bir kez daha ortaya koydular.

Savaş esirlerinin açlık grevinde de yaşam tehlikesi içinde olduğu bilinmektedir. Açlık grevinin 11. gününde M. Emin YAVUZ'un şehit düşmesi, tutukluların durumunun ne kadar ciddi ve cezaevi koşullarının da ne kadar kötü olduğuna bir kanıttır. Bu açıdan, bütün insan hakları kuruluşları, her an yeni ölümlerin olabileceği Diyarbakır cezaeviyle daha yakından ilgilenmelidirler.

Sinop Cezaevinden Direnişçiler Bildiriyor

"Sinop cezaevinde, PKK, Dev-Sol davası esirleri ile diğer davalardan yargılanan devrimcilerin başlattığı açlık grevi başarı ile sonuçlanmıştır. Açlık grevi sürecinde devrimcilerin direnişini ve uygulamaları yansıtan bu mektubu yayınlamayı gerekli görüyoruz."

Selam...

Bugün 25 Mart. Eylemin 10. günündeyiz.

En önemli gelişme bir arkadaşın intiharı.

Dün yeniden 3 ay mektup ve ziyaret yasağı konuldu. Bu yasak, 24 Haziran'da sona erecekmiş! Süre dolmadan yeni bir gerekçe bulup tekrar yasak koyacaklar. Savcı gerçek bir işkenceci, sadisttir.

Şu an tecritiz ve çok üşüyoruz. Soğuk işkencesi çok zor. Yine de dayanıyoruz. Ya öleceğiz, ya da bu işkenceci uygulamalara son verecekler. Anlaşılan görüşemeyeceğiz. Sinop Barosu devreye sokulup avukatlar idareyle aracılık yapabilirler. Biz, eylemimizi bırakmayacağız. Gerekirse uygulamalara son vermek için teker teker intihar edeceğiz. Bayramda belki ziyarete çıkarılır. Ölmek tabii...

Eylemde bulunan Ahmet Öğretmen, uygulamaları protesto etmek için geçen Ağustos ayında kendini astı, gardiyanlar son anda hastaneye yetiştirdiler. Bugün ise, PKK davasından Salih Sezgin, AG'nin içinde intihar etti. Battaniyeye koyup götürdüler. Ölüp ölmediğini bilmiyoruz. Bu arkadaş zindanın önünde bir yere attılar, yerde yatıyordu. Çok üşüdüğünü, "Ölüyorum, müdüre söyleyin bizi buradan çıkarın" diyordu gardiyanlara. 1. Müdür Mehmet Akıncı, "Ölürse ölsün" cevabını yolladı. Bunun üzerine arkadaş bize seslendi: "Ben intihar edeceğim, sorumlusu savcı ve müdürdür." Onların koşulları bize

nazaran çok daha zor olduğu için, zannedersem bu girişimi yaptı. Götürdüler, sonucu bilmiyoruz.

Şu anda eylemde, intihar eden Salih, Ahmet Öğretmen, ben, Mustafa Çepik, Hasan Çepik var. Bunların hepsi Urfa-Birecikli. Ailelerine haber verin.

Uğraşın, hayatımız size bağlı. Savcı İsmail Hakkı Aydar, tipik bir ruh hastası. Bir de bu adam, "Ailelerinize basına açıklama yapmakla hata yaptı, bundan sonra yüzünüzü zor görürler" türü laflar ediyor.

Uzun bir mektup yazmak istedim, ancak koşullar elvermiyor. Buradaki insanlık savaşımında üzerime düşeni yaptığımı inanıyorum. Eğer işkenceci, anlaşmaya yanaşmazsa Haydar, Hasan, Fatih, Abdullah gibi evlatlarımızın yanında yer almak istiyorum. Onlara ve sizlere layık olmaya çalışacağım.

Soğuk su içemediğim için (buz gibi) bir arkadaş, sıcak su istedi. Yok dendi. Şekerli su verilmiyor. Bari paramızla sıcak çay verin denildi, ona da red cevabı verildi. Uygulamalar devam edecek. Avukat görüşü için uğraşmak lazım... Son 8 ay içinde 3 aylık açlık grevi eylemini yaptığımız için sağlığımız bozuldu. Bugüne kadar doktor gelmedi. Zaten gelse bile muayeneyi kabul etmeyeceğiz. Zira, her şeyin yasak olduğu, soğuk, zor koşulları protesto ediyoruz. Bütün uygulamalar savcının emri ile yapılıyor. Hasta olduğumuz için sağlık sorunlarımızla ilgilenmiyorlar. İşkence yapılacağı zaman heyete gönderiyorlar. Geçenlerde, devlet hastanesinde heyetin önünde baş hekimin emriyle, jandarmalar kol, kafa, parmak bukererek hariciyenin muayene etmesini sağladılar.

Geçen ayda Sinop valisinin ailelere verdiği sözleri, idare, "Bize vali karışamaz"la cevapladı.

Hepinizi olanca coşkum ve sevgimle kucaklar, öperim.

Dev-Sol davasından
Ahmet Erhan

Toplumsal Kurtuluş dergisinin 11. sayısında yayımlanan bu açıklamayı olduğu gibi veriyoruz.

Diyarbakır Askeri Cezaevinden Kamuoyuna Duyuru

Tüm kamuoyunun yakından bildiği gibi, 9 Şubat 1988 tarihinde Diyarbakır Cezaevindeki biz tutuklular çeşitli taleplerimizi belirterek, taleplerimizin yerine getirilmesi için açlık grevine girdik.

Taleplerimizin tümü de insani ve siyasi kişiliğimizi tehdit eden uygulamaların kaldırılması, insani ve siyasi kişiliğimize denk düşen bir yaşantının sağlanmasınıydı.

Bizler Diyarbakır cezaevi tutukluları olarak 12 Eylül darbesinden bu yana cezaevlerinde estirilen terörün en korkuncuyla muhatap olduk. Cezaevlerindeki terörün tüm insanları siyasi kimliğinden ve giderek insanlıktan çıkarmayı hedefleyen programların yürürlüğe konulmasında bir pilot bölge olarak seçilen Diyarbakır Cezaevi, bu uygulamalara karşı insani ve siyasi kişiliğinde direnen tutukluların cansıparane direnişlerine sahne oldu.

Her türlü kamuoyu oluşturma araçlarının susturulduğu bir ortamda alabildiğine rahat hareket eden 12 Eylül yönetimi, önüne koyduğu programı ger-

çekleştirmek için ne can almaktan, ne de sakat bırakmaktan hiç mi hiç çekinmedi. Diyarbakır Cezaevinde onlarca arkadaşımız yapılan işkence ve uygulamaları protesto ederek ölüm oruçlarında, açlık grevlerinde, kendini yakma ve asma eylemlerinde yaşamlarını feda ettiler. Onlarca arkadaşımız sakat kalırken, yüzlerce tutuklu da bulasıcı ağır hastalıklara (tüberküloz, sarılık, siroz vb.) yakalandı. Diyarbakır Cezaevi, Nazi kamplarını aratmayacak bir uygulamaya tabi tutuluyordu.

Bu uygulamalar yıllarca süren direnişlerimiz karşısında ve demokratik kamuoyunun sahip lenmesi sonucunda, adım adım geriledi. Ancak yasal engellemelerin getirdiği ağır bir maddi ve manevi işkence sürekli devam etti; mektuplarımıza el konuldu, savunmalarımız engellendi, anadilimizle konuşmamız yasaklandı; yemeklerimiz beslenmemizde yetersiz bırakıldı; hastalarımızın tedavisi yapılmadı, kültürel ihtiyaçlarımız üzerinde yasak sürdü; cezaevinden polise götürülüp sorgulamalar ve sorgulamalarda ölümler devam

etti. Daha sayabileceğimiz birçok yasak ve kısıtlama sürekli olarak bugüne kadar uygulanageldi.

Tüm bu nedenlerden dolayı 9 Şubat 1988'de süresiz açlık grevine başladık. Gerek Diyarbakır Cezaevinde gündeme gelen her direnişin kararlı sürdürülmesinin verdiği tedirginlik, gerekse demokratik kamuoyunun bize sahip çıkarak, tavır belirlemesi, hükümeti isteklerimizi kabul etmeye zorladı. Bizzat Başbakan Özal ve Milli Savunma Bakanı açıklamalarında, isteklerimizin tümünün kabul edildiğini söylediler. Bu ara M. Emin YAVUZ adlı arkadaşımız açlık grevi sonucu yaşamını yitirdi. Birçok kez taleplerimizi sözlü ve yazılı olarak ilettiğimiz halde, hiçbir çözüm getirilmemiş, ancak açlık grevine girilince bir ölüm ve onlarca yeni sakat verilince çözüm getirildiği sözü almıştık.

"Söz almıştık" diyoruz. Çünkü, verilen sözlerin çoğu yerine getirilmedi. Ve Metris firar olayından sonra, verilen sözlerin geri alınmaya başlanmasının yanında ek yaptılara maruz

kalmaya başladık.

Hükümetin ve basının bilgisiz açıklamalarından dolayı, kamuoyu Diyarbakır Cezaevinde her şeyin çözümlendiği biçiminde bilgilendirilmiş bulunuyor. Oysa, gerçek hiç de böyle değil. Belirttiğimiz gibi, sözler tutulmamış ve ek yaptılara gidilmeye başlanmıştır.

9 Şubat 1988 direnişinden hemen sonra 40 arkadaşımız sürgün edilerek, gittikleri cezaevlerinde insanlık dışı koşullara mahkûm edilmişlerdi. Geriye kalan biz tutukluların da sürgünü için uygun zaman kollanmaktadır. Ailelerimizin milyonlarca zarara girerek getirdiği yiyecekler bize verilmemekte ve bu yolla ailelerimiz maddi ve manevi işkenceye tabi tutularak cezalandırılmaktadır. Basın-yayın kurumlarıyla hesaplaşmamız tamamen engellenmekte, savunmalarımıza el konulmakta; yiyeceklerimiz fare pisliğiyle bize verilmekte; adi tutukluların tecriti devam etmekte.

Son olarak da, bıyık bıraktığımız için birer aylık mektup yasağı cezası aldık. Yeni yasakların uygulanması için ise, sür-

günleri protesto için girdiğimiz 3 günlük uyarı açlık grevi de gerekçe yapılmak istenmektedir.

Kamuoyu bilmeli ki, bize verilen birçok söz tutulmadığı gibi, yeni yaptırımlara gidilmeye başlanmıştır. Bu da yönetimin cezaevlerine yaklaşımının bir belirtisidir. Cezaevlerine ve özellikle Diyarbakır Cezaevine gösterilen yaklaşım her an, yeni insanların ölmesine yol açacak hak eylemlerine elverişli zemini oluşturmaktadır. Anlaşılan o ki, biz tutuklular insani ve siyasi yaşam koşullarına sahip olmak için daha birçok ölüm ve ölümcül sakatlar vermek zorunda kalacağız. Yönetimin biz tutuklulara bu yaklaşımını insani ve siyasi yaşamımıza yönelmiş bir saldırı olarak görüyor ve tüm kamuoyu önünde bunu protesto ediyoruz. İnsani değerlere sahip olan herkesin dikkatini bu çağdışı zihniyet ve yaklaşıma çekmeyi bir görev olarak biliyoruz.

Diyarbakır Cezaevi
Tutuklu Temsilcisi
Sinan Caynak

Değerli dost...

2 Mart çarşamba günü öğleden sonraydı. Hafiften çiseleyen yağmurun altında can dostlarımızla volta atıyorduk. Tarihçimiz Selim yine bir tartışma açmıştı: "Medler köleci bir imparatorluk mu?" Sakine'mizin de yanımızda olduğu bir esnada habire tartışıp duruyorduk. O anda havalandırmanın kapısı açıldı, koğuş sorumlusu, elinde onlarca mektupla yanıma geldi. Senden, değerli dostumuz D. Ali Küçük'ten ve Cumhuriyet Kitap Kulübü'nden birer mektup vardı.

Selim senin mektubunu kapığı gibi, ilkin bunu okuyalım dedi. Hemen saçağın altına geçip okumaya koyulduk.

Bugün 2 Mart 1988 çarşamba, 36, koğuşun 4. kat 7. hücrelerinde üç can ciğer dost (Karasu, Selim, Hamili) oturmuş sana yazıyoruz.

O büyük güne tam 19 gün var. 19 gün sonra Keko'muzun (Mazlum) altıncı ölüm yıldönümü. O geceyi tekrar yaşıyoruz. 35. koğuştaki afat bir sessizlik var. Kelebek uça kanat sesleri duyulur. Nefes alıp vermeye bile yasak konulur. İnsanlar demir parmak-

lıklardan farksız, potin seslerinden başka ses yok. Yüreklere, beyinler çarpmışta, ödleklere onurlarını bir kepçe çorbaya satmak için pazarda. Korku üzerinde imparatorluk kuranların zevki dorukta. Onurlu insanlar karanlık dehlizlerde, korku girdaplarında çare aramakta. 4. kat 9. hücrede bir insan, Keyakser'in intikam kılıcını bileceği gibi direnme aleti yaratmaktadır.

Hücre karanlık, hücre sessiz, hücre demir, hücre beton, hücre sessiz bir mezar. Ama mezarda diriltir bir insan var... Her şey onda somutlaşmış, korku imparatorluğunun altına yerleştirilmiş bombanın pimi onun elinde. Önce üç kibrit çöpü yanar; parmaklıklar aydınlanır, güneş aydınlığı gibidir, üç kibrit çöpünün aydınlığı çok karanlık bir mezarda. Kibritler sönmüştür. Bundan sonra ne olduğunu kimse bilmez.

Sabah demir kilitlerin şakırtıları uykuları böler. Yataklarda uyananlar kırk yıllık düşman gibi karşılar sabahı. Hücrelerin kapısı açılır. Sabah çorbasını dağıtan bir-iki tutuklu telaşla karavana kulpuna sarılır. Yüzleri korku yüklü, yüreklerinde endişe, ayaklarında te-

laş var. Hücre hücre dolaşırlar, yarım kepçe sıcak çorba suyu vermek için arkadaşlarına.

Birisi 4. kat 9. hücrenin kapısına varır. Yatakta elle yazılmış bir mesaj, kimbilir mesajda; belki isyan dolu, cesaret dolu sözcükler var. Keko'nun görünen bir elinden başka ortalıkta bir şey yok. Çorba dağıtan şaşkın,

çorba dağıtan endişeli, çorba dağıtan korku dolu. "Keko, Keko" diye seslenen endişe yüklü bir ses, ayakta bekleyen tutukluların yürek vuruşlarını hızlandırır. Telaş koğuşa yayılır. Açılıp kapanan demir kapıların şakırtıları bir yalnızlık duygusu estirir...

Keko yüreğimde bir boşluk, beynimde bozkır, Keko bilincimizi tutuşturan bir kıvılcım olur.

4. kata girip çıkanlarda artma olur. Potin sesleri çoğalır. Onlarda korku, telaş, şaşkınlık gözlenir. Korku imparatorluğunun altındaki bomba patlamıştır. Keko hücrelerinden alınmıştır. Biz hala bugünün tarihi anlamını düşünürken, kimimiz gözyaşlarını içine akıtıyor, kimimiz de açığa gözyaşı dökerek kadar yüreklidir; gözyaşı dökmenin isyan sayıldığı diyarda.

Artık Diyarbakır Ninovalaşmıştı. Kawa'nın kutsal ateşi üç kibrit çöpünde günümüze gelmişti... Fırat artık suskun değildi. Halklar Akabtana kentine akın etmişti. Kutsal ateş etrafında davul, zurna eşliğinde góvend çekiyorlardı. Tarihin coşkun ırmağı önünde geçmişin tozları ile bent yapmaya kalkışan zavallılar korkudan kudurganlaşmıştı... Üç kibrit çöpünün alevi 17 Mayıs oldu, 14 Temmuz, 1 Eylül, 3 Ocak, 9 Şubat oldu, olacak... Keko sizlere şöyle seslenmek isterdi:

Ey karanlıkta yolunu yordamını şaşırın! Ey dostunu, düşmanını tanımayacak kadar zavallılaştırılan! Ey ortaçağ ka-

ranlığına gömülen! Ey zengin petrol ve maden yatakları üzerinde sersefil yaşamaya mahkum edilen Ortadoğulu! Al sana özgürlüğün olmadığı sanılan yerden bir avuç özgürlük; al sana zulüm altında yetişen bir kızıl ateş gülü. En çok cesarete ihtiyacın var senin, biliyorum. Günümüze kadar cesaretlerin kırıldığı yerler olarak bilinen yerden, al sana dünyayı titretecek olan inanç. Al sana boyun eğen tarihten çıkardığım başkaldıran bir tarih.

Martlar artık suskun geçmiyor diyarbakırda, biliyorum. Alevler ürkek yanmıyor dağlarımızda. Agit bir şimşek gibi çakıyor. Şırnak'ta. Hareketsizlik harekete, suskunluk yüksek ses doğurdu. Bayramımızda sesiniz gür, gözünüz pek, ufkunuz engin olsun dostlarımız...

Evet dostum, davamız yargıtaydan dönüp tekrar 1 Nolu Askeri Mahkeme'de görüldü. Mahkeme, Sakine'nin davası dışında Yargıtay kararına uydu. Bizim sevgili Memo'muz da bu vesileyle tahliye oldu. Kimbilir şu an nerede, keşke cezaevinden çıkmasaydım diye feryadı-figan ediyor. Öyle ya Şubat şenliğini bir rakamla kaçırdı, bazılarının piyangodan bir milyarı, bir rakamla kaçırdığı gibi.

Son olarak ben, Karasu ve Selim, seni ve sizleri sevgi ve saygıyla selamlar, dostça kucaklar, ellerinizden sıkarız.

**Hamili Yıldırım/2 Mart 1988
Diyarbakır**

"Cezalarla düşüncelerimizden, inançlarımızdan vazgeçiremezler..."

25.3.1988 cuma günü öğleden sonra mahkemeye çıkarıldık. Siirt-Batman Grubu'ndan 25 kişi tutuklu kaldık. Hazırladığımız dilekçeleri okumak istedik, ama mahkeme izin vermedi. Dilekçelerimiz G. Kürdistan'da katledilen beş bin insanımızın öldürülüşünü ve Filistin'deki İsrail saldırılarını protesto mahiyetindeydi. Ayrıca savunma durumumuzla ilgili uzun bir dilekçe de vardı. Bunlar iki nüshaydı. Birisi Türkçe, diğeri anadilimiz Kürtçeydi. İçerikleri aynıydı. Mahkeme dilekçelerimizi okumamıza izin vermedi. Yalnızca Irak'la ilgili ve Filistin'le ilgili Türkçe yazılanını okumamıza izin verdi. Kürtçeyle yazılmış aynı içerik taşıyana izin vermediler. Ve bu zorla elimizden alındı. Bunun üzerine biz dört arkadaş slogan attık. Hem sorulan soruları Kürtçe cevapladık ve hem de sloganlarımızı Kürtçe attık. Mahkemeye şunu da söyledik: Bundan böyle hem bu davamızda, hem de diğer davalarımızda anadilimizle savunmalarımızı yapacağız. Sözlü konuşmalarımızda da anadilimizi konuşacağız. Bu arada, mahkeme hakkımızda suç duyurusunda bulunup, verdiğimiz di-

lekçelerden Kürtçesini 7. Kolorduya göndertip Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde hakkımızda dava açılması için girişimlerde bulundu. Biz dört arkadaş da mahkeme salonundan dışarı atıldık. Bunun üzerine biz de tekrar slogan attık. Ve bizleri ayrı bir odaya kapattılar.

Bizden sonra mahkeme tekrar oturumuna devam etmiş. Biz yirmibeş kişiden beşini tahliye edip, mahkeme tarihini 27.4.1988 tarihine ertelemiş. Bizden sonra mahkeme hakkımızda (4kişiyi) şu kararı almış: Bir dahaki celsede tekrar bu tavrılarını sürdürürlerse tekrar mahkeme salonundan atılacaklar ve gıyablarında karar verilecek. Şu an yargılandığımız dava mutaala safhasındadır. Savcı, 27.4.1988'de mutaalayla okuyacak ve kararını bildirecek. Biz o zaman da mahkeme heyetine şunu dedik: Bundan böyle bu ve diğer davalarımız dahil, savunmalarımız, sözlü konuşmalarımız anadilimizle olacak. Herhalde bundan böyle mahkemede bizler için tercüman getirmek zorunda kalacaklar. Ya da mahkemeye çıkarmayacaklar. Ayrıca savunmalarımızı yazmamız için bize Kürtçe gramer ve sözlük veril-

mesini de istedik.

Anlayacağınız bundan böyle biz dört arkadaş Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne götürüleceğiz. Gerçi bizler için neresi olursa olsun farketmez. Biz konuşacağız, onlar da ceza versinler. Bizler yorulmayız. Çünkü biz buyuz, yaşamımız bu. Cezalarla bizleri düşüncelerimizden, inançlarımızdan vazgeçiremezler. Kalaslarla vazgeçiremediler, cezalarla mı vazgeçirebilecekler...

Evet amcamoğlu, anlayacağın yargılandığım davada biz yirmiş kişi kaldık. Ama tahliye olacaklar hala var.

Cezaevinin sivile devredilmesi hususu doğrudur. Çünkü bugünlerde siviller de sayımlara subaylarla beraber geliyorlar. Birkaç defadır sayımlarda hazır bulunuyorlar.

Dört gözle kışın bir an evvel kalkmasını istiyoruz. Çünkü mahpus üstünde esen bahar havası daha güzel. Arasıra öylesine dalıyorum dağların doruklarına. Sekiz yıldır hep tütüyor gözlerimde köyümüzün dağları, içimde alevleniyor. Gün geçtikçe de daha da gürleşiyor bu alev. Bu alevi dile getirmek öyle kolay bir şey değil de bunun yanında insanın sevdiklerine olan özlemi de apayrı bir durum. İnanki sizleri de özledim.

Evet amcamoğlu, kalemi elimde aldıkça hep yazmak geliyor içimden durmamacasına. Ama insan bir bakıyor ki son satırların yolu gözükmeye başladı bile. Şimdi de tüm akrabalara sonsuz saygılarımı ve en içten duygularıyla bu dört duvar arasından selamlarımı iletir, yaşamlarında ve işlerinde başarılar dilerim.

Tümünüzün yaşamında başarılar diler, bir gün sizlerle buluşmak dileğiyle.

Devrimci Selamlar

Tümünüzü seven amcamoğlu

**Kazım Ateş/29.1988
Diyarbakır**

Kıymetli yeğenim...

Bir müddet evvel senden aldığım mektuba cevap yazmıştım. Tabii dar günler geçirdik. Bu arada fazla olmasa da yeni değişiklikler oldu. Benzer konularda daha önceki mektubumda geniş yazdığım için bir daha yazma gereği duymuyorum. Kısacası bu mektubu sizlere fotoğraf yollamak amacıyla yazıyorum.

Daha önce yazdığım mektup sonrasında koğuşlararası misafirlik başladı. Ben de bu arada 36'ya gittim. Oradakilerle tanışma fırsatı buldum ve de Hamili'yi de gördüm. Selamlardan başka daha şeyler bulup siz dostlara gönderilecek durumda olmadığımızdan bizleri anlayışla karşılayacağımızı umuyoruz. Durumları gayet iyi sayılır. Tabii bizler için artık alışılmış rahatsızlıklar olan mide rahatsız-

lıkları, bel ağrıları vb. ufak tefek şeyleri yazmazsak. Misafirliğimiz fena geçmedi. Dostların misafirperverliği, cana yakınlığı, dostluğu, zor dönemlerde geriye kalan şeyler ve bir de yıkılmaz iradeleri ve onurları-bunları tümünden burada dile getirebilmek, sizlere de yaşatmak istirdim. Ancak yaşantılarımızın geçtiği ortam, siz dostlara tavsiye edemeyeceğim için yalnızca biz yaşayanların bağlılık ve sevgilerini, umutlarını güçlendiren her şeye yüklü, anlamlı birer selam göndermekle yetineceğiz. Bir de fizikimizle ve irademizle başbaşa sizlere uzanan ellerimize değen elleriniz, adımlarınız güç veriyor bizlere.

Bizler iyiyiz. Hepinize, tüm dostlara parmaklıklar ardından selam, sevgi ve saygılar yollarız.

**Dayın Hıdır/28.3.1988
Diyarbakır**

Mayıs Ayı Türkiye Devrimci İlerici Gençliğinin Toparlanma ve Eylem Ayı Oldu

Türkiye toplumunun en hareketli iki ögesi gençlik ve işçiler. Bünyesinde taşıdığı bütün sınıfsal zaafılara ve politik-örgütsel, ideolojik yetmezliklere rağmen, Türkiye'de aydın gençlik tarihsel ve güncel olarak Türkiye devrimci mücadelesinin başlatıcısı ve bir yerde öncülüğünü yapmıştır. İdeolojik, politik, örgütsel ve eylemsel olarak bu durum somuttur.

12 Eylül faşizmi, baskı ve anti-demokratik yasalarıyla aydın gençliği bu rolünü yerine getirmeden alıkoymayı hedefledi. Fakat gençlik, sorumluluğuna sahip çıkmakta ve yasaklara karşı sesini gür bir şekilde yükseltmektedir.

SAMSUN

19 Mayıs Üniversitesi'nin çok sayıdaki öğrencisi, İstanbul'daki öğrenci eylemini destekleyen, polis-idare işbirliğini ve arkadaşlarının tutuklanmasını protesto eden toplantı ve gösteri eylemi yaptılar. Öğrenciler, rektörle görüşerek, polisin üniversitelere girmemesini ve dernekler üzerindeki anti-demokratik yasaların kaldırılmasını istediler.

ANKARA

ÖDTÜ'de 200'ün üzerinde öğrenci toplantı ve oturma eylemi yaptılar. Öğrenciler YÖK'ü (Yüksek Öğrenim Kanununu) protesto ettiler. ÖDTÜ öğrencilerinin eylemini izleyen SHP milletvekillerinden Veli Yıldırım ve Hüsnü Okçuoğlu yaptıkları konuşmalarda "anayasa-daki 141. ve 142. maddelerin kaldırılması gerektiğini" söylediler.

İZMİR

Selçuk Üniversitesi'nde öğrenciler yaptıkları toplantı ve gösteri eylemlerinde, dernekler yasasının değiştirilmesini istediler ve üniversitelerdeki polis baskılarını protesto ettiler.

Öte yandan Van Üniversitesi öğrencisi M. Şirin Tekin'in MIT tarafından gerici öğrenciler eliyle öldürülmesinin yıldönümünde İstanbul Üniversitesi, İTÜ, İzmir Ege ve 9 Eylül Üniversiteleri, İzmit Mimarlık, Mühendislik Akademisi, Çukurova Üniversitesi, Ankara ÖDTÜ, Hacettepe, Siyasal, Hukuk, Dil-Tarih Fakültesi ve yüksek okul öğrencileri anma toplantıları düzenleyip, faşizmi lanetlediler.

Sosyalist mücadele açısından düşünülecek olursa büyük eksiklikleri ve zaafı sıralanabilecek Türkiye devrimci, ilerici gençlik hareketi, anti-faşist mücadele açısından en aktif potansiyel haline gelmiştir. Gençliğin, anti-faşist mücadelesi ve üniversitelerin anti-faşist gençliğin odakları haline gelmesi, devleti ürkütmüştür. Burjuva basının tüm ağır topları gençlik hareketi üzerine yaptıkları değerlendirmelerde "gençliğe örgüt tuzağı" vb. başlıklarını atarak, devleti gençlik hareketinin radikalleşme yönünde olduğuna dair uyarılar yaptılar. Bu demektir ki, yeni tuzaklar kurun ki, gençlik örgütlenmesin. Bu durumda Türkiye devrimcilerinin ve gençliğin önündeki görev, anti-faşist mücadeleyi halk iktidarı mücadelesinin bir par-

çası olarak gençlik sorunlarına, örgütlenmesine ve eylemine yaklaşım göstermeleridir. Aksi durumda objektif konumuyla ilerici olmasına rağmen, gençlik hareketi, küçük-burjuva demokratismini dolayısıyla 1980 öncesi CHP'nin olduğu gibi günümüzde de SHP'nin uzantısı olmaktan kurtulamaz.

1988 gençlik eylemlerinin ayırıcı bir özelliği de Kürdistan devrimci-yurtsever gençliğinin aktif konumudur. Kürdistan devrimci-yurtsever gençliği, Türkiye anti-faşist gençlik hareketini, iki halkın mücadele ittifakının önemli bir alanı olarak almakta ve tüm gücüyle Türkiye devrimci gençlik hareketinin nitelikli bir durum alması için destek olmaktadır.

Çukurova Üniversitesi'nde Boykot

5 Mayıs günü Adana-Çukurova Üniversitesi'nde 700'ü aşkın öğrenci, üniversitedeki eğitim sistemini ve polisin üniversitelerdeki faşist uygulamalarını protesto etmek amacıyla yemek boykotu ve yürüyüş eylemi düzenledi.

Öğrenciler, üniversitelerdeki faşist uygulamalar sona erinceye kadar çeşitli düzeylerde eylemlerine devam edeceklerini belirttiler. Yürüyüş boyunca, öğrenciler; "Polis dışarı, bilim içeri", "Kahrolsun YÖK", "Polis-idare işbirliğine son" sloganlarını haykırdılar.

Protesto eylemine, Kürdistan yurtsever gençliği de etkin olarak katıldı.

Dev-Yol Ana Davasında 74 İdam İstendi

İki aydır faşist savcılar tarafından hazırlıkları yapılan dava, 12 Eylül faşist rejiminin en çok idam istenen davaların başında gelmektedir.

Haklarında idam istenen 74 kişinin içinde Oğuzhan Müftüoğlu, Ali Alfath, Ali Başpınar, Akın Dirik, Melih Pekdemir, M. Ali Yılmaz, Nasuh Mitap gibi Dev-Yol önderleri var. Aynı davada yargılanan 9 sanık için 20 yıldan fazla, 13 sanığa 10-20 yıl arası, 137 sanığa 5-15 yıl arası, 196 sanığa 5-10 yıl arası, 3 sanığa 8-12 yıl arası ve 70 sanığa da 3-5 yıl arası hapis cezası isteniyor.

HAMBURG'DA DERNEK AÇILIŞ KUTLAMASI

Taşındığımız yeni derneğimizin açılış kutlamasına 180 civarında yurtsever Kürdistanlı katıldı.

8 Mayıs '88 günü yapılan kutlama toplantısı, dünya ve Kürdistan devrimci şehitlerinin anısına bir dakikalık saygı duruşuyla başladı.

Toplantının siyasi konuşma bölümünde, Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişim boyutu ve bunun karşısında düşmanın uygulamaları üzerine açıklamalar yapıldı. Buna bağlı olarak Avrupa'da derneklerin oynadığı rol üzerinde de duruldu. Ardından Celle Folklor Ekibi çeşitli oyunlar sergiledi.

1 Mayıs'ta Faşist-Sömürgecilik Terör Estirdi

İSTANBUL

Gerici Burjuva basını 1 Mayıs öncesinde, 1 Mayıs alarmlı başlıklarıyla hükümeti tedbirlere çağırdı. Burjuva basını 28 Nisan gençlik gösterilerini 1 Mayıs'ın provası olarak değerlendiren halkı "komünist terör" karşı uyardı. Faşist hükümet yetkilileri de yaptıkları açıklamalarda 1 Mayıs'ta her türlü gösterinin yasak olduğunu söylediler.

Buna rağmen İstanbul'da 1 Mayıs'ı kutlamak için 1000 kişiyi aşan bir kitle gücü toplandı. Bunların içinde SHP'nin solcuları olarak bilinen sol-burjuva demokrat milletvekilleri, sendikacılar, yazarlar, gazeteciler, öğrenciler ve işçiler vardı. Taksim meydanına doğru yürüyüşe geçen kitleye, polis timleri Beyoğlu girişinde saldırdı. Göstericiler yere oturarak saldırıyı protesto edip, pankartların yanısıra "1 Mayıs yasaklanamaz" vb. sloganlar attılar.

Polisin saldırısı ardından, SHP milletvekilleri kitleyi terk ederek Taksim anıtına gidip, kırmızı karanfillerle (37 adet) bezenmiş bir çelenk koydular.

SHP milletvekillerinin kitleyi terkedip kalabalığı polisin joplarıyla başbaşa bırakmaları, kitlenin büyük tepkisiyle karşılandı. Bazı sendika yöneticileri milletvekillerinin bu tutumunu "ayrıkçılık, korkaklık ve ihanet olarak" değerlendirdiler.

Polis, izinsiz gösteri suçundan 86 kişiyi gözaltına aldı. Bunlardan 11'i tutuklandı.

İzmir'de vilayet konağına siyah çelenk bırakarak 1 Mayıs'ın yasaklanmasını protesto eden 33 öğrenci gözaltına alındı. İzmir'de de 1 Mayıs'ı kutladıkları gerekçesiyle çok kişi gözaltına alındı.

1977, 1 Mayıs katliamı kurbanları, Feriköy mezarlığında kitlesel bir şekilde anıldılar.

İstanbul'da İki Dev-Sol Militanı Polisle Girdikleri Çatışmada Şehit Düştü

Ok Meydanı'nda bir evde kuşatılan iki militan çevik kuvvetlere bağlı polis timlerine karşı direndiler. Faşist polis timleri iki militanı öldürüp evi yaktılar. Ölen iki devrimciden birinin Salih Kul adlı işçi olduğu açıklandı. Diğerinin ise henüz kimliği açıklanmadı.

"1980 yılında Kürdistan'dan Hamburg'a gelip burada mücadeleyle tanışan, kısa dönemde aktifleşerek yurtseverler ve yoldaşları arasında sempati yaratan, tüm yüreği ülkesi için çarpan ve daha sonra Kürdistan'a giderek düşmana karşı kahramanca savaşıp 6 yoldaşıyla ölümsüzleşen şehit Aydın BULUT'un anısına bir yurtsever türküsü söylendi. Hamburg Folklor Ekibi de sunduğu oyunlarla programa katıldı. Derneğimize getirilen hediyeler açıklandıktan sonra Celle müzik grubu direniş türkülerini söyledi. Program, "Apo hate Hilvanê" türküsü eşliğinde halay çekilerek sonuçlandı.

Dernek açılış kutlamasında, yurtseverler programı coşkuyla izlediler.

Hamburg / DYK

YKWK, 1 Mayıs Gösterilerine Aktif Katıldı

Almanya, Fransa, İsviçre, Hollanda, Belçika, Danimarka, Avusturya ve diğer Avrupa ülkelerinde yapılan 1 Mayıs gösterilerine Kürdistanlı emekçiler ERNK bayrakları ve YKWK amblemi ile katıldılar. Dünya işçi sınıfının dayanışma günü olan 1 Mayıs'ta enternasyonalist dayanışmanın bir gereği olan karşılıklı dayanışma içerisine girdi.

İsviçre'de Dayanışma Toplantıları

29 Nisan tarihinde İsviçre'nin Turgao kantonunda, Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesini tanıtmak ve faşist Türk sömürgeci devletin cezavlerindeki vahşetini teşhir etmek amacıyla İsviçreli demokratlara yönelik bir toplantı yapıldı.

Bilgilendirme toplantısına 200'ü aşkın İsviçreli devrimci, ilerici-demokrat katıldı. Toplantıda İsviçreli demokrat bir bayan, yaptığı konuşmada Kürdistan'ın genel bir tanıtımını yaptı. Bu konuşmadan sonra İsviçre'deki Kürdistan-Komite'nin bir temsilcisi gazetecilerle beraber oturum divanına geçti. Temsilci, gazetecilerin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ile ilgili sorularını geniş ve detaylı değerlendirerek cevapladı. Toplantıya katılan tüm ilerici-demokratlar, yapılan açıklamaları dikkatle dinledi. Kapsamlı tartışma ve değerlendir-

Kiel'de Bilgilendirme Toplantısı

Kiel'de 6 Mayıs 1988 günü 3,5 saat süren bir bilgilendirme toplantısı yapıldı. Alman ilericilerine yönelik yapılan toplantıya Autonome, BWK, Volksfront, Rote-Hilfe ve Anti-Faschisten örgütlerinin temsilcileri ile 40 dolayında devrimci-demokrat katıldı.

Toplantıya, Türk devletinin Kürdistan'daki uygulamalarını gösteren belgesel bir film izletilerek başlandı. 45 dakika süren filmden sonra, başta Diyarbakır olmak üzere, Kürdistan ve Türkiye'deki diğer askeri cezavlemlerinde işkence, katliam vb. uygulamalar ve bu uygulamalara karşı gelişen savaş esirle-

DORTMUND:

Dortmund'da bir grup yurtsever Kürdistanlı, Halepçe katliamını protesto etmek ve ilerici, hümanist kişi ve kuruluşları harekete geçirmek için, SPD şehir binasını ve Kızılhaç teşkilatını ziyaret ederek, "Kürdistan'da halk katliamı durdurulsun" başlıklı bir bildiri bıraktı.

SPD-Dortmund örgütü bu eyleme cevaben, SPD genel merkezince yayınlanan protesto metnine katıldığını ve bu yön-

Bu yıl yapılan 1 Mayıs miting ve yürüyüşlerinde YKWK aktif olarak temsil edildi. Bildiri, broşür vb. dağıtımının yoğun bir şekilde yapıldığı gösterilerde, Avrupa işçi hareketlerinin temsilcileri ve işçiler YKWK'nin çabalarına desteklerini sunarak karşılık verdiler. YKWK'nin sergi vb. gibi çalışmaları da gösteriler esnasında büyük bir ilgi topladı.

me platformu içerisinde geçen toplantı, Kürdistan'ın çeşitli yörelerinden derlenen folklor gösterisiyle son buldu.

ARAU: İsviçrenin Arau bölgesinde 27 Nisan'da yapılan toplantıya 250'ye yakın İsviçreli ilerici-demokrat katıldı.

Toplantıda Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşının günümüze kadarki gelişimi ve buna yönelen saldırılar ile son dönemde yoğunlaşan Alman yönetiminin uygulamaları üzerinde duruldu. Ayrıca 6 Kürdistanlı yurtsever toplantıda açık grevine gideceklerini açıkladılar.

Açlık grevini başlatan yurtseverlerin eylemi 10 gün sürdü. Kürdistanlı yurtseverlerin büyük dayanışma gösterdiği açlık grevinin son gününde 200 civarında katılımın gerçekleştiği bir toplantı daha yapıldı. Toplantı, daha sonra kültürel gösterilerle devam etti ve başarı ile sonuçlandırıldı.

rinin direnişleri anlatıldı. Ardından faşist Saddam rejiminin G. Kürdistan'daki katliamı üzerinde durularak, emperyalizm ve özelde de Alman devleti ile TC'nin bu katliamdaki rolü açıklandı. Bunun dışında gündemin önemli ve toplantıya katılanların detaylı açıklama beklendikleri konu olan Alman devletinin şubat ayından bu yanaki Kürdistanlı yurtseverler üzerindeki anti-demokratik uygulamaları teşhir edilerek toplantı sonuçlandırıldı.

Hamburg Dışilişkiler Komitesi ve Hamburg Kürt Halkının Dostları

lü katliamları kınadığını yazılı bir açıklama ile bildirdi.

SPD genel merkezince yayınlanan protesto metninde, Saddam rejiminin bu girişimi sert bir şekilde eleştirildikten sonra, F. Almanya'da bulunan bazı firmaların bu gazları imal eden tesisleri inşa ettiği ve ham madde gönderdiği iddia edilmediği karşısında Federal Hükümetin bu duruma sessiz kalması da sert bir dille kınandı.

Dağların hakimiyetini kurduğu bir beldemiz

Ç O L A M E R G

(Hakkari)

—I—

"Adım Adım Kürdistan" dizi yazısının ilk bölümünde, Botan'ın şirin bir beldesi olan Hakkari'yi (Çolamer) tanıtacağız.

Hakkari, Kürdistan'dan ayrı düşünülmediği gibi, onu Botan'dan ayırmak veya ayrı düşünmek de mümkün değil. Burada her şey öylesine içiçe geçerek birbirine o kadar çok benzetmektedir ki, farklı bir özellikten bahsetmek olanaksız. Bu içiçelik, Hakkari'nin iklimi, doğası ve insanları için de geçerli. Hakkari tüm özellikleriyle değerlendirilirse varılabilecek sonuç budur.

Hakkari'nin toprakları doğuda Doğu Kürdistan, güneyde Güney Kürdistan, güneybatıda Mardin, batıda Siirt, kuzeyde ise Van ili ile sınırdır. İlçeleri Yüksekova (Gever), Çukurca (Çalé), Uludere (Qilaba), Şemdinli (Şemzînan) ve Beytülşebap'tır (Elkê). Bu 5 ilçeden en büyüğü Yüksekova'dır. Bu ilçelere bağlı bucak sayısı 12, köy sayısı ise 134'tür.

Hakkari'nin yüzölçümü 9.521 kilometrekare. Nüfusu 186.950'dir. Merkez nüfus ise 26.000'dir. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 13 kişi. Şehir merkezinin denizden yüksekliği 1700 metredir. Ortalama yükseklik ise 3500 ile 4000 arası değişir. Hakkari'nin kuzeyi kısmen, Yüksekova'nın ise önemli bir kesimi yüksek plato (yayla)lardan oluşur.

Bu muhteşem doğada yer alan Hakkari'ye iki ana yol uzanır. Biri kuzeyden Van, Başkale, Şemdinli ve Yüksekova yollarıyla birleşir. Diğeri ise Uludere, Beytülşebap ve Çukurca'dan Hakkari'ye ulaşır. Bu ana yollar dışında yerleşim birimleri arasında ulaşımı sağlayan patikalar mevcuttur.

HAKKARİ DAĞLARI

Hakkari yüksek, sarp ve engin dağlarıyla tanınır. Batısında Kela Memê Dağı, Jirkan ile Xelilan katoları ve onların kısmen güneyine düşen Tenine Dağı uzanır. Bu dağlar kesin hatlarla birbirlerinden ayrılmazlar. Bazı yerlerde derin, dik vadiler ve buradan çağlayarak akan akarsular, bazı noktalarda dağ silsilelerini yarsa bile silsileler genelde bitişik görüntüdedirler. Kuzeyde Çiyayê Reş (Karacadağ) katolarla birleşir. Doğu'daki Zağroslar ise güneye doğru yarım daire çizerek Güney Kürdistan dağlarına kadar uzanır. Batıdan, güneyden ve kısmen de kuzeyden uzanan dağlar Zağroslar'da bir düğüm oluştururlar. İçerden Cilo Dağı, Berçelê, Çarçelê, Simbil, Şehida, Sinat, Govendê, Semadar, Rojgar gibi yüksek dağlar alanın dağlık kesimini tamamlarlar. Bu dağlar batıdan doğuya doğrultulu ve kısmen kuzeyle birleşerek Hakkari ortalarında keşirler. Bu nedenle Hakkari dağları olarak da bilinirler. Güney Toroslar kolunun doğusundaki son dağlarıdır. Bu dağların

en heybetlisi Cilo Dağı'dır. Bu kütleli Reşki (Geliya Şin) adındaki doruğu 4168 metre yüksekliğindedir. Bu zirvede bazı buzullar görülür. Bunların en önemlisi 4 km uzunluğundaki Geliya Şin buzulu ile onun batısına düşen aynı uzunluktaki Suppa Durak buzuludur.

Bu dağların etekleri geniş orman örtüsüyle kaplı. Yüksek olanlarında ise yaylalar geniş yer tutar. Ayrıca bu dağların etrafında yüksek düzlükler de uzanır ve bu düzlükler bazı yerlerde derin dere yataklarıyla yarılmıştır. Dağlar arasındaki en yüksek ovalardan biri Yüksek Ova'dır. Denizden yüksekliği 2000 metreden fazladır.

Hakkari'nin dağlarla kaplı coğrafik konumu, yörede birçok şeye biçim veren temel özelliktir. Başta yöre insanları, yüzyıllar boyu sırtlarını bu dağlara vererek hiçbir yabancı güce geçit olanağı vermemişler. Bir de, ilk yurt edinme döneminde bu alanın yerleşilmiş olduğu dikkate alındığında, Kürt insanını dağdan ayırmak veya ayrı düşünmek daha bir imkansızlaşır. Onu dağdan ayırmak, bir ceylanı yavrusundan ayırmak gibidir. Günümüzde milli değerlerin bu alanda canlı olmasının nedenlerinden biri de bu gerçektir. Ayrıca bunun, doğanın şekillendirdiği üretim biçimi ve bu üretimin biçimlendirdiği kültür üzerinde de ciddi etkisi vardır.

Kelimelerle anlatılamayacak, tasvir edilemeyecek bu dağlar, görülmeye değer güzel manzaralar sunarlar. Bu görkemli dağların her biri, doğa üzerinde adeta birer otoritedir. Bu dağlarda direnilerek öz korunmuş, öz dile gelmiş, düğünler yapılmış, halaylar çekilmiştir. Kürt insanı bu dağlara sığınarak neslini yaşatıp sürdürmüştür. Babadan oğula mertliği, yiğitliği, cesareti bu dağlarda dış güçlere karşı savaşarak öğrenmiştir. Kısacası her şey bu doğaya özgü bir biçimde şekillenmiştir.

Bu dağların her biri geçit

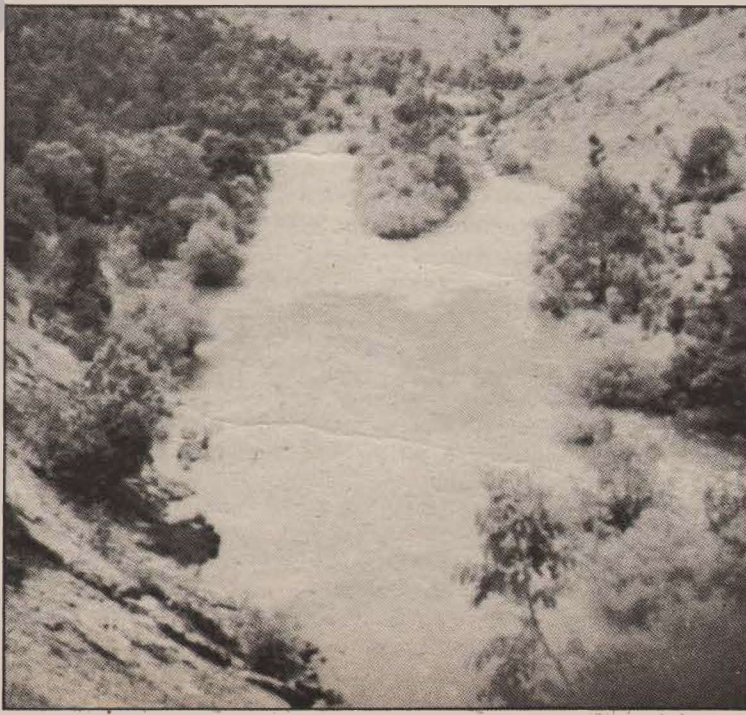

vermez birer kale durumundadır. Adeta gerilla için biçilmiş kaftan özelliğinde. Hakkari'nin bu özelliğinin tarihi bilincinde olan düşman, bu nedenle, "Apcular Hakkari'ye girmesinler, onları engellemek için devlet her şeyi yapmalıdır" diyor. Düşmanın tüm çabalarına rağmen, bugün bu dağlar tüm nimetlerini gerillaya sunmaktadır.

ESKİ TARİHTEN BİR KESİT

Hakkari eski tarihlerde bir beylik merkeziydi. Şimdi şehir merkezinin hemen altındaki Kelamir ve bu kale önünde Mâydana Meclis olarak anılan eski yapılar bulunur. Kalede mir otururdu, önündeki meydana ise halk meclisi toplanarak, sorunlar tartışılır ve kararlar alınır. Mirlik, babadan oğula devam edegelir. Bunun üzerine yörede söylenen ezgi ve türkülerden, bu durum rahatlıkla anlaşılır.

En eski mirlerden olan Şemi-

Adım Adım Kürdistan

Güçlü bir yurtseverlik, ülkeyi tanıtmaya, sevmeye ve vatan toprakları uğruna çekinmeden yaşamını feda etmeye dayanır. Hele, kişinin ülkesi yabancı işgale uğramış, büyüdüğü topraklardan koparılmış ve en önemlisi de toprakları üzerinde özgürce yaşama hakkı elinden alınmışsa, bu ülkenin çocuklarına yapacak bir tek şey kalıyor: Ülkelerini bağımsızlığa ve özgürlüğe ulaştırmak için, kutsal ulusal kurtuluş savaşına girişmek.

Ülkesini her yönüyle tanımayan ve sevmeyen biri, güçlü bir yurtsever-savaşçı olamaz. Kutsal ulusal kurtuluş savaşına katılması da bu gerçeğe sıkı sıkıya bağlıdır. Berxwedan, bugün ülkesinden uzakta yaşayan emekçileri ve Kürdistan'ı fazla tanıma olanağı bulamamış olanları da düşünerek, sayfalarına yeni bir yazı dizisini getirmektedir. "Adım Adım Kürdistan" dizisi, şirin vatanımızın birbirinden güzel yörelerini dolaşma ve tanıma olanağını sizlere sunuyor. Yurtseverliğin de önemli bir ögesini tamamlamada da yine Berxwedan okuyucularının hizmetinde. İmkanlarımız elverdikçe ülkemizi her yönüyle tanıtmaya çalışacağız.

Bu çalışmamızda okuyucularımızın da yakın ilgi ve desteğini bekliyoruz. Ülkemizi daha ayrıntılı tanıtmak için bütün yurtseverleri kaleme sarılmaya çağırıyoruz. Kendi yöreleri ve başka yöreler hakkında bildikleri bütün bilgileri bize iletmelerini kendilerinden istiyoruz. Gönderilecek bilgiler tarihi, coğrafi, kültürel, sosyal, siyasal vb. konuların tümünü içermelidir.

Okuyucularımızın yakın ilgi ve desteği ile daha güçlü bir diziye ulaşma umudu ile saygılar.

BERXWEDAN REDAKSİYONU

ran bir bayandır. Şemiran, islam feodalizmine karşı çeşitli dönemlerde savaşlar vermiş bir mirdir. Hakkari'de bir su kanalı ile bir yol şebekesi Şemiran adıyla anılır. Mir Şemiran'ın yaptırdığı su kanalı, Van'dan Hakkari merkezine ulaşır. Bu su kanalına yörede "Çewa Şemiran" denilmekte. Yaptırdığı yol ise bugünkü ilçelerden Hakkari merkezine ulaşımı sağlamaktadır. Bu yolun kolları sarp, kayalık bir noktada birleşerek şehir merkezine uzanır. Bu yola da "Astenga Xatunê" denilmekte.

Yörede dile getirilen ezgi ve türküler, Hakkari'nin Kürt beyliklerinin merkezi olduğunu göstermektedir. Bu konuda söylenen "Cembeli" türküsü bir destan niteliğindedir. Türkünün adı olan Cembeli, eski Hakkari mirinin oğlunun adıdır. Faris beyin kızı Binevş ile mirin oğlu Cembeli'in aşkını işleyen "Cembeli" destanında, aynı zamanda Kürt beylerinin arasındaki çelişkiler de görülür.

KÜÇÜK VE BÜYÜK ZAP

Alanda akıp giden her iki Zap (Zê) suları, Hakkari dağlarının güzelliğine asi bir güzellik katar. Büyük Zap, boydan boya doğaya muhteşem güzellikler verir. Büyük Zap iki koldan oluşur. Başka küçük kolları olsa da, belirgin olan bu iki koldur. Büyük Zap'ın bir kolu, kuzeyde Nebirnav ve Alandest yaylarından akar gider. Diğer kolu ise, Hakkari'nin doğusundaki Cilo yaylasından Hakkari merkezine doğru akar. Her iki kol Hakkari'nin yamacında birleşir. Buradan da, oldukça derin vadiler açarak güneye akar. Küçük Zap (Rûbarê hêşin) ise, üç büyük koldan oluşur. Bu kollardan ikisinin su kaynağı Şemdinli dağlarındadır. Diğer kol ise Oramar'dan akar gider.

Bu kollar, birleştikleri noktadan güney doğrultusunda akarlar. Büyük ve Küçük Zap. Güney Kürdistan'da şirin bir kasaba olan Zêbar'da birleşirler. Bu şirin kasaba adını bu sudan alır. Burada birleşen Zaplar daha heybetli akarak, Güney Kürdistan'ın Musul şehrinin altından akıp giden Dicle nehrine katılırlar.

Zap vadisi doğasal güzelliği ile tanınır. Turistik özelliğinden ötürü, TC, yabancı turist çekmek için hazırladığı propaganda broşürlerinde Zap vadisini turistik merkezler içinde göstermektedir. Yöre halkı, Zap üzerine maniler, türküler söyler. Oldukça zikzaklı olmakla birlikte, Zap vadisinin bazı noktalarındaki derinliği 2 km'ye kadar varır. Uzaktan görüntüsüne baktığında, sanki kendini gizlemek için bu kadar derinden aktığı sanılır. Asi bir güzelliği olan Zap, ilk bakışta böyle bir izlenim yaratır. Onun yemyeşil suyunun içinde sayısız çeşitte balıklar vardır. Bu kadar derinden aktığı için, yöre halkı bu doğal nimetten, ancak çok sınırlı düzeyde yararlanabilmektedir. Bahara girişle birlikte Zap da azgınlaşır. Geçit vermez. Yöre halkı, onun bu özelliğinden ötürü, ya ilkel teleferikle, ya da yüksek köprüler yaparak karşıdan karşıya geçebilmektedir. Zap'ı geçmek ancak bu yöntemlerle mümkün olabilmektedir. Zap suyu üzerinde yapılan köprülerin çoğu tarihi özelliklere sahiptir.

ZAYIF SÖMÜRGEÇİ EGEMENLİK

Hayvancılığın temel geçim kaynağı olmasından dolayı, Hakkari'nin toplumsal özellikleri irdelenirse, burada yöre halkının yarı-göçebe, yarı-yerleşik bir yaşam sürdürmekte olduğu

Devamı 17. sayfada

Yurtseverlerin
Kaleminden
Kürdistan
Ulusal Kurtuluş Savaşı

ARABAN'DAN MEKTUP VAR

Berxwedan'a...

Önce, yiğit halkımızın ve düşmanı şaşkına uğratan mücadelemizin sesini, kinimizi ve öfkemizi kendi halkımıza ve tüm dünya uluslarına duyuran Berxwedan çalışanlarına ve emektarlarına teşekkürlerimizi

sunmayı bir borç bilir ve güven dolu saygılarımızı iletiriz.

Bizler, Araban çevresinde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine sempati duyan ve tüm olanaksızlıklarımıza rağmen, zor şartlar altında bu mücadelenin propagandasını yapan bir grubuz. Düşmanın sinsisi-

KÜRT "GOBLİN" SYDNEY'DE

Buraya gelen iflah olmazlardan bahsetmek gerekmezdi. Sessizliğimiz neye yorumlanmaz ki; sırf bunun gereği bir sefer daha yazma zahmetine katlanıyoruz. Artık halkımızın çok iyi anladığı, PKK öncülüğünde yükselen Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşından söz ederek iflah olmazları teşhir etmek, ulusal kahramanlar ile ulusal "goblin"leri karşılaştırmak olur ki; bu düşünülmez bir şeydir. Ama onların kendi mantığıyla oyalanmak zevksiz bir iş de olsa, gerekiyor bazen. Şöyle ki; bay Burkay "Sol Birlik" olarak çıkan her 10 bildirinin 9'unu PKK'ye karşı savaş üzerine kaleme alan ve Avrupa emperyalistlerinin polis gücüne malzeme hazırlarken, bir yandan da faşist cuntaya kim olduğunu anlatmaya çalışan bir unsur olarak acaba "Sol Birlik" in gerçek amacını bari burada söyleyebilecek mi? Dava arkadaşları (ne davasıysa) Haydar Kutlu ile Nihat Sargın faşizme teslim olup PKK'ye saldırılarını Kenan Evren'le omuz omuza yürütüyorlar. Kemalistler sözünün eridir demek gerekir bu durumda. 70 senelik TKP'nin kimliği: Dün Kemal Atatürk'ün bugün de Kenan paşanın kucağında oturup açıktan Kürt düşmanlığını yapmak. Peki kucağa oturanların kucağına oturanlara ne denir? Burasını okuyucu düşünürken biz de biraz gerilere gidelim.

Bu şahısa, Tunceli'deyken Pir Sultan geceleri düzenleyip alevicilik yaptığını, Ankara meclisine girmek için yanıp tutuştuğunu, Ecevit'e özenip şairleştiğini hatırlatırsanız belki o, bunlarla övünebilir. Spartaküs şiirinde Roma kölelerinin isyanını öyle bir hararetle anlatır ki, yazarın kendisini baştan aşağıya bir isyan sembolü zannedersiniz. Aslında o, meşhur Türk aydınlarının Filistin'in mücadelesine şiirler düzüp yanbaşındaki Kürdistan mücadelesine taraf bakmayan anlayışın en katmerlisini taşır. Sayın Burkay Roma kölelerine destan yazarken kendisinin de maalesef mensubu olduğu ulustan çıkan çağdaş Kawa, çağdaş Spartaküs MAZLUM DOĞAN'ın arkasından ne diyor? "Onun için (M.DOĞAN) o kadar kağıt harcanmaya değer mi?" Yani M. DOĞAN için bu kadar yazmak gerekir mi demek istiyor.

Evet buna "tükürdüğünü yalamak denir" diye düşünmek yeter mi? Hayır. Bu "tükürük yalayanların (TKP) tükürüğünü yalamaktır" ancak. Bu en kötü cinsten bir "goblinciliktir". (Goblin İngiliz edebiyatında büyük önemi olan, yalnız kendi türünden olanı yiyen, insanla maymun karışımı bir yaratıktır.) Bu hâyal ürünü karaktere benzemek bile yetmez.

Diğer yandan PKK'lilerin adam vurduğu gibi iddialar var ki; bilmem acaba buna da mı değinmeli. Tek kelimeyle suçlucetasını bulur PKK'de. Yoksa Siyabend'ler kral olur. Siyabend, Erzurum cezaevindeyken duvarlara Atatürk'ün büyük boy yağlı resmini yapan, renkli fasulyelerle despotun Kocatepe'deki posterini kartona işleyen Nizamettin Kaya isimli ve bugün Avrupa'ya çıkabilmiş, orada da iflah olmazların en çok beğenilen adamı olabilmiş biridir. Komkar gibi yayınların başyazarlığını yapmaktadır. Ne mükafatlandırma bu böyle! PKK değişik mükafatlandırır bu tip yaratıkları, ama...

Evet bir de şu ağızlarındaki "köylüleri öldürme" diyerek çiğnedikleri sakızı çıkarmak gerekir. Halepçe'deki katliama ne dersiniz? Yoksa yine PKK'yi mi suçlu bulacaksınız? Ya da savaşan peşmergeleri mi? Peki, köy korucuları maaş karşılığında ailelerini devrim ile karşı-devrim ateşine atabilecek kadar şaşkın ruhlarsa iflah olmaz goblinler neyin karşılığında bu kadar yaranma çırpınısı içindeler? Halk dilinde bir söz var: "P...lere maaş bağlansaydı birçokları çıkıp p...liklerini eskiye dayandırmak için sahte belgeler dü-

zenlerdi."

Elbette daha pek çok şeyler söylemek mümkünse de son olarak bu bayın buraya niçin zahmet edip geldiğini soralım. Kitle dedikleri toplam beş kişinin örgütünü denetime mi geldiler acaba? Bu unsurların neyin nesi olduklarını herhangi birine sormasını tavsiye ederiz. Biz onlar hakkında hiçbir şey söylemeyeceğiz, çünkü insanlarımız duymak istemiyor bazı adları da, ondan. Aslında bir tek gayeyle gelmiş bizce: Ankara meclisine giremediyse bari burada bir eyalet meclisine bir saatliğine de olsa girip birkaç fotoğraf çekirmek ve bir süre onlarla avunmak. Bu meclis, isteyen herkese saat 9.30'dan akşam 4'e kadar ziyarete açık ama zahmet edip de giden yok. Bu medeni uygulamadan yararlanıp kendisini, oraya girebilen tek kişi gibi gösterme ve insanlarımızın da buna şaşıp hayrette kalmalarını umut etme, Demirel'lerin bile işine yaramayan bir politikacılıktır.

Okuyucu sırf sessizliğin türlü yorumlarına maruz kalmamak için bu yazıyı yazma zahmetine girdiğimizi taktir eder inancındayız.

Komela Kurdên Australya

Türk Aydınları Neyi Temsil Ediyor?

Türkiye'den Avrupa'ya gelen Türk yazar-çizer aydın takımı ve çeşitli sol gruplar 15-16 Nisan 1988 tarihinde organize ettikleri "Namık Kemal'i Anma Toplantısı"nda bir araya geldi. Fakir Baykurt'un yönettiği toplantıya, Server Tanilli, Demir Özlü, Serol Teber, Cumhuriyet gazetesinden Mustafa Ekmekçi ve Ataol Behramoğlu katıldılar.

Yeri gelmişken Türk aydınlarında genellikle bir karakter haline gelen şu özelliği vurgulamak istiyorum: Türk hakim sınıflarından aydınına, sol'undan sağ'ına kadar hemen hepsi sıkıştıklarında hep geçmişlerinden, barbar tarihlerinden övünerek bahsederler: "Biz geçmişte böyle yaptık", "Viyanalılara dayandık", "dünyaya فرمان okuduk" vb. teranelere sık sık başvururlar. Buna inananlar varsa, gidip bir Türk solu örgütüyle tanışsın; onları "biz geçmişte böyleydik, şöyle yaptık" vb. türden konuşacaklarını görecektir.

İşte toplantıya katılan aydınlar da aynı özellik doğrultusunda Namık Kemal'le kendileri arasında köprü kurdular. Kimisi, Namık Kemal'i Karl Marx'a benzetmeye, kimisi onu Türkiye'de "halk iktidarının" babası, kimisi en büyük enternas-

yonalist kişi olarak göstermeye çalıştı. Bu arada kimisi de onun bir aydın olarak görevini en iyi şekilde yerine getiren biri olduğunu vurguladı. Salonda bulunan TKP, HK, Partizan ve Dev-İşçi'den unsurlar da bol bol alkış çaldılar.

Toplantının bitimine 45 dakika kala soru sorma ve tartışma bölümüne geçildi. Bu bölümde söz hakkı aldım. Önce Namık Kemal'in Pantürkizm, Jön-Türk ırkçı ideolojisinin babası olarak ortaya çıktığını, Osmanlılığı veya Türklüğü kurtarma çarelerini aradığını, Kürt ve Girit halklarının direnişine, Kürt-Girit fitnessi diyen bir saray uşağı olduğunu vurguladıktan sonra, Kürdistan sorununa yaklaşımı kapsayan dört soru sordum. Sorduğum sorular karşısında hepsi şaşırıldı. "Bu da nereden çıktı" dercesine suskun suskun birbirlerine baktılar. Sonra Fakir Baykurt, "Bu soruların kime yönelik? Kim cevaplasın" dedi. Ben de sorularımın Türk aydınlarının tümüne yönelik olduğunu ve isteyen cevap verebileceğini söyledim. Prof. Server Tanilli'ye işaret eden Fakir Baykurt, "Sorularını Prof. Tanili cevaplandıracak" dedi.

Sorduğum soruları not etmeyen Server Tanili yanıtlamaya

acımasız bitmek bilmeyen baskıları devam ediyor. Bölgemizin insanları, yıllardan beri mücadelemizin günlük bildiri, aylık dergi, gazete, talimat yani tüm yayınlarından mahrumdur. Buna rağmen inanmanızı isteriz ki düşüncemizden, ulusal kurtuluş mücadelesine bağlılığımızdan hiçbir zaman düşmana taviz vermedik. Mücadele dolu propagandamızı sürekli yaptık. Düşmanın baskıları bizi yıldırmadı, yıldıramayacak da.

Değerli dostlar, bugün düşmanın elinde en modern silah ve teçhizat var. Her türlü teknik olanaklara sahip. Ama buna rağmen mücadelemizi durdurmaya ve haklı olan davamızı engellemeye gücü yetmeyecektir.

Ezilen insanlar; eğer dünyadaki ezilen mazlum halkların tarihlerini okumuşsanız ve biraz takip etmişseniz iyi bilirsiniz: Vietnam halkı Amerikan, Fransız ve Japon emperyalizmine karşı temel olarak öz güçlerine dayandı ve tüm güçleri ülkelerinden kovmayı başardı. Kürdistan halkı da, emperyalist kampın başını çeken ABD ve onun kuklası TC'ye Kürdistan'ı mezar etmesini bilecektir.

İşte bugün, Ortadoğu'nun kaderini de değiştirecek olan bir savaş vardır. Bu savaş, PKK önderliği altında kararlıca geliştiriliyor. Sömürgeci Türk devletinin egemenlik sistemi önemli derecede sarsılmıştır. Hala hatırlardadır: 7 yıl önce düşman ardarda verdiği demeçlerde, PKK'nin kökünü kazıdığını haykırıyordu. Kukla yönetimin başı K. Evren adeta mutluluktan uçuyordu. Aslında doymak bilmeyen bu cellat, az insanımızın kanını emmedi. Çok kan döküldü. Ama dökülen kanlarla mücadeleye berraklaşarak gelişti. Binlerce müfreze buradan filizlenerek yetişti. İnsanlık ve halk namına yeni mevziler ve değerler böyle yaratıldı.

başladı:

"Sorularından aklımda kalanları cevaplandırayım. Sorular uygun sorulmadı. Namık Kemal, sizlere yanlış tanıtılmış. Ben de Kürtler üzerine bir kitap yazdım. Şimdi DGM'de yargılanıyor. Biz bunları yapıyoruz. Ya peki Kürt aydınları ne yapmış? Biz onlardan daha çok Kürt sorununa eğiliyoruz."

Sonuç olarak, sorularımın hiçbirini cevalandırılmadı. Daha sonra toplantı sonuçlanıp dağılırken, salonda bulunan Kürtler bize yanaşarak Kürdistan'daki mücadele hakkında sorular sormaya başladılar.

Esas olarak toplantıda kafama takılan Sever Tanili'nin son cümlesi "Kürt aydınları ne yapıyor" oldu. Evet, uşaklaşmış Kürt aydınlarına yönelik bu cümle doğrudur. Her şeyden önce kendisine aydın diyen Kürdistanlılara düşen görev, sömürgecilere ve sosyal-demokratlara uşaklık yapmak değil, Bağımsız, Birleşik ve Demokratik bir Kürdistan yolunda ileri atılmak, kendisine düşen işlevi layıkıyla yerine getirmektir. Bunu yapamayanlar kendilerine aydın yerine, uşak demeleri daha yerindedir.

Hanau'dan Hoca Ferqin

Bugün ise durum çok değişti. Kukla yönetiminin celladı, kökümüzü kazamadığına ve kolay kolay kazılamayacağına ilişkin itiraflar yapıyor. TV, radyoda boyalı basına kadar sık sık yorumlar yapıyor. Düşmanla gerillalarımız arasındaki muharebe olabildiğince çarpıtılıyor. Kendi kayıplarını gizledikleri gibi, halkımızı psikolojik olarak yıpratmak için gerillaların kayıplarını fazla gösteriyorlar. Öldürdükleri sıradan insanları dahi "terörist" olarak göstermektedirler. Halk, televizyonlarda bu propagandaları gördü mü düşmana bütün kinini kusuyor. Yapılan anti-propagandalara inanmıyor. Ama bunun dışında başka yapılan, yani devrimci kanaldan yapılan açıklamalar olmanın yanı sıra, halk tedirginlik içerisinde kalıyor. Kürdistan'daki mücadele ve çıkan çatışmalar, halkın günlük konuşmaları arasında yer alır. Hemen hemen temel ve güncel konuşulan konular bunlardır.

Değerli dostlar; biz devrimci, demokrat, yurtsever insanlara buralarda çok büyük görevler düşüyor. Ulusal kurtuluş mücadelemizin propagandasını bizim anlatmamıza bazen hiç gerek kalmıyor. Çünkü, TC'nin boyalı basını yeteri kadar yapıyor. Bizler de, halk arasında burjuva gazetesine dayanarak onun öz ve doğru yanını yorumlayarak propagandasını yapıyoruz. Propaganda konuları çok geniştir. Halkımızın kini ve öfkesi gün geçtikçe büyüyor, düşmanın uygulamalarına sabrı kalmıyor. Halkımız, tek umudunun PKK olduğunu artık biliyor. Ve bunu sık sık dile getiriyor.

Değerli dostlar; bizler, Kürdistan'da önemli oranda imkansızlıklar içerisindeyiz. PKK'ye ait çok az yayın bulabiliyoruz. Bulduğumuz bir yayın parçasını parça parça saklayarak, elden ele dolaştırarak okuyoruz. İlegal şartlar altında bulup okumak epey zor. İsterdik ki, her yayını kolay şartlar içerisinde okuyup tartışarak pratiğe geçirelim. Ne yazık ki, Kürdistan halkı bu olanaklar dışındadır. İşte durum bu iken, tüm enerjimizle yine de çalışıyoruz ve düşmanın durmak bilmeyen saldırılarına karşı direniyoruz. Buna inanmalısınız ki, düşman bizim demir irademiz karşısında başariya ulaşamayacaktır.

Düşman, her tarafa ajan, muhbir, köy korucusu, yani akla gelebilecek gizli ve açık tüm namusuzlardan faydalanmaktadır. Ama bunların tümü bize viz geliyor.

Şimdi bazı çevreleri eleştirmekte yarar görüyoruz. Devrimcilik, ulusal kurtuluşçuluk, sosyalizm maskesi altında küçük-burjuva siyasetçileri Avrupa'da acaba ne yapıyorlar, ne işle uğraşıyorlar? Gerçi ne yaptıklarını tahmin edebiliyoruz. Ulusal kurtuluş mücadelesine düşmanlığı kendisine felsefe edenler kolay kolay düşmanlıktan vazgeçmeyecekler. Bizim tek isteğimiz bunların düşmanlıklarından vazgeçmeleridir. Tüm dürüst güçleri ve insanlarımızı, Kürdistan halkının neferleri olarak Kürdistan'da bekliyoruz.

**Kahrolsun faşist Türk sömürgeciliği!
Yaşasın halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesi!**

**Bir grup
Berxwedan okuyucusu**

Mücadele, Safları Netleştiriyor

İnsanlık tarihinin günümüze dek ilerleyişini sağlayan gücün, enerjinin direniş olduğu tarihsel ve bilimsel bir testtir.

Kendilerine marksist-leninist diyen Türk ve Kürt sol'ları düşmana karşı savaşıcak gücü kendilerinde bulamıyorlar, ama Türk devletini memnun eden iğrenç saldırılar ve karalamalar yapmasalardı olmaz mıydı? Bir Kürdistanlı olarak, bu gelişmeleri başından beri takip ediyorum. Hele son dönemlerde Rızgari'nin sahte sıfatı Kürdistan Press'in ortaya çıkışı tesadüfi olamaz. Bunlar yayınladıklarıyla, dolaylı yollardan düşmana hizmet eden Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin anti-cephesidir.

Konuya girmişken, şahit olduğum bir olayı anlatmakta yarar görüyorum: 1980'den önce Rızgari, kendisini en çok Varto'da güçlü gösteriyordu. "Varto'yu Maraş'a çevireceğim" diyen bir MHP'li faşist polisi, PKK'liler kahvenin içinde ayağa kaldırarak ifadesini aldı ve halkın gözleri önünde kurşuna dizdiler. Rızgari'ciler, mal bulmuş mağribi gibi eyleme sahip çıktılar. Aynı sahtekarlıkları hala devam etmektedir. PKK savaş esirlerinin kanları pahasına ortaya çıkardıkları direnişlerde kendi paylarının olduğunu iddia ederler. Sahtekarlığın bu kadarı esef vericidir. Hakeza düşmanın dört elle sarıldığı köy koruculuğu politikası, gerillaya karşı kullandığı özel bir savaş taktiğidir. Devrimin geliştiği tüm ülkelerde emperyalizm örneği, biraz daha uzatabilmek için bu tür ihanet çetelerini oluşturur. Devrim güçleri ise bu ihanet odaklarını, vurdukları darbelerle dağıtırlar. Kürdistan'da köy korucularının cezalandırılıp safdışı bırakılmaları

kaçınılmazdır. Devrim için bu zorunludur da. Köy korucuları cezalandırıldığı zaman Rızgari, ÖY vb. güçler, "PKK sivil halkı öldürüyor" demeleriyle fiilen düşman cephesinde yer almıyorlar mı? Köy korucuları gücünü Türk devletinden alır. O halde bu noktada, bunlara da Avrupa'daki modern köy korucuları demek yerinde olmaz mı?

Sol Birlik ve Peşeng aynı anti-direniş cephesinin aktif üyeleridirler. Kürdistanlı olarak gördüğüm kadarıyla ülkemde köy korucuları önemli oranda bertaraf edildiler. ERNK'nin ilanından hemen sonra "Sol Birlik" in kuruluşu tesadüfi olmaz. Bunlar dolaylı olarak gücünü TC'den alarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine karşı bu birliği kurmuşlardır. Kürdistan'da mücadele gelişince, MİT ve Avrupa emperyalist devletlerin polisleri de devreye girerek komplolara başvuruyorlar. Hemen Kürdistan Press ortaya çıkar ve aynı cephede yerini alır.

Emperyalistler, Rızgari ve onun Kürdistan Press'ini ensestinden tutmuş, Kürdistan devrimine karşı bir güç olarak candelirmaya çalışıyorlar. Ama nafile! Kürdistan halkı kime karşı nasıl ve ne şekilde davranacağını öğrenmiş ve daha da öğreniyor. Halkımız, bilincini ve öğrenimini içinde olduğu savaşta alıyor.

Kürdistan'daki gelişmeleri başından beri takip eden biri olarak; şu veya bu biçimde bahsettiğim güçlerle ilişkisi olan tüm devrimci, demokrat, yurtsever insanlarımızı, dünyanın tartıştığı onurlu mücadele safalarında yerlerini almaya çağırıyorum.

İsviçre'den

Berxwedan okuyucusu Ali

NEWROZ

İşte kör ve sağırım.

Ama biliyor ve yazıyorum
Bana yetmiş zulmün sesi
Binlerce kilometre uzaktan
Bağımsızlık ateşi getiriyor
Uğruna inleyenlerin sesini.

Varlığımızın simgesi
Bağımsızlığın ateşi
Mart yirmibir
Bin dokuzyüz seksensekizi
Getirmiş Kürdistan dağlarından
Alman zindanlarına
Newroz'un ateşi

Körüm görmüyorum
Sağırım duymuyorum
Ama yazıyorum hislerimi.

Geleceği iyiye geleni götürmeye
Daha güçlü bir mücadele ile
Yazımı kendi dilime
Yaşamımı ülkeme
Kavganın balyozu ile
İlk Newroz'unun sesi ile
Selam sana ve şehidine
KÜRDİSTAN...

Hasan Karakut

CANIM KÜRDİSTAN HALKINA

Tarihler boyunca katliamlara, zulme, sömürüye, geri bırakılmışlığa mahkum edilen bir halkız. Bitmeyecek gibi görünen çilelerin mahkumu olmuş bu yaşama son vermek için PKK'nin önderlik ettiği mücadeleyi maddi-manevi tüm gücümüzle desteklemeyi kaçınılmaz bir borç olarak bilmeliyiz. Tarihlerden beri topraklarımız üzerinde bize yapılan işkenceye, namusumuza sürülen lekeye son verelim. Bunun için PKK önderliğinde verilen onurlu savaşa yerimizi alalım ve özgür vatan yaratalım ki, özgür doğan çocuklarımızla dünya tarihine geçelim. Bizden sonraki nesile acılarla dolu bir Kürdistan bırakmayalım.

Kendi ülkemiz ve kendi hal-

BERXWEDAN'A...

Berxwedan'ın 52. sayısında yer alan duyuruyu okudum.

Ben, aslında Berxwedan'ı kusursuz görüyorum. Kürdistan halkının gözü, kulağı olmasını başaran bir gazetedir. Zaten başka türlü de olamaz. Çünkü yüce değerlerimiz olan şehitlerimizin dökülen kanlarının ürünüdür.

Fakat benim bazı önerilerim vardır. Tabii bu, Berxwedan eksik yazılıyor anlamına gelmemeli.

Birincisi, "Direniş Kahramanlarımız" sayfası bir sayfayla sınırlı kalıyor. Daha geniş yer verilerek 2 veya 3 şehit yoldaşımız hakkında daha yazılabilir.

İkincisi, gerilla günlüklerine yer verilebilir. Özellikle şehit arkadaşları işleyen türden. Bu tür yazılar oldukça dikkat çekici oluyorlar. İnsan on kez okusa bile, bıkmak nedir

kımız için savaşılmış. Türk ordusuna askerlik yapmak Kürtlerin şerefine sığmayacak bir öneri meselesidir. Düşmana yaptığımız askerlik kendi kendimize düşmanlık yapmaktan başka bir şey değildir. Ben bilinçsiz olarak askerlik yaptım, hatalıyım. Yapacağımız en onurlu, şerefli, haysiyetli, gurur verici görev kendi bayrağımız altında, PKK'nin şanlı Halk Ordusunun kadroları içerisinde görev alıp adım adım özgürlüğe gitmektir. Buradaki mücadele ve ölüm tarih sayfalarına sığmayacak kadar büyük, Kürt soyuna, şeref ve haysiyetine yakışacak bir ölümdür.

Yaşasın Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı!

bilmez. Çünkü şehitlerimiz hakkında yazı okuyunca sanki onlarla beraberisin, onlarla yaşıyorsun ve konuşuyorsun. En azından bana böyle geliyor... Evet şehitlerimiz ölümsüzdür. Ama biz onlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak ve daha fazla tanımak istiyoruz.

"Yurtseverlerin Kaleminden Ulusal Kurtuluş Savaşımız" sayfası çok iyidir. Berxwedan, bu sayfasıyla yurtseverleri mücadeleye daha da bağlı kılıyor.

SENİNLE GURURLUYUZ

Ortadoğu'nun Stalin'inin Genel Sekreter Önderimiz, Apo'muzsun
Senin açtığın yolda yürüyoruz
Sensin canımız
Seninle gurur duyuyoruz
Ey önder APO...
Senin emrin bize görev
Yürüyor halkım
En önde şehitler ordusu
Kürdistan'ı mezardan çıkardın
Aydınlatın zifiri karanlığı
Sensin canımız
Seninle gurur duyuyoruz
Ey önder APO...
Şehitlerimiz, yüzlerce değerimiz
Onların emri gereği de
Savaşıyor önder gücümüz-PKK
Senin adına yemin ederiz:
Alacağız vatanımızı düşmandan
Sensin canımız
Seninle gurur duyuyoruz
Ey önder APO...

MAZLUM YOLDAŞ

Senin kara gözlerin
Kürdistan sevgisiyle dolu
Sen parlayan ışık
Kürdistan mücadelesini anlatan
Çelik yürekli kahramansın
Çağdaş Kawamız
Mazlum Doğan'sın...

Berxwedan'da çalışan tüm arkadaşlara candan selam eder, çalışmalarında başarılar dilerim.

Gülten / 26.4.1988

Kürdistanlı Devrimci, Demokrat ve Yurtseverlere!

Değerli Berxwedan okuyucuları, ben Kürdistanlı bir yurtsever olarak bir süre Avrupa'da mülteci örgütü olan Komkar'la çalıştım ve daha sonra gerçekleri görerek PKK saflarına katıldım. Bugün Kürt halkına kim önderlik yapıyor, bağımsızlık ve özgürlük için kim ulusal kurtuluş mücadelesi veriyor; bu konuya değinmek istiyorum. Ama, önce Komkar (TKSP)'in konumunu sizlere izah etmek istiyorum.

Kürdistanlı yurtseverler; bildiğiniz gibi Komkar 1979'da Almanya'da kuruldu. Bu örgüt, sözde Kürdistanlı işçilerin derneği, Kürt işçilerinin devrimci-demokratik örgütüdür; ve Kürt halkının çıkarlarını savunuyormuş!

İşçilerimize sormalıyız: Bugüne kadar Komkar sizin ne gibi çıkarlarınızı savundu, ne gibi haklarınızı aldı, ne gibi sorunlarınızı halletti? Hayır, Komkar hiçbir zaman Kürt halkına, Kürt işçilerine sahip çıkmadı, ancak Alman emperyalizmine sahip çıktı, onun uşaklığını yaptı ve yapıyor. Çünkü örgüt, Alman ve İsveç emperyalizminin kucağına oturmuş, bunlardan maddi ve manevi destek görmektedir. Tabii ki hizmetinin karşılığı olarak! Peki, sırtını bu ülkelere dayayan yarı-lümpen, yarı-gerici ve mültecilerden oluşan, Alman hükümetinin bürokratik işlerini yapan

ve sizlerden topladığı paralarla kravat kolleksiyonculuğunu yapan bu baylar, acaba halkını ne kadar düşünüyorlar? Açıkça söyleyeyim: Tüm amaçları, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin önünde engel olmaktır. Bugün halkımızın kurtuluşu için silahlı mücadele veren kurtuluş birlikleri önünde engel olan güçler TC-Komkar-B. Alman emperyalizmidir. Avrupa'da yurtseverler şahsında PKK'ye yapılan saldırılar bunun kanıtıdır. Çünkü, Komkar hiçbir zaman emperyalizme ihanet etmemiş ve sadık kalmıştır.

Komkar'lı ve TKSP'li baylar! Bugün ben bu yazıyı gerekli gördüğüm için yazıyorum. Ben, belli bir süre, ileri veya geri bir sempatican düzeyinde Kürdistanlı yurtsever olarak çalıştım.

Sizin tüzüğünüzde, programınızda Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı vermek, bağımsız ve özgür Kürdistan yaratmak diye bir sorunuz yoktur. Yüzyıllardan beri kurtuluş özlemi çeken ve zulümlerden, işkencelerden, katliamlardan, baskılardan geçirilen halkımızın kurtuluşu için hiçbir çalışmanız ve çabanız olmadı. Bari halkımızı bölmeyin, kurtuluş uğrunda büyük değerler yaratan -Kürt halkının- gerçek savaş cephesine engel olmayın, düşmanlık yapmayın... Halkımızın değerlerini satıp kendi pis emellerinize harcamayın.

Bay Burkay ve bay Saydam: Sizler sırtınızı iki emperyalist ülkeye dayamış, benim gibi mülteci veya göçmensiniz. Benden eksik yanınız ise, dürüstlüğünüzün olmayışıdır. Ülke sevgisi, halk sevgisi hiç yok. Pratiğiniz bunun kanıtıdır. Ben, sizin gibi ilticacıyım, fakat sizin gibi kendine maske takıp ve ulusal kurtuluş dem vurup sihirbazlıklar yapmıyorum. Bay Burkay, TKSP-programınızda ulusal kurtuluş savaşı verip, nihai hedef olarak sosyalizmi belirliyorsunuz. Peki size sormak gerekir: Bunun için ne gibi çabalarınız vardır? Kürdistan sömürge diyorsunuz, sömürge ülkelerin kurtuluşu ise silahlı mücadeleden geçer. Acaba siz silahlı mücadele ve gerilla savaşını Almanya ve Stockholm'deki döner koltuklarınızdan mı veriyorsunuz? Buna mı niyetiniz var? Yoksa sırf sakalınız olduğu için boş zamanlarınızda politika mı yapıyorsunuz?

Kürdistan'da halkımız aç, susuz ve acılar içerisinde. Niçin o halkın yanında değilsiniz? Gidemezsiniz halkın yanına, çünkü aybaşında belediye yardım kurumuna, sosyal yardım için gidip maaş alamıyorsunuz, karnınızı İsveç ve Almanya doyuruyor.

Bay Burkay, sana söyleyeceğim; ya Kürt halkına PKK gibi önderlik et, ya da mülteciliğini sürdür. Bunlardan ikisi bir

arada olmaz. Sen, Dersim kimliğine sahip olamazsın, çünkü önderimiz Seyit Rıza, senin gibi kaçıp Stockholm'e yerleşmedi. Bunun dışında kalkıp dergi sayfalarını anti-PKK ile açıyor, anti-PKK ile kapatıyorsun. Biraz utanmalısınız. Çünkü, Kürdistan halkının kurtuluşu için binlerce şehit veren PKK, bizlerin bağımsızlığı ve özgürlüğü için zindanlarda, dağlarda, köylerde, kentlerde can bedeli olarak çalışan tek güçtür. O halde niçin kurtuluşumuz için savaşıyor PKK'ye dil uzatıyorsunuz ve emperyalist ülkelerle işbirliği yapıp saldırıyorsunuz?

Baylar, PKK'nin verdiği 4 yıllık gerilla savaşı elbette sizi rahatsız edecek. Çünkü, kendinize maske takmışsınız, kalori ferli evlerinizden ve dönerli koltuklarınızdan olmak istemiyorsunuz.

Bay Burkay ve Saydam: Kürdistan'da PKK önderliğinde verilen savaşı kabul etmelisiniz ve saygı duymalısınız. Bugün ABD ve Alman parlamentoları, Kürdistan'daki mücadeleyi, savaşı itiraf ediyor ve bu konuda açıklamalar yapıyorsa, PKK'nin verdiği savaşı ve mücadeleyi sayesindedir. Yoksa senin ve Komkar'ın Avrupa'da yaptığı dernek devrimciliği sayesinde değildir tabii.

Yurtsever halkımın tüm dürüst neferleri!

Kahrolsun teslimiyet, yaşasın direniş!

Eski bir Komkar taraftarı
Cavit

1971 Direnişçileri ve Türkiye Gençlik Hareketi

Baştarafı 1. sayfada

önemli bir odağını da gençlik oluşturuyor. Bu yıldönümü bir vesile yapılarak gençliğin problemlerine çeşitli yaklaşımlar gösterildi. Hemen her yayın organı bu konuyu işledi ve kendince bazı sonuçlar çıkardı. Şimdi, bu sonuçları ayrıntılı bir değerlendirmeye tabi tutmaktan ziyade bazı yönleri üzerinde durmayı daha uygun görmekteyiz.

İstanbul, Ankara gibi büyük metropol kentlerinde gençlikte yeniden kıpırdamalar gündeme geldi. 1 Mayıs'ta özellikle de İstanbul'da meydana gelen gösteriler, bunun açık bir ifadesidir. Bu gelişmeler karşısında sadece rejim değil, oportünist, reformist ve uzlaşıcı güçler de endişe duyuyorlar. TBKP örneğinde görülen faşist rejimle açık uzlaşma örneği, hangi çevrelerin gençliğin direnişe geçmesinden endişe ve kaygı duyacaklarını çok açık bir şekilde göstermektedir. Bunlar gençliğin legal sınırlar içinde sadece rejimi soldan yamamak göreviyle kendisini sınırlamasını istemektedirler. Gençliğin karşısına bugün reformist baraj yeniden dikilmeye çalışılıyor. Yani gençlik daha devrimci çıkışa yönelmeden reformizmin batağında boğulmak isteniyor.

Bugünkü gelişmeleri, bu bakımdan değerlendirdiğimizde karşımıza '68'de ve sonrasında meydana gelen gelişmelerin bir benzeri çıkıyor. 1968-88 arasında tam 20 yıl geçti. Marks'ın ünlü deyişi "Tarihsel olaylar iki kere yaşanır: Birincisinde, trajedi; ikincisinde, komedi" gerçeği bugün bu gelişmelerde de karşımıza çıkıyor. 68 Mayıs'ında birçok Avrupa ülkesi işçi ve öğrenci gençliğin gösterileri, barikat eylemleri ile adeta çalkalandı. Bu düzeyde olmasa da Türkiye'ye de gençlik eylemleri kısa bir aralıktan sonra yansıdı. Türkiye'de gençliğin başkaldırışını biraz daha yakından, günümüzle karşılaştırarak inceleyelim.

Türkiye gençlik hareketi başlangıçta, daha sonra önüne koyduğu hedefleri koymamıştı. Bir arayış içindeydi. Bu arayış, Marksizm-Leninizmi doğru uygulamaya kavuşturmayı hedefliyordu. Sosyalizm adına ortada dolaşanlar oldukça fazlaydı. Ama bunların yönedikleri hedefler reformizmi ve parlamenter sosyalizmi aşmıyordu. Bugün, bu dönemde yaşananları aklamak isteyenler var. Bunlar o dönemde bundan fazlası yapılamazdı diyorlar. Durum ne olursa olsun reformizme haklılık payı verilemez. Çünkü daha sonraki gelişmeler de gösterdi ki, yapılabilecekler oldukça fazlaydı. Ama yapmak istemeyenler de az değildi. İşte bizce, kavranması gereken bir gerçeklik de budur.

Gençliğin durumunu ve çıkışını biraz daha yakından ele alalım. Türkiye'de gençlik devrimciliğe yöneldiğinde önünde böylesi bir handikap vardır. Buna 1920'lerden bu yana gelen TKP'nin ihanet geleneğini de eklersek, gençliğin nasıl bir barajla karşı karşıya olduğu kendiliğinden anlaşılacaktır. İşte gençlik en başta bu uzlaşmacı barajı yıkmak durumundaydı. Bu yıkılmadan Türkiye'de dev-

Mahir Çayan

Yusuf Aslan

rimci bir gelişme sözkonusu olamazdı. Gençlik kendisini reformizmin barajından kurtarmaya çalışırken, yeniden buna takılmak zorunda kalacaktı. O halde gençliğin bu dönemde TİP ve diğer reformist güçlere karşı verdiği mücadele, olması gereken bir gelişmeydi. Türkiye gençlik hareketi devrimci çıkışı yapmayı başarmış ve önemli bir gelişme de yaratmıştır. Devrimci gençlik hareketinin önderleri Mahir, Deniz, Hüseyin, İbrahim vd.'lerinin çıkışı bu yönüyle anlamlıdır. Genç ve tecrübesiz oluşlarından dolayı bazı hatalara da düşmüş olabilirler. Ama bu onların çıkışının soyluluğuna gölge düşürmez. Bu yiğit insanlar en azından proletarya ve halk için ölmesi gerektiği gerçeğini kendilerinde yaşadılar. Birçok demagogun laf kalabalığı içinde devrimden ve devrimci gerçeklikten uzaklaştığı bir ortamda, onlar yaşamlarını feda etmekle de kalmadılar, yükseltmesi gereken sloganları da attılar. Deniz'in idam sehpasında haykırdığı "Yaşasın Türk ve Kürt halklarının mücadelesi birliği" sloganı, bugün bir gerçeklik kazanıyor. Onlar tarihin o döneminde üzerlerine düşen görevleri yapmaktan çekinmediler. En ufak bir kişisel endişeye düşmediler. Bu açıdan bakıldığında '68 ve '71 arası dönemde yaşanan gelişmeler Türkiye devrimci hareketi açısından son derece önemli gelişmelerdir.

Bu hareketin önemi bu kadar derin olmasına rağmen bazı akli evveller meseleye çok basit bir şekilde yaklaşıyorlar. Sorunu, yapılan birkaç hataya indirgeyerek işi başka taraflara çekmek istiyorlar. Reformist ve uzlaşıcı barajın gençliği devrimciliğe yönelmekten alıkoymak için ne türden çabalara girdiği gözönüne bile getirilmek istenmiyor. Bazıları da bu gelişmelerde sanki kendi payları da

Cihan Alptekin

Ömer Ayna

varmış gibi davranmakta, dolayısıyla kendilerini de aklamaya çabası içine girmektedirler. Biz bu türden yaklaşımları benimsemiyoruz. Gerçeklik ne ise olduğu gibi görülmelidir. Devrimci gençlik hareketinin hataları bizce de vardır. Ama bunları öne çıkarıp bu direnişi gözardı etmenin hiçbir yere sığacak tutum olmadığı da bilinmek zorundadır.

Bugün yapılması gerekenler nelerdir? 1971 direnişçilerinin anılarına doğru bir temelde sahip çıkmaktır. Mahirler'in, Denizler'in anılarından çıkarılması gerekenler nedir? Bu sorular sorulmalı ve doğru bir yanıt verilmelidir. İş yine sağa sola çekiştirmek kabul edilmez bir tutumdur. Bugün Türkiye devrimci hareketi önünde böylesi bir görevin olduğu bilinmelidir. '71 direnişçilerinin anısına bağlılık adı altında yapılanlar, daha henüz ortadan kalkmış değil. Bu kadar açık gerçekler varken, yeniden gizlenmeye ve aldatmacaya başvurmak hiçbir mantığa sığmaz. İşte şimdi tasfiyeciler solun durumu bu gerçeğe çok uyuyor. Gelişen devrimci gençlik hareketinin hedefini çarpıtmak için yine aldatmacalara başvuruyor.

Bu açıklamalar çerçevesinde yeniden karşılaştırmamızla dönelim. 20 yıl öncesi ve bugün arasındaki benzerlikler nelerdir? TİP 20 yıl sonra bu kez TKP ile yaptığı birlik sonucu TBKP olarak yeniden bir baraj hareketi olarak ortaya çıkıyor. Bu seferki çıkışı eskisinden daha uşak ve alçakcadır. Faşist Türk cuntasına açık işbirliği ile devrimci gelişmelere karşı Türk burjuvazisini korumaya çalı-

Deniz Gezmiş

İbrahim Kaypakkaya

Hüseyin İnan

şıyor. Gençliği ihanet batağına çekmeye çalışıyor. Tasfiyeciler solun diğer kesimlerinin de bunlardan aşağı kalır yanları yoktur. Diyebiliriz ki, eskisinden daha büyük bir baraj gençliğin önünde dikiliyor.

Gençlik açısından koşulları irdelediğimizde ortaya çıkan durum nedir? 1 Mayıs gösterilerinde de çok açık bir şekilde görüldüğü gibi, gençlik devrimci kıpırdanışlar içinde ve mevcut rejimi kabullemiyor. Bu ortama doğru bir müdahale gerekli. Gençlik de geçmiş ve güncel gelişmelerden ders çıkararak doğru bir yönelim içerisine girme gücündedir. Koşullar '68 ve sonrası değil. Bugün birçok gelişme ve yaşanan deneyler gençliğin doğru bir çıkışı yapması için elverişli koşullar oluşturuyor. Bu gerçekler inkar edilemez bir açıklıkta yaşanıyor. Kürdistan'da yükselen ulusal kurtuluş savaşı çok önemli bir gelişme derecesine ulaşmıştır. Bu 20 yıl öncesi akla bile getirilmeyen bir gelişmedir. Bu bakımdan meseleye yaklaşıldığında görülecektir ki Türkiye devrimci-demokratik hareketi çok önemli bir müttefiğine kavuşmuştur. Bu Türkiye'de gerek gençlik, gerekse işçi hareketi açısından son derece önemli bir gelişmedir. Türkiye devrimci hareketi önemli bir

müttefiğine kavuşmakla da kalmamış, doğru bir mücadelenin nasıl verilmesi gerektiğinin koşullarını da bizzat Kürdistan pratiğinde görmektedir. İşte bu, öyle yabana atılır bir gelişme değildir.

Bugün ile 20 yıl öncesini karşılaştırdığımızda ilk elde bu sonuçlara ulaşmak mümkün. Bu açıdan gelişmelere yaklaşım doğru tespit edilmek zorundadır. Meselelere dogmatik yaklaşmamak ve sadece sloganlar bazı sonuçlar çıkarmamak gerekir. Bugün birçok güç dergilerinde, "gençlik ve işçi, hareketleniyor" diye yazıyor. Ama bu gelişmeler kendisine hangi görevleri yüklüyor, bu konuda en ufak bir sonuç dahi çıkarılmıyor. İşte bu tavır, iki yüzlülüğün daniskasıdır. Hem gelişmeler var denilecek, hem de karşılığında hiçbir şey yapılmayacak. Bu görülmüş bir olay mıdır? Evet. Türk solunun tarihi hep böyle olaylarla dolu. Tarihsel fırsatların ortaya çıktığı, eyleme geçilmesi gerektiği dönemlerde o teori ile uğraşır. Böylece bir tarihsel dönemin görevlerini altüst eder. Zaten, bugün yaptıkları da budur. Faşizme karşı direnilmesi gereken bir dönemde bunlar, en açık bir ihanet ve uzlaşma içine girdiler. Bu konuda örnekleri çoğaltabiliriz. Ancak bu kadarı da bunların gerçek yüzlerinin anlaşılması için yeterlidir.

Bütün bunları belirtmemizin nedeni, Türkiye gençlik hareketinin önünde duran sorunları ortaya koymak içindir. Bunlar bilinmeden nasıl bir mücadele yürütüleceği de bilinemez. O halde Türkiye gençliğinin önemli bir görevi bu ihanet, tasfiye ve uzlaşmacı barajı parçalayıp, devrimin akan seline yol açmalarıdır.

6 Mayıs direnişçileri ve bütün '71 direnişçilerinin anılarından çıkarılması gereken de budur. Her 30 Mart'ta, 6 Mayıs'ta, 18 Mayıs'ta Mahirleri, Denizleri, İbrahimleri anmak gerekir. Ama hep bunların anısına bağlı kalacağız, yaşatacağız deyip bunların gereklerini yapmamak çok kötü bir oportünistliktir. Bunlar ihtilalcilerdir. Oysa şimdikieler ne yapıyor? Bunlar ihtilal alevini gürleştirmeye değil, söndürmeye çalışıyorlar. İşte, Türkiye gençlik hareketi Mahirler'in, Denizler'in, İbrahimler'in yitirdiği reformist barajla, tasfiyecilikle yeniden karşı karşıya. 20 yıl sonra tasfiyecilik, ihanet barajı yeniden gençliğin önüne dikilmek isteniyor. Bunun mimarları, ruhları ile birlikte en son olarak kendilerini de faşist rejime teslim ettiler. Bu ihanet barajını aşmak büyük önem taşıyor.

Bugünkü koşullar 20 yıl öncesi gibi değil. Bugün gençlik 20 yıl öncesinden daha tecrübelidir. Yine yanbaşlarında Kürdistan'da yükselen bağımsızlık mücadelesi çok önemli bir evreye ulaşmıştır.

Türkiye gençliği acı da olsa yaşadığı tecrübeler ve yanbaşında dev gibi yükselen Kürdistan bağımsızlık mücadelesine dayanırsa, doğru yolu bulması ve kendisine düşen görevleri yapması zor değildir. '71 direnişçilerinin anıları da bu gerçeği temsil etmeyi zorunlu kılıyor.

Tarihten Günümüze Dersim

GEÇEN SAYIDAN DEVAM

Mustafa Kemal, 1924 yılında Feridun Fikri Düşünsel'i Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan Dersim mebus adayı gösterdi. Feridun Fikri, sözde seçim propagandası için Hozat merkezine geldi. Seçim ve propaganda bir gösteri ve bir formalite idi. Dönemin sömürge valisi kimin adına mazbate verirse, o kişi mebus olarak Ankara'ya giderdi. Nitekim, sonraki yıllarda hayatlarında Dersim'i görmemiş Trakyalı, Egeli vb. Türk şahıslar, Ankara meclisinde Dersim mebusu olarak bulundular. Bu durum, 1946 çok partili döneme kadar devam etti. Aslında bu sürecin Dersim'de uşak yaratılana kadar sürdürüldüğü görülür.

Feridun Fikri, aslen Dersimli idi. Fakat küçük yaşta Dersim'den kopmuş ve İstanbul'a yerleşmiştir. Aynı zamanda uluslararası üne sahip Lütfü Fikri'nin amcasının oğludur. Feridun Fikri, yüksek tahsil görmüş ve kültürlüdür. Ancak, Ziya Gökalp gibi aşırı Türkçü biridir. Bu nedenle Seyit Rıza, Feridun Fikri'nin Dersim'den mebus adaylığına karşı çıkar. Seyid Rıza, Mustafa Kemal'e çektiği telgrafta, "Feridun Fikri'nin Dersim Kürtlerini temsil edemeyeceğini, bu nedenle Dersim'den çıkarılmasını" ister.

Bu gelişmeler üzerine Seyid Rıza, 2.000 kişilik bir kuvvetle Hozat'ı ablukaya alır. Kürt kuvvetleriyle, Hozat'ta bulunan Türk jandarma birliği arasında şiddetli çarpışmalar olur. Feridun Fikri, çarpışmalarda yararlanır, Elazığ'dan gelen takviye birliklerin himayesinde Elazığ'a kaçar. Seyid Rıza, Hozat'ı zaptetme kararındadır. Hozat jandarma birliğinin Kürt olan komutanı Ali Avni, Derviş Cemal mezrasında Seyid Rıza ile yaptığı uzun görüşme ardından, Seyid Rıza ablukayı kaldırır.

Şeyh Sait Ayaklanmasında Dersim

Koçgiri direnişinde olduğu gibi, burada da bu hareketin ayrıntılarına girmeyeceğiz. Ancak bu konuya girmeden önce önemli bir noktayı belirtmekte yarar vardır. Türk sömürgeciliği, Şeyh Sait ayaklanmasında işlediği cinayet ve katliamların gizlemek ve kendisini savunabilmek için bu hareketi dinci ve irticai bir hareket olarak göstermiş ve bunun yoğun propagandasını yapmıştır. Amacına ulaşmak için hareketin önder aydın kesimini idam etmesine rağmen, ikinci planda tutmuş hatta isimlerinden bahsetmemiş ikinci, üçüncü hatta orta sıralarda ne kadar din adamı, şeyh varsa hepsini lider düzeyinde ön plana çıkarmıştır. Bugün dahi aydın Türk sol kesiminde bu propagandanın yoğun etkisi vardır. En önemlisi, bir kesim Kürt aydını dahi bu konuda net değildir.

Hareketin temelini inildiğinden sivil, subay birçok Kürt aydını bu hareketin öncülleri ola-

rak görüyoruz. Cebranlı Halit Beyin başkanlığında 1922 yılında kurulan "İstiklal" adında bir örgüt görürüz. Bu örgütün içinde Bitlis mebusu Yusuf Ziya Bey ve birçok Kürt aydınına görüyoruz. Daha sonra halk içindeki etkinliği dikkate alınarak birçok şeyh de örgütlenmenin içinde yer almıştır. Ancak öncülüğün oluşmasında Kürt aydınına damgası vardır. Ne yazık ki, Örgütlenme tamamlanmadan Cebranlı Halit Bey, Yusuf Ziya Bey ve birçok aydın tutuklanmış, Koçkiri hareketinde olduğu gibi ayaklanma zamanından evvel patlak vermiş ve bu süreçten sonra önde görünen şeyhler olmuştur.

Şeyh Sait ayaklanmasında Türk sömürgeciliği, Dersim Kürtleri arasında mezhep çelişmesini etkin bir propaganda aracı olarak kullanmış ve amacına ulaşmıştır. Halk içinde etkinliği olan Ohili Necip Ağa, Hüseyin Doğan dede ve İbiş Zeki gibi işbirlikçi uşak takımının tahrikleri sonucu Doğu Dersim'in çapulcu takımı Palu ovasında Şeyh Şerif kuvvetlerini arkadan vurmuş, köyleri yakıp talan etmişler. Bu çapulculukta talan amacının rolü büyüktür. Şeyh Sait ayaklanmasında Dersim Kürtlerinin tümü Dersim tarihinde kara bir lekedir.

Bu çapulculuk hikayesini birçok yaşlının ağzından dinlemiştik. Göktepeli Ahmet Beyin evinde, Pağnik Beylerin evlerinde nasıl toplandıklarını, neler konuştuklarını acı acı anlatıyorlardı. Hepsinde çok pişmandılar.

Şeyh Sait ayaklanmasında eski Dersim mebusu Hasan Hayri'yi ortayolcu olarak görüyoruz. Hasan Hayri, Mustafa Kemal'e muhalif Terakki Fırkası'nda içinde yer alır. Mustafa Kemal nutukunda uzun uzun Hasan Hayri'nin muhalefetinden bahseder. Daha sonra Ankara'dan kaçarak Dersim'e gelir.

Hasan Hayri, Elazığ Fırka Komutanı Nurettin Paşanın daveti üzerine Elazığ'a gider ve Hüseyin köyüne yerleşir. Seyit Rıza defalarca Hasan Hayri'yi uyarak Dersim'e çağırır. Hasan Hayri, Nurettin Paşanın verdiği şeref sözüne itimat ederek Elazığ'da kalır, Seyh Sait ayaklanmasında da Şeyh Şerif'le işbirliği yapar. Diğer yandan Dersim aşiretlerine sükuneti tavsiye eder. Açık ki, Hasan Hayri'nin hayalinde tekrar mebus olma hesabı var. Hasan Hayri, Karabal aşiret reisi Kango ailesinden olduğu için sözü ve tavsiyeleri, gerek kendi aşireti ve gerekse bir kısım diğer aşiretlerce itibar edilir. Sömürgeciler isyan döneminde Dersim aşiretlerini tahrik etmemek için Hasan Hayri'ye dokunmazlar. İsyen hareketi bastırılıp Türk ordusu duruma hakim olunca Mustafa Kemal'in emriyle Hasan Hayri ve kendisi gibi tahsil görmüş bir Kürt aydını olan amcası oğlu Celal Mehmet tutuklanıp Elazığ İstiklal Mahkemesince idam edildiler. Ne yazık ki, Dersim aşiretleri bu idamlara seyirci kalmırlar. Dersimliler, Türk ordusunun bu dönemde Dersim'e saldırmamasını bir kazanç sayarlar. Oysa Hasan Hayri ve amcasının oğlu idam edilirken, Türk sömürgeciliği, Dersim aşiretlerinin isyan ihtimalini dikkate

Av. Hüseyin YILDIRIM

alarak Dersim sınırlarında yoğun askeri tedbir alırlar.

Seyit Rıza, Şeyh Şerif kuvvetlerinin Malatya üzerine yürümesini bekler. Kendisi de Koçgiri üzerinden Sivas'a hücum hazırlığı içindedir. Şeyh Şerif kuvvetleri, Elazığ'da yenilgiye uğrayınca Seyit Rıza, Sivas üzerine yürümekten vaz geçer. Seyit Rıza ile Şeyh Sait arasında bir diyalogun olup olmadığı kesin olarak bilinmiyor. Aralarında mektuplaşmanın olduğu iddia ediliyorsa da bu konuda bugüne kadar bir belgeye rastlanmamıştır. Elazığ ve Diyarbakır İstiklal Mahkemelerinin verdiği idam kararlarını durdurmak için Seyit Rıza'nın yoğun protesto ve çabaları sonuç vermemiştir.

Bir kısım Kürt aydınlarının girişimleri sonucu Sevr Antlaşmasında Kürt halkına tanınan haklar, Lozan Barış Konferansında tekrar gündeme gelir. İsmet İnönü'nün diplomatik manevraları, Kürtleri öven parlak sözleri sonuç vermez. Türk delegasyonu sıkıntılı günler yaşar, Kürt ihaneti yine imdada yetişir. Hasan Hayri ve bir kısım Kürt kökenli mebuslar Lozan Barış Konferansına telegramlar çekerek kendilerinin Kürt halkını temsil ettiklerini, Kürt halkının Türklerden ayrılmayacağını bildirirler. Ertesi gün kordiplomatığın davet edildiği mecliste Hasan Hayri, Mustafa Kemal'in direktifi ile Kürt kıyafeti giyerek aynı mahiyette bir konuşma yapar. Hasan Hayri'nin Mecliste Kürt kıyafeti ile konuşma yapması, Elazığ İstiklal Mahkemesinde verilen idam cezasının gerekçelerinden biri oldu.

Ben, 1982 Ekim'inde Suriye Kürdistanı'na geçtiğimde Kamışlı'da Hanili Kürt tarihçisi Hasan Amca'nın evine misafir oldum. Kürt tarihçisi Hasan Amca genç yaşında Şeyh Sait ayaklanmasına katılmış, Elazığ İstiklal Mahkemesince 30 yıla mahkum edilmiş, 1928 affıyla hapisten çıkmış, Ağrı hareketine katılmış, İran'a geçmiş ve sonra Suriye Kürdistanı'nda Kamışlı'ya yerleşmiştir. Türk sömürgeciliğinin çeşitli tarihlerde çıkardığı afları reddetmiş, dönmemiştir.

Birkaç yıl önce vefat eden bu saygıdeğer Kürt tarihçisi evinde bana bir hatırasını nakletmişti: "Şeyh Sait ayaklanmasında Elazığ İstiklal Mahkemesinde yargılanırken, Mardinli olan bir polis bana tercüman tayin edilmişti. Ben Türkçe bildiğimi belirterek tercümanı kabul etmedim. Mahkeme bir sinema salonunda yapıyordu. Kalabalık bir dinleyici kitlesi toplamışlardı. Mahkeme önce bana idam cezası verdi. Yaşım küçük olduğu için cezamı otuz yıla indirdi. Mardinli polis bana Gazi Paşa hazretlerine dua et diye tutturdu. Ben neden Gazi Paşa hazretlerine dua edeceğim. Bu genç yaşında sırtıma 30 yıl hapis yüklediği için mi deyince, Mardinli polis mahkeme heyetinin gözü önünde çeneme sert bir yumruk vurdu, çenemi kırdı. Karardan sonra hapisaneyeye götürdüler. Bu kez Dersim mebusu Hasan Hayri'yi götürdüler. Hasan Hayri'yi çabuk geri getirdiler. Mahkeme ne oldu diye sordum. Hasan Hayri Devamı 17. sayfada

BERXWEDAN'IN NOTU:

Cumhuriyet Halk Fırkası

CHF, Kemalizm devlet olarak örgütlendikten sonra, devlet partisi olarak 1919-23'de kemalist Müdafai Hukuk Cemiyetlerinin devamı olarak tıpkı cumhuriyet gibi CHF de M. Kemal'in bir kararıyla (1923) kemalist devletin ve ordunun bir fonksiyonu olarak kurulur. Devleti ve toplumu yöneten paşalar, kompradorlar ve toprak ağaları partiyi oluştururlar. Kemalizmin, 'imtiyazsız, sınıfsız, zümsesiz' toplum ilkesi partinin de felsefesi olur.

1946'ya kadar CHF, tek yasal parti olarak kalır. Tüm adaylar Mustafa Kemal tarafından saptanır. Fırka, "Türk kültürünü kabul etmiş her fert fırkaya girebilir" ilkesiyle, azgın şovenist bir kuruluş olarak oluşturulur. Fırkanın kuruluş ilkelerinde, "Fırka, hiçbir fert ve hiçbir cemaat için imtiyaz tanımayacak" denmesine rağmen, fırka, komisyoncu paşaların, kompradorların, toprak ağalarının ve iri bürokratların partisi.

CHF'nin "altı ok"unun da hikayesi ilginçtir. "Cumhuriyetçilik" ilkesi, Mustafa Kemal'in bir gecede kuruluşuna karar verdiği cumhuriyettir. Devletin başkanı, meclisin başkanı, partinin başkanı, ordunun başkanı aynı kişidir. Mustafa Kemal'in "milliyetçilik" ilkesinin tanımını dinleyelim: "Türkiye Cumhuriyeti (Misak-i Milli) dahilinde yaşayan, Türk dili ile konuşan, Türk kültürü ile yetişen, Türk ülküsünü benimseyen, hangi din ve mezhepten olursa olsun Türktür" (CHF programı). Bu ilke, Kürtlere vd. halklara yaşam hakkı bırakmamaktadır. "Laiklik" ilkesi, hiçbir demokratik özü olmayan, herhangi bir demokratik hareket ve örgütlenmeye denk düşmeyen, sadece kozmopolit Batı taklitçiliği ve M. Kemal'in meşhur şapka devrimine (!) indirgenen bir tanımdır. Kemalizm, din ve mezhep ayrılıklarını gelişmesine zemin yapmış, dini, gericiliği devletin yedeğinde hep örgütlü tutmuştur. Halbuki Batı toplumlarında laiklik, geniş kesimlerin katıldığı burjuva devrimine denk düşer ve burjuva anlamda olsa bile, demokratik bir işlevi vardır. Kemalist laikliğin bununla alakası yoktur. "Devletçilik", 1930'larda Mussolini ve Hitler faşizminden yararlanarak, benimsenen devletçilik ilkesidir. Paşa ve komisyoncu burjuva diktatörlüğünün devletçilik anlayışı, 1930'larda Hitler devletçiliği örneği sosyalistlikle bile eşdeğer tutulur. CHF'nin "inkılapçılık" ilkesi de "parti varlığı, devlet varlığı ile beraberdir" şeklinde tanımlanır. En son 1930'larda eklenen altıncı ok olan "halkçılığın" tanımı da şöyle: "Menfaatler arasında zıtlık olmayacak şekilde aheng yaratmak ve sınıf mücadelesini kabul etmemek."

CHF, Kemalist diktatörlüğün siyasal örgütlenmesi olur. 7 Kasım 1924'te Kazım Karabekir, Dr. Adnan Adıvar, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, Rauf Orbay vd. muhalif kemalist klik "Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası" kurarlar. Rolü bittiğinden, bir yıl sonra da partiyi kapatır.

CHF, 1930'larda faşist ilkeleri rehber olarak örgütlenir. Kemalist sovenizmin ve baskının devlet örgütü olan CHF, Kürdistan'da devlet, valileri ve paşaları tarafından örgütlenir. Uzun süre birçok Kürdistan kentinde CHF örgütlenmesi bile yapılmaz. Kürdistan şehirlerinden mebus olarak seçilenler, M. Kemal'in tespit ettiği, Kürdistanlı olmayan halis kemalistler ya da azılı uşaklar olmuştur.

Kemalist particilik, dünyada benzeri olmayan, hiçbir burjuva normuna uymayan, baştan faşist öğeleri içeren bir siyasal egemenlik aracı olmuştur. Onun Kürdistan'da örgütlenmesi, kemalist sömürgeciliğin kurumlaşmasının aracı, hatta siyasal somutu olmuştur.

Ziya Gökalp

Türk egemenlerine uşaklığın meşhur bir maketi olan şahıs, Diyarbakır'da doğar. Doğu kültürüyle yetişir. Abdullah Cevdet, Diyarbakır'a sürgün edilirken onunla tanışır ve onu İttihat-ı Terakki'ye kazandırır. Fikirleri alak-buluk olan Ziya Gökalp, bir ara intihara kalkışır.

Ardından İstanbul bayatı mektebine gider. Bir ara Kürt sorununa merak sarar. Çabuk vaz geçer. Çıkarı, Türk egemenlerine uşaklıkta görür. Bir politik ve aciliyet hareketi olarak 1908'de iktidar olan İttihat-ı Terakki yönetimi, kendini en büyükler ve güçlüler topluluğu, aynı zamanda benimsediği Osmanlılık ve Panislamist ilkeleri dolayısıyla tüm Osmanlı halklarının temsilcisi olarak gösterir. Enver Paşa, dahi komutandı; Talat, en büyük politikacıdır. Bir de ideolog ve sosyolog lazımdı, o da bulunur; Ziya Gökalp.

Onu tanıyıp, anı bırakanlar, bir sosyologtan ziyade bir tarikat hatibine benzettirler. 1875 Çermik doğumlu Ziya Gökalp alp, dinci, aristokrat, esnaf ideolojisi onu İttihat-ı Terakki'nin en büyük ideologu haline getirir. Uşaklığın şansı açılmıştır. İttihat-ı Terakki'nin Selanik okuluna hoca olur. Konuşunca terleyen, kafasını kaldırıp karşındakinin yüzüne bakmayan, hiçbir görüşü tam savunmayan, profesörken bile tarikat mantığını terketmeyen, her söyleneni yapan, robot tutumuyla çalışan, hep ezik, bakarken bile lümpenliği ve ayyaşlığı terketmeyen, ama uşaklıkta inat eden bir tip. Bazıları, felsefesinin Durkheimcilik olduğunu söylerler. Durkheimcilik, Fransa'da Marksizmin artan etkisini önleme arayışı ve ona karşın ortak vicdan arayışı içinde olan karşı-devrim felsefesidir.

Ziya Gökalp'de Marksizm düşmanıdır. Batılaşmak, Türkleşmek ve islamlaşmak ilkeleri kapitalizme özlem, Türk sovenizmi ve yayılmacılıktır. Bu felsefe onu,, Panislamist Alman emperyalizmi hayranı yapar.

Uşak, 1919'da Malta'ya sürülür. 1921'de sürgünü biter. Uşak, uşaktır. Yeni efendi arar. Mustafa Kemal'i güneş, yokluğunu da kıyamet olarak görür. Mustafa Kemal, onu görünce hayretlerini gizlemez. Bir türlü yaranamaz. Diyarbakır'a gönderilen lise öğretmeni olarak ölür.

Arapkir'li Abdullah Cevdet'e uşaklığının ödülü olarak bir mezarlık toprak verildi. Ziya Gökalp'ın da kaderi aynı olur. Hasan Hayri'ye önce mecliste Kürt kıyafeti giydirildi, sonra da İstiklal Mahkemelerinde sadece bu kıyafetle ilgili soru soruldu ve idam edildi.

BİR DERGİ, 2000'E DOĞRU:

BU "CUMHURİYET" NASIL YAŞATILMALI?

GEÇEN SAYIDAN DEVAM

2000'e Doğru dergisine göre günahkar kimdir?

Yayın yaşamına başladıktan belli bir süre sonra gittikçe artan bir şekilde, Doğu ve Güneydoğu diye tabir ettiği Kürdistan'daki gelişmelere, aktüel olay ve haberlere yer veren 2000'e Doğru dergisi, Kürdistan halkının PKK önderliğinde yürütmüş olduğu bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine "terör" damgasını vurarak, öte yandan devletin de "teröre" karşı terörle cevap vererek bu sorunu bu yöntemle bir çözüme kavuşturamayacağını ve hatta devlet terörünün "daha çok PKK'nin işine yaradığı, taban topladığı vs." klasik iddiaları tekrarlayarak, Kürt halkının bir parçası olarak tanımladıkları Kürtlere güya "demokratça", "insancıl" bir yaklaşım sergilemeye çalışıyorlar. Dersim'de göçe zorlanan Kürtlerin durumundan, çeşitli işkence olaylarına ve buradan da "yakala-öldür" gibi ordu talimatlarına kadar iniyor ve bunlara karşı olduğu, devletin "vatandaşlarına" böyle davranmaması gerektiğini belirterek sorunun TC'nin birliğine ve aynı zamanda 21. yy.'a "demokratça" girmesine en yakışır ve yararlı çözüm olarak "Kürtlere özerklik" başlığını atıyor. Nereden nereye? Bir dönem Kürt halk gerçekliğini inkar edenler kervanından şimdi Türkiye'nin bütünlüğü ve varlığı için en iyi çözüm bu olur diyenlerin kervanına...

2000'e Doğru dergisini böyle öne fırlamaya iten neden nedir? Belli ki bu, Kürdistan halkının PKK önderliğinde bağımsızlık ve özgürlük mücadelesindeki kararlılığı; ayrılma ve kurtulma hakkını en devrimci bir yöntemle çözüme ulaştırmadaki dinamizmi ve azmidir. Gelenen aşamada bu baylar, bunu göremeyecek durumda değillerdir. Tam dört yıldır kurtuluş savaşı gerilla biçimi ile yürütülüyor. Halkın desteği olmadan gerillanın, suyu çekilmiş denizdeki balık olduğunu, halkın katılım ve desteği olmamış gerillanın böylesi bir aşamaya ulaşamayacağını bu baylar da klasiklerden okumuşlardır. Görüyorlar ki, PKK kitleleşiyor, halklaşıyor, halklaştıkça büyüyor; saygınlık, otorite ve etkinliği sadece kendi ulusu için değil, başta bölge olmak üzere dünyada artıyor. Cepheleşiyor, ordulaşiyor. Bu, PKK'nin belirlediği stratejisine kesin bağlı kaldığını, bunda inatçı olduğunu gösteriyor. Bağımsız, Demokratik ve Birleşik bir Kürdistan! Bu strateji, Türk egemenlik sistemini bir bütün olarak tarih sahnesinden silmede kararlı, bunun için Türkiye devrimci-sosyalist hareketiyle stratejik ittifakı içeren bir çizgidir. Bu nedenle bu strateji şu veya bu durumla Türk egemenlik sisteminin yaşamasına şans tanımıyor. En önemlisi de, PKK bu stratejisini ve bundan kaynaklanan temel mücadele biçimini -silahlı mücadeleyi- kendi halkına mal etmiş durumdadır. İşte, 2000 yılına doğru giderken, 2000'e Doğru dergisi gelişmenin bu aşı-

masında Kürtlerin dostu kesilmeye çalışıyor; Kürdistan'da devletin ve ordusunun işkence, sürgün, köy koruculuğu vs. politikasını (tabi devletin geleceğini temel alarak ve bunu hesaplayarak bunu yapıyor) eleştiriyor. Bütün bunları haber, belge ve görüntüleri ile sayfalarına getiriyor. Ardından tüm bu haksızlıkların nedenleri, baskı ve işkencenin sorumlularını araştırıp-inceleme koyuyor; röportajlar yapıyor, resimler çekiyor vs. vs... Ve burada yüzyıllardır Türk egemenlik sisteminin ve özellikle TC rumuzlu burjuva egemenlerinin halkı kandırmada, devleti ve orduyu devamlı koruyucu görevi gören bir ana, doğruyu düşünen bir molla olarak göstermesi; ama devletin bu temel misyonunu, alicenaplılığını anlamayan, emirlere uymayan, keyfi hareket eden suçlular ortaya çıkarılarak, devletin yaptığı zannedilen şeylerin, kişilerce yapıldığı olduğu ortaya koyulmaya ve böylece bazı piyonlar öne çıkarılarak devlet-ordu temize, Kemalizm servise çıkarılma oyunu oynanıyor.

Bilindiği gibi kemalist Türk aydını (özellikle yazarı, edebiyatçısı, tarihçisi) ve burjuva basını bu oyunu çok oynadı ve oynuyor; sol saflarda da bu oyuna gelenler, bu oyunu oynatanlar oldu, oluyor. Buna göre devlet her zaman babadır. Ordu adalet ve kurtarıcıdır, kötülükler mi var, sorumlusu bazı paşalar, subaylar veya devletin şu veya bu düzeydeki memuru, falan vali, filan köyün muhtarı, kasabanın belediye başkanı veya şu aşiretin reisidir... Ve böylece her dönemde suçlar bazı piyonların sırtına bindirilerek asıl suçlu -devlet-ordu- yine cici gösterilmeye, umut odağı olarak görülmeye, insanlar ruhen alıştırılıyor. Devlet, vatandaş-kamuoyu ilişkilerinde bu eğitim en önemli yönünü oluşturuyor. Özellikle kemalist solcular, aydınlar, M. Kemal'in kurduğu TC'nin ve onun zor ve barbarlık direği olan Türk ordusunun suçlarını örtmek için yarıştılar ve yarışıyorlar. Bunun için sahte tarih tezleri, belgeleri ve hikayeleri uydurdular ve uyduruyorlar. M. Kemal paşa Kürtlere dostmuş, onlara bir halk gözü ile bakıyor ve hatta özerklik verilmesi gerektiğini belirtmiş derler. Birinci cumhuriyetin ilk meclisini bu açıdan örnek gösterirler. Ardından Kürdistan'a yönelik işgal ve katliamları, Kürt dili ve kültürünün yasaklandığı dönemde, Atatürk'ün ya hasta olduğu, ya da diğer paşalara gücü yetmediği için, "gericiliği" tehlike gören, ya Fevzi Çakmak ya da İsmet İnönü'ün bunları yaptığını söylerler. Ardından paşalar gelir, paşalar gider, darbeler olur, cuntalar kurulur ve hala bu seçmecilik eğitim ve ruhu sürdürülmeye çalışılır.

İşte bu oyunu 2000'e Doğru dergisi kendi sayfalarında Kürdistan halkına ve Türkiye emekçilerine yönelik olarak "belge-li" ve "fotoğraflı" bir şekilde oynuyor veya oynamaya çalışıyor. Bütün Türk burjuva basınında olduğu gibi, özellikle son dönemlerde 2000'e Doğru dergi-

sinde de, "Çankaya-Hükümet çelişmesi" diye bir çelişki ortaya atılarak ve bu işlenerek, rejimin temel bütün sorunlarına ilişkin Evren-Özal faşist kliğinin bütünlüğünden çok, adeta aralarında önemli sorunlara ilişkin, önemli ayrılık ve çekişmeler varmış gibi gösterilerek ve bu halka yansıtılarak bunlardan. "Çankaya" daha gerici, Özal daha ilerici yapılarak klasik oyun oynanmaya çalışılıyor.

Devlet olgu olarak nedir? 2000'e Doğru dergisinin yazarları bunu çok iyi bilirler ama onlar, kötülüklerin, baskı, zulüm ve işkencenin gerçek kaynağı olarak kitlelerin gözünde, bunu (mevcut faşist devlet ve Evren-Özal kliğini) gizlemeye, suçları bazı kuklalara yükleyerek devlet ve ordusunu temize çıkarmaya çalışmaktadır. Bunu yaparlarken de mevcut faşist kliğin içinde bir yanı "ilerici", bir yanı "gerici" göstermeyi de ihmal etmemektedirler. Bu konuda "Kürt sorunu" dedikleri soruna ilişkin, dergilerinde şunları belirtiyorlar: "... Kürt sorunu konusunda tabuları yıkmaya yönelik bazı girişimlere hazırlanıldığını, Özal'ın "liberal" çevresi seçim öncesinde gazetecilere sık sık fısıldamışlardı. Hatta Nurettin Yılmaz'ın ANAP'tan milletvekili yapılması bu girişimlerin bir parçası olarak değerlendiriliyordu... Doğu ve Güneydoğu bölgesinde askeri tedbirler yanında ekonomik iyileştirmeler de Kürt sorununa çözüm arayacağını sezdiren ANAP'a karşı, Türk şovenizminin Evren'de dayanak aradığı gözden uzak tutulmazdı."

Bu baylara göre, Nurettin Yılmaz'ın ANAP milletvekili yapılması, "Kürt sorununa" çözümde "çok" önemli bir adam oluyor! Yine, 12 Eylül rejimi bir yana, Özal'ın ANAP'ı bir yana! Özal, 12 Eylül'ün adamı ve suç ortağı değilmiş de, şovenizmden arınmış, işkence ve katliamlara emir vermemiş "hümanist", "insancıl" bir yaklaşımla "Kürt sorununa" çözüm arıyormuş!.. O ararken, 12 Eylül'ün şefi Kenan Evren şovenizmi ile buna engel oluyormuş!.. Kısacası, Türk şovenizminin dayanağı olarak Kenan paşa; Türk hümanizminden ve şovenizminden ayrılmış devlet adamı olarak ANAP'ın Turgut Özal'ı!.. Ve böylece 2000'e Doğru dergisi 12 Eylül rejiminde iki kanat yaratıyor ve şoven olan Türk devlet adamları ile, olmayan devlet adamları arasındaki bir mücadeleyi de buna ekleyerek, kötülüklerin hangi kanattan kaynaklandığını ima ederek (şüphesiz kendisini de şoven olmayan bu Türk burjuva kanadına koyarak) artık "Kürt sorununa" en "insancıl" ve Türkiye'yi "demokrasiye" tamamiyle bütünleştirilecek işin tamamlanmasını istiyor... Zaten 2000'e Doğru dergisi, 1983 seçimleri ile birlikte 12 Eylül rejiminden çıkılmaya başlandığını belirtmiş ve bir "demokrat-sosyalist" kanat olarak dönüşüm tam olabildiği önünde olan engellerin aşılmasında kendisine de görevlerin düştüğünü fark etmiş ve bu nedenle "demokrasiye" tam dönüşü engel teşkil eden uygulama ve anlayışları sürekli eleştirmiş ve teşhir etmeye ça-

lımıştır. Bu tam dönüşü engellerden biri olarak Kenan Evren paşasını görmüş, özellikle "Kürt sorununun" çözümsüz bırakılmasının yarattığı bunalımı fark ederek, TC için en uygun çözümlü istemiş; ancak bu büyük ve gelişen tehlike karşısında sessiz ve çözümsüz kalmanın Atatürk'ün kurduğu cumhuriyeti hangi akıbetle karşı karşıya geldiğini anlamayan kalın kafalı ve dar görüşlü egemen sınıflarını Atatürkçülüğü uygulamamakla itham ederek, her sorunda olduğu gibi, bu sorunda da çözümsüzlük nedeninin Atatürkçü tezlerden uzaklaşmış olmasından kaynaklandığını keşfederek, rejim yönetimini gerçek Atatürkçü olmamakla eleştirmiştir.

2000'e Doğru dergisi Atatürk tezlerini "açığa" çıkararak bu temelde "Kürtlere özerklik" başlığı atıyor. Ve artık "baskı altındaki Atatürkçülerin" seslerini çıkarmalarını ve "gerçek Atatürkçülüğün uygulanmamış" olduğunu ifade ediyor. Ve böylece yeni suçlular ve suç-günah nedenleri keşfediyor.

2000'e Doğru dergisine göre Atatürk'ten korkuluyor, kemalistler baskı altında

Kendilerini baskıya uğrayan kemalistler olarak göstermeye çalışan 2000'e Doğru dergisinin kadroları, mevcut rejimi de Atatürk'ten korkmakla itham ediyorlar. Kendisini İngiliz işgali altındaki İstanbul'da hayalleyen, vatani kurtarmak için Mustafa Kemal'in bir adamı olarak görevli gittiği işgal topraklarında çantasında "çok gizli" belgelerle yakalanan ve yargılanan bir Fatma kadın karikatürüne büründürmeye çalışan 2000'e Doğru dergisinin sorumlu müdürü Fatma Yazıcı, yargıcın tokmağını masaya vurma ile daldığı bu rüyadan bir anda sıyrılarak şunları söylüyor: "Acaba ben hangi ülkede yaşıyorum. Hangi ülkenin mahkemesindeyim diye sormaktayım kendime. Kurtuluş savaşının önderi, Türkiye Cumhuriyetinin korucusu Atatürk'ün oluşturduğu ülkede miyim" ve 2000'e Doğru dergisi müdürü Fatma Yazıcı'ya göre "yargılanan kendisi değil Atatürk'tü" ve Fatma kadın devam ediyor, "Bu davada varlığını Atatürk'e borçlu olan hukuk devletinin mahkemesinden yargılanmaktan utanç duyuyorum. Biz, Atatürk'ün gizli kalmış görüşlerini yayınladığımızda, resmi ellerce hep yasaklama, dağıtım durdurma uygulamasıyla karşılaştık." Sürdürüyor 2000'e Doğru dergisi, "Acaba Atatürk yaşasaydı bu görüşleri yayınladığı için sandalyesine oturtulacak mıydı? Yazı tarihi gerçeklerden korkulmaması gerektiğini söylüyordu. Yayımlanan belge, Atatürk'e aitti ve devlet arşivlerinde vardı. Yazıda hiçbir yorum yapılmamıştı ki bölücü denilen kişiler, 2000'e Doğru yayını 'Türk burjuvazisine Kürdistan'ı elinde tutması için akıl vermek' olarak değerlendirmiştir. 2000'e Doğru, yayın hayatına girdiğinden beri bölücülüğe karşı mücadele veriyordu..." (2000'e Doğru dergisi, 22-28 Kasım 1987) Ekle-

mek gerekir ki, 2000'e Doğru dergisinin kadroları sadece bu dergilerinin yayına başlamasından bu yana değil, politikaya başladıklarından, solculuğa bulaşmasından bu yana "bölücülüğe" karşı mücadele veriyorlar ve özellikle bu mücadelelerini 70'li yıllarda en üst ihbarcılıkla sürdürmüşlerdir.

Gittikçe büyüyen-güçlenen, bölge ve dünya konjunktüründe derinden sonuçlar yaratabilecek gelişmelere karşı, TC'nin varlığını idame ettirebilecek, ama aynı zamanda "Kürt sorununa" da yumuşak inişi sağlayacak arayışlar-tartışmalar içinde ve dışta yoğunlaşarak sürmektedir. Tehlikeyi iyi gören, tanımlayan ve objektif olmaya çalışanlar, TC'nin ve mevcut bölge statükosunun basit bir tehlike ile karşı karşıya olmadığını anlamak veya anlamaya çalışılmaktadır. Anlayanlar içerisinde 2000'e Doğru dergisinin de bulunduğunu belirtmek gerekir. O halde çare nedir? Eskiden kendilerinin de yaptığı gibi, gerçekliği inkar etmek mi, yoksa kendisini kendi öz gücü ve en devrimci yöntemlerle dayatan bu soruna, TC lehine bir çözüm mü bulmak veya önermek? Şüphesiz ki bunlar, TC lehine bir çözümden yanadırlar. "Kürt dostu" vs. olduklarından değil, bu rumuzun adamı olduklarından. Ve burada da soruna ilginç ve kurnazca bir yaklaşım metodu ile yaklaşarak, kitlelerin ve kamuoyunun kafasını bulandırmaya, suçluyu kurtarıp, suçlu yaratmaya, Kemalizmi yeniden piyasaya sunmaya çalışıyorlar. Bunun ifadesi olarak M. Kemal'in bir gazeteci ile yaptığı görüşmenin belgesini yayınlıyorlar (veya bu yayınlattırılarak) aslında "Kürt sorunu" konusunda ta başından bu yana özerkliği hedef alıp, iki halkın kardeşçe yaşayacağı demokratik bir Türkiye hedeflediğini ortaya koymaya çalışmak; bir yandan Kemalizmin halk düşmanı, TC'nin katliamcı ve hilekar tarihini gizlemeye çalışırken; öte yandan bugünkü çözümsüzlüğün, Atatürkçülüğün her yönüyle uygulanamamasının neden olduğunu ispat etmeye -ve böylece Kemalizmi yeniden ısıtarak, kitlelere yeniden bir umut olarak sunuyor- öte yandan böyle bir demagoji ile yeni bir oyalama-kandıma yöntemini geliştirmeye çalışıyorlar. Ancak, bu baylar, tarihi yaşamın belge ve demagojilerin değil, pratik ve uygulamalarını, bunların temelinde gelişen sonuçların olduğunu çok iyi bilmeliler veya bildikleri bu şeyi, tersten çevirerek, suçluyu ve suçu kurtarabileceklerini zannetmemelidirler.

Yayınladığımız bu belge, Kemalizmin ve Türk egemenlerinin ancak ne kadar düzenbaz, kurnaz ve komplocu bir tarihe ve kişiliklere sahip olduğunu göstermesi -ki bu devrimcilerce çok iyi biliniyor- anlamında bir öne mahiptir. Ve bu belgeyi yayınlarken, egemenlerinizi te-laşa düşüren ve korkutan da bu olmuş olsa gerek... Bu belge Kemalizmin, nasıl kurnaz, Kürt düşmanı bir katliamcı olarak, Kürtleri oyalayıp-kullanarak ardından katlettiğini açığa vu-

Avrupa Basınında Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi

Der Spiegel, No. 16, 18 Nisan 1988

YENİ VIETNAM

Körfez savaşında Irak cephesinin çökmesi durumu karşısında Ankara, Kuzey Irak'taki petrol bölgelerini işgal etmeyi planlıyor.

Bundan kısa bir süre önce Başbakan Turgut Özal, "Türkiye yeterli toprağa sahiptir. Bu bize yetiyor" dedi.

Saddam Hüseyin ile Bağdat'ta bir görüşme yapmakta olan Özal'ın bu mesajı, sadece komşu Irak'ı teskin etmeyi amaçlamıyordu. Aynı zamanda, eski bir rüyanın gerçekleştirilmesi üzerinde konuşmaya başlayan kendi askeri uzman ve otoritelerine de yönelikti: Bu çevreler, Osmanlı İmparatorluğunun bir parçası olarak gördükleri ve Irak'ta petrol bölgeleri olan Kerkük ve Musul'un tekrar Türk hakimiyetine geçirilmesi üzerinde duruyorlar.

Humeyni birliklerinin işgal ettikleri Irak topraklarını genişletme durumunda ve Kuzey Irak cephesinin çökmesi halinde Türk askeri yetkililere göre Türkiye'nin Irak'a bir müdahalesi gündem konusu olacaktır.

Gerçi Başbakan Özal, "Maceralar bizi ilgilendirmiyor" diyerek işgal planını yalanlamaktadır. Ama diğer taraftan NATO üyesi Türkiye, askeri birliklerini Irak sınırına ciddi şekilde aktarmakta ve alarm durumunda tutmaktadır.

Allah adına savaşan fanatik İran'ın, Irak'ın petrollerinin yarısını elde ettiği Musul ve Kerkük'e doğru ilerlemesi, İran'ın müttefiklerini ve Kürt isyancılarını Türk sınırından 100 km kadar uzakta bulunan alanlara daha da yaklaştıracaktır.

16 milyon civarında olan Kürt halkının ulusal bağımsızlık ve devletini kurma istemleri, öncelikle Türkiye ve Irak tarafından baskı altına alınmaktadır.

40 km kadar içte olan Kürt savaşçıların mevzilerini dağıtmak amacıyla, yıllardan beri Türk birlikleri Irak'ın onayı ile Irak sınırlarının ötesine baskın-

lar düzenlemektedir. 1984 yılında Ankara ve Bağdat arasında bu yönlü bir de antlaşma imzalandı. Buna göre, Türk birlikleri Irak topraklarında sınıra yakın alanlarda geniş boyutlu temizlik hareketleri yapabilecektir.

1981 yılından beri Ankara, Türkiye'deki Kürt bölgesinde 150 bin kişilik askeri birliklerini sürekli bulundurmaktadır. Amaç, Türkiye Kürtleri hareketlerinden en militanı olan marksist-leninist "Kürdistan İşçi Partisi" savaşçılarının saldırılarını engellemektir.

İran'ın Irak Kürtleri ile ittifakından sonra, Türkiye Kürtleri ile de ittifaka girmesi Ankara için Kürt tehlikesini büyüttü. Kürtler şu anda Irak-İran savaşında Kuzey cephesinde Irak'a karşı ağırlıklı olarak savaşmaktalar. "Kürdistan Yurtseverler Birliği" başkanı Celal Talabani, son zamanlarda kuzey cephesinde ele geçirilen topraklar konusunu, "Kürt savaşçıları ile İran'ın ortak başarısı" şeklinde değerlendirdi.

Türkler, kuzey cephesinin düşmesi halinde, Tahran'ın ağırlık silah yardımı yaparak Kerkük ve Musul yörelerinde Kürtlere bir otonomi kabul edeceğinden korkuyorlar. Tabii bu devlet sözde bağımsız, gerçekte ise Tahran'a bağlı olacak. Bu durum, Türkiye'nin müdahale etmesinden yana olanların görüşüne göre, "Türkiye için ciddi sonuçlar" doğuracaktır. Çünkü, Kürtlerin çoğunluğu Türk toprakları üzerinde yaşıyor.

İyi silahlanmış askeri bir güce sahip olan Türkiye, Körfez savaşında şimdiye kadar tarafısız davranabilirdi. Ankara, hem İran hem de Irak ile büyük çaplı ticaret yapıyor. Çoğunlukla yiyecek maddelerine karşın petrol mamülleri alıyor. Türk inşa-

at firmaları her iki tarafta da büyük işler yapıyor.

Fakat son zamanlarda Tahran ile işler iyi gitmiyor. Türk askeri çevreler, Tahran'ın Türkiye'deki islam fundamentalistlerini desteklediğine şahit oluyorlar. Ayrıca bazen de tehlikeli denilebilecek düzeyde olaylar cereyan ediyor: İran bir Türk karakolunu bombaladı. Gerekçe ise, Ankara'nın Irak uçaklarına semalarını açarak Irak tarafından İran'daki hedeflerin vurulmasını imkanı hale getirmesi biçiminde gösterildi. Özal, tekrarı halinde ateş edecekleri tehditinde bulundu.

"Milliyet" gazetesi, yüksek rütbeli bir subayın sözlerini şöyle aktardı: "Güvenliğimizin tehlikeye girmesi halinde, seyirci kalamayız."

Türk işgal planında ekonomik emeller de bir rol oynuyor. Musul ve Kerkük'ün İran tarafından işgali, Ankara'nın kazanç kaynaklarını önemli oranda zayıflatır. 2 petrol boru hattı ile Kerkük'ten İskenderun'a günde 1,5 milyon varil petrol pompalanmaktadır. Türkiye senede boru kirası olarak 300 milyon dolar para almaktadır. Bu kapasite daha da artırılacaktır.

Türk politik çevreler dikkatleri ayrıca Irak Türkleri üzerine de çekmekte. Bunların "vazgeçilmez önemi" üzerinde durmaktalar. Kuzey Irak Türklerinin kaderinin Türkiye için önemini vurgulamaktalar. Başbakan Özal ise tüm imkanlara açık kapılar bırakmaktadır: "Ben tehditlerde bulunmuyorum, bir şey söylemiyorum, şunu veya bunu yapacağız demiyorum. Sadece bu sorunun bizim için büyük öneme sahip olduğunu söylüyorum."

Kürtlerin liderlerinden Talabani, Ankara'yı işgal planlarını gerçekleştirme konusunda şöyle uyardı: "Bölgeyi yeni bir Vietnam'a çevireceğiz. Irak-Kürdistanı, Türkiye-Kürdistanı ile birleştirecektir."

Main-Spitze, 18 Nisan 1988

Kurtuluş Mücadelesinde Kürtler

Yürüyüş Cumartesi Günü Belediye Binası Önündeydi /Bonn'da Engeller

Karlsruhe-Bonn: Feyka-Kurdistan'ın Almanya'da düzenlediği uzun yürüyüşün parolası; "Karlsruhe-Bonn → 380 km" biçiminde açıklandı. Cumartesi günü belediye binası önünde yapılan mitingten sonra, Mainz'e doğru tekrar yürüyüşe devam edildi. Kürtler, 25 Nisan'a kadar yürüyecekler. Amaçları; FAC'ta Kürtlere yapılan baskıların durdurulması için kamuoyu oluşturulmasıdır.

"Hiçbir katliam halkımızın kurtuluş mücadelesini durdurmaz" sloganı bir pankart üzerinde yazılıydı. Belediye önünden hareket eden Kürtlerin sayısı 50 kişi civarında idi. İstemler, megafonlarla Almanca, Türkçe ve Kürtçe dilleri ile okunuyordu. Yürüyüşün 11. gününde eylemciler henüz çok enerjiktir. "Feyka-Kurdistan" PKK yanlısı bir kuruluştur. 13 işçi ve kültür derneğinin Almanya'daki ta-

van örgütüdür. Uzun yürüyüşçüler; eylemleriyle, Kürdistan kurtuluş mücadelesine yönelik baskı ve saldırılar karşısında durmak istiyorlar. Almanya'da yaşayan, 15 Şubat'tan bu yana 15 Kürt, 129a paragrafı temelinde tutuklu bulunuyor. Tutuklular çeşitli hapisanelere dağıtılmış ve birbirlerinden tecrit edilmiştir. Feyka-Kurdistan bunların serbest bırakılmasını ve politik çalışmalarının engellenmemesini talep ediyor. Feyka-Kurdistan'a göre, bu yasa maddesiyle kurtuluş mücadelesine destek veren Kürtler, "terörist"likle damgalanmakta ve kamuoyu nezdinde Kürtlerin teşhiri sağlanmaktadır.

19 gün sürecek olan uzun yürüyüşten önce de, Kürtler istemlerini duyurma çabalarında bulundular. 20 Şubat'ta Bonn'da bir açlık grevi yapılmıştı ve bu, 3 Mart'ta "ölüm orucuna" dönüştürülmüştü. Feyka-Kurdistan taraftarları bu eylemlerde de engellerle karşılaştıklarını açıkladılar. Açlık grevi ile Kürtler, Tür-

kiye ve Almanya'daki tutukluların açlık grevlerini desteklemek istiyordu. Engeller; çadır açmaya izin vermeme, hastane arabaları getirmeme biçiminde kendisini gösterdi. Örgütün açıklamalarına göre, halen de 12 Feyka üyesi açlık grevi dolayısıyla hastanelerde tedavi görmektedir.

Bu eylemlerle, Almanya'nın Türkiye ve Irak'a yaptığı silah yardımları da protesto edilmektedir. Yakın dönemde yapılan bir bombalama sonucu, 5.000 Kürt Irak'ta katledildi. "Bombalar Almanya kaynaklıdır" diyor Feyka-Kurdistan. Ayrıca, yakın dönemde Türkiye'ye yapılan yardımlara dikkat çekildi. 24 Mart'ta 150 Leopard tankı, askeri uzmanlar ve 580 milyon mark askeri yardım Türkiye'ye yapıldı. Feyka, yapılan bu askeri yardımın, Kürtlerin katliamında kullanılacağını açıkladı. Uluslararası dayanışma çağrısında bulunan eylemciler, Cumartesi öğle saatlerine kadar henüz Rüsselsheim'de idiler.

Rheinischer Merkur, 29 Nisan 1988

Kürt sorunu insan haklarının mihenk taşı kalacak HAINLER ÇAYHANELERDE

Türkiye'nin Güneydoğusunda yeniden silahlar konuştu. Kendi devletini kurmak isteyen Kürt ayrılıkçılar, kısa bir süre önce Türk güvenlik güçleri ile silahlı çatışmaya girdi. Çatışmada, Kürt İşçi Partisi'nin 20 savaşçısı ile paramilitarist birliklerin 3 üyesinin yaşamını yitirdiği bildirilmektedir.

Çatışma, partizan savaşına fazla elverişli olmayan bir bölgede meydana geldi. Küçük bir yerleşim alanı olan Nusaybin, Suriye sınırının hemen yanında ve Fırat düzlüğünde bulunmaktadır. Alandan belli bir uzaklıktan sonra kayalık ve tepelik alan başlar, fakat burada da korunma olanakları fazla yoktur.

Bundan bir yıl öncesine kadar, stalinist Kürt İşçi Partisi PKK'nın Suriye'de üsleri vardı. Gerillaların Türk topraklarına sızması, dikenli teller, gözetleme kuleleri ve sınır boyunca kurulan askeri garnizonlarla güçleştirildi. Türk devletinin girişimleri sonucunda, PKK Suriye'den Lübnan'a doğru çekilmek zorunda kaldı. PKK'yi muhtemelen gizli den destekleyen Suriye için Fırat suları çok önemlidir; Ankara'nın elinde Şam'a karşı bir baskı unsuru. Ama, Suriye'nin bu desteğine, Suriye ile sınır olan alanlarda rastlanmıyor. Türkiye, Irak ve İran'da olduğu gibi Suriye'de de Kürtler, etnik bir azınlık olarak yaşamaktalar.

Uludere, Irak sınırından 10 km uzaklıkta bulunan küçük bir kasabadır. Buraya ulaşmak için, minibüsün saatlerce karlı yollarda sarsıntı geçirmesi gerekiyor. Türkiye ve Suriye sınırı olan düzlük alandan Dicle'yi geçtiğimizde, şoför, "Kürdistan buradan başlıyor" dedi.

Tabii bu doğru değildir. Çünkü; Kürtler, çok daha batıda ve kuzeyde de yaşamaktalar. Bu kelimelerin içerdiği derin anlam; ilk yol kontrolüne rastlamamızla ortaya çıktı.

Yol boyunca kurulan askeri üsler fazla korunmamış, bu da 1000 kişi olarak tahmin edilen PKK birliklerinin ağır silahlarla donatılmış olmadıklarından kaynaklanıyor. Uludere, yüksek dağlarla çevrili dar bir vadide kurulmuş. Akşam karanlığı basar basmaz, erkekler az sayıdaki çayhanelere dolu-

yor. Kağıt oynuyor, zar atıyorlar ve çevrede bulunan bir sürü sivil giyinmiş güvenlik güçleri ile de hiç ilgilenmiyorlar.

İyiye ısıtılmış lokaller, Uludere'de, silah ve telsizlerle donatılmış bazı milisleri de çekmektedir. Bundan 4 yıl önce PKK saldırılarının başlamasıyla Ankara, Kürt köylülerini silahlandırdı. Yerleşik alanların saldırılardan korunması amaçlanmaktadır bu milislerle. Ayrılıkçıların en fazla uğradığı Hakkari bölgesindeki köylerin en azından 200'ünde ilkokul vardır. Her okul, bir Türk öğretmenin yanında yerel milislerle bağlantılıdır. Köy koruculuğu sistemi PKK'ye boyun eğdirmemiştir, fakat hareket imkanını daraltabilmiştir.

Uludere'de hava gergindir. Meydanda bulunan Atatürk büstünde kurşun izleri var. Çayhanelerden birinde bir seferinde bir el bombası patlamış; geride çirkin izler kalmış. Bir Kürt karanlıkta ortalıkta dolaşmamızı tembihliyor. Dağları göstererek sessizce, "pêşmergeler" diyor. Kürtler, özgürlük savaşçılarına bu adı veriyor.

Türkiye Başbakanı Turgut Özal, bu yılın Şubat ortalarında, Kürt sorununda yankı yapan bazı adımlar attı. Kürt tutukluların yaptığı bir açlık greviden sonra ve anlaşıldığı kadarıyla yurt dışından gelen baskılar sonucunda, tutukluların aileleriyle "istedikleri dilde konuşabileceklerine" izin verdi. Bununla tabii Kürtçe kastediliyordu. Fakat Kürtçe konuşma resmi olarak yasaktır. Türk dilinin aksine, Kürt dili bir İndo-Germen dilidir ve Farsçaya akrabadır. Kürt dilinin yasaklanması, Kürtleri Türkiye'ye başkaldırmaya yöneltiyor.

Zoraki asimilasyon ve baskı politikası ile Ankara, uzun bir zamandan beri, Kürtleri Türkleştirmeye çalışıyor. Bu durum, PKK'ye yaradı. Türkiye'ye savaş açarak, bir Kürt devletini kurmak istediklerini ilan etti. İran ve Irak'ta bulunan pêşmergeler sadece ulusal motifleri üzerinde taşırken, Kürt İşçi Partisi PKK, kendisini dünya komünist devriminin bir parçası olarak görüyor.

Kurt Peida

İSTANBUL'DAN BİLDİRİLİYOR

Türkiye Gençliği Hareketleniyor

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ İŞGAL EDİLDİ

12 Eylül 1980 tarihinden sonra öğrenci gençlikte büyük bir pasifizmin ve toplumsal sorunlara karşı bir duyarsızlığın hakim olduğunu görüyoruz. Öğrenci gençlik hareketi 1986 yılının sonlarına doğru yeni yeni örgütlenme çalışmalarına başladı. Buna ilk olarak demokratik kitle örgütü olan öğrenci dernekleriyle başladı. Öğrenci dernekleri ilk kurulduğunda, hakim olan düşünce, küçük-burjuva, oportünist ve reformist anlayışlardı. Bu dönemde öğrenci gençliğin devrimci eylemleri pek fazla bir gelişme göstermedi. Kamuoyu yaratmadı ve sorunlar karşısında öğrenci gençliğini duyarlı hale getirmekten uzak kaldı. Çünkü kendilerini öğrenci gençliğin önderleri olarak gören grupların yaptıkları, imza toplamak, dilekçe vermek, yemek boykotu yapmak ve sınırlı da olsa açlık grevleri yapmaktı. Bu tür pasif eylemler, öğrenci kitlesini duyarlı hale getirmedikleri gibi, öğrenciler arasında örgütlü bir yapı oluşturmada da etkili olmadı. Çünkü kendilerine devrimci sıfatını yükleyen bu gruplar, kitleye önderlik edeceklerine, pratikte kitlenin gerisinde

kaldılar.

1986-87 öğretim yılının başında öğrenci derneklerinde devrimci gruplar da çalışmaya ve örgütlenmeye başladı. Bununla birlikte öğrenci gençliğin eylemlerinin niteliği değişti ve öğrenci kitlesinde bir hareketlilik başladı. Bu gruplar arasında yer alan Kürdistan devrimci-yurtsever gençliğinin rolü de küçümsenmeyecek düzeydedir. Bu yeni gelişme ile beraber gençlik ilk etkili eylemini 14 Nisan 1987'de 2000 kişinin katıldığı bir yürüyüşle yaptı. Faşist polisin yürüyüşü engellemek istemesine karşı çıkan öğrencilerin direnişi, faşist polisin yaklaşık 70 öğrenciyi tutuklamasıyla son buldu. Yürüyüş, dernekleri neredeyse kapatmaya götürdü, tek tip dernek yasasının çıkmasını engellemek için yapılmıştı. Yapılan eylem öğrenciler arasında, Türk ve Kürt halkları arasında az da olsa bir kamuoyu yarattı.

Derneklerde çalışan gruplarır en büyük kaygılarından birisi olan gençlik, 12 Eylül'den sonra korkuyor, pasif ve kitle yetersizdir. Dolayısıyla bunlar da etkili eylem yapacak kitlenin

olmadığı düşüncesi yaygındı. 14 Nisan yürüyüşü gerçeğin böyle olmadığını gösterdi. Asıl sorunun öğrenci kitlesini örgütleyerek ve devrimci eylemler koyarak, kitleyi doğru yöne kanalize edecek devrimci güçlerin yetersiz olduğu görüldü. Bundan sonra öğrenciler arasında pasifizm ve eylemsizlik süreci yeniden yaşandı. 28 Nisan 1988 tarihine kadar durum bu şekilde sürdü. Yaptığımız bu kısa değerlendirmeden sonra, İstanbul Üniversitesi'ndeki rektörlük binasının işgalinin gelişimini anlatmaya çalışacağım.

Gelişen öğrenci hareketini engellemeye çalışan faşist, sömürgeci ve işbirlikçi Türk burjuvazisi, öğrenci gençlik arasında polis teşkilatında yer alan resmi, sivil ve ajanlardan oluşan unsurlar yerleştirmişti. Bunu engellemeye çalışan öğrenci gençlik belirli eylem paketlerini hazırlamıştı. Bunların uygulanmaya başlandığı bir sırada beklenmeyen bir olay bu eylemin yapılmasına yol açtı.

Eylem, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde sivil bir polisin bir bayan arkadaşına laf atması sonucunda ani-

den gelişti. Bunun üzerine arkadaşlar sivil bir polisi dövdüler. Bundan dolayı 6 öğrenci arkadaş gözaltına alındı. Bu olayı protesto etmek için daha önce Turan Emeksiz'i anmak amacıyla toplanmış bulunan öğrenci kitlesi, yine orada bir sivil polisi döverek rektörlüğe doğru slogan atarak yürüyüşe geçtiler. Yürüyen kortej rektörlüğe çıktı. Rektörle konuşmak istendi. Rektör gelmeyince kapısının önünde oturma eylemi yapıldı. Rektör yine de gelmeyince öğrenciler kampus bahçesinde tekrar toplanmak üzere dışarı çıkma kararı aldı. Tam bu sırada faşist polis, çevik kuvvet ekipleri rektörlük binasını sardı ve dışarı çıkan öğrencileri tartaklamaya başladılar. Bu saldırı üzerine devrimci-yurtsever gençlik, o anda ani bir tavır geliştirerek "rektörlük işgal" diye slogan atarak, rektörlüğü işgal eylemini başlattı. Rektörlük odalarında kapılara barikatlar kurarak faşist güçlere karşı direnmeye başladı. Öğrenciler "Direnmek Yaşamaktır" sloganıyla eylemlerini sürdürdüler. Bu direniş sırasında bir faşist Türk polisi içeriye rehin olarak

alındı. Yapılan bu devrimci eylem, daha sonra faşist Türk polisinin barikatları yıkması ve devrimci öğrencilerden yaklaşık 200'ünün gözaltına alınmasıyla sona erdi. Ancak geliştirilen bu devrimci pratik eylem orada kalmadı, meydanlara taşarak faşizme karşı direniş dönüştü. Eylem sırasında atılan sloganlar direniş kokuyordu.

Bu eylem, Türk gençliğinin devrimci mücadelesine önderlik iddiasında olan grupların kitlelerin gerisinde kaldıklarını bir daha ortaya çıkardı.

Bundan sonra gelişecek kitle muhalefetine de Kürdistan devrimci-yurtsever gençliği üzerine düşen görevi yerine getirerek, Türkiye devrimci hareketine katkıda bulunup, mücadelelerinin yükseltilmesinde çaba sarfedecektir.

— Her şey Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi için!

— Biji PKK, ERNK!

— Biji YXK!

7.5.1988

İstanbul'dan

Berxwedan okuyucusu

Türk Burjuva Basınından

Türk burjuva basınının Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine saldırıya geçmesi artık bir gelenek haline almıştır.

Ama bu defa Türk basını sıkışmış. Yalanlarını kamufle edemiyor. Neticede bayatlanmış yöntemlere sarılıyor. Bunlardan ilgi çekici bir birkaç tanesi şöyle:

Yavuz Donat ve "Gönüllü Korucular"

10 Mayıs tarihli Tercüman'da Kürdistan izlenimlerini yazan Yavuz Donat, "11 ilde mevcut 12 bin korucuyu", "Yeni bir istihdam alanı" olarak değerlendiriyor. Gerekçe de şöyle: "Koruculara 125.000 lira maaş veriliyor, korucular sosyal güvenlik kapsamına alınacaklar, emeklilik hakları olacak, sağlık giderleri de devletçe karşılanacak, üstelik Türkçe de öğretilecek..."

Faşist kaleşör, çeteciliğin gönüllü olduğunu, korucuların 'teröristlere' karşı aktif mücadele etmek için, 'daha etkili silah istediklerini, hudutların mayınlanmasını istediklerini' ve 'önlere gelen her Türk'e komutanım' diye hitap ettiklerini yazıyor.

Yavuz Donat, "Dersim'de ben korucu olmak istiyorum" diyen hiç kimsenin bulunmadığını da aktarmış.

Yazılanlar toplanırsa şu sonuçlar ortaya çıkıyor: "Köylüler korucu olmak istiyor, koruculuk yarışı var, köylüler asker, silah, mayın vb. her şeyi, dolayısıyla ordu baskısını istiyor, koruculuk işsizliğin olduğu alanda istihdam olanağı sağlıyor" vb.

Gerçekler bu kadar tersyüz edilebilir. Kürdistan'da konumlanan yüzbinlerce kişilik Türk ordusu, Kürdistan Ulusal Kur-

tuluş Mücadelesiyle başa çıkmadığı için koruculuğa sarıldığı, koruculuğun zorla ve aşiret ağalarına dayalı olarak geliştirildiği, koruculuğun Türk devletinin ve ordusunun Kürdistan'daki çıkması olduğu gizlenmek isteniyor. Yavuz Donat, her gün silahlarını gruplar halinde teslim eden koruculardan, halkın malına ve namusuna el atan korucuların marifetlerinden, Kürt halkının sosyal gerçekliğinde, faşist ordunun terör uygulamalarından, başarısızlık ve çıkmazından hiç söz etmek istemiyor. Özel jandarma kolordusu komutanı Korg. Hulusi Sayın'ın, yaralı bir savaşçıyı salt bilgi almak amacıyla tıbbın bütün olanaklarını kullanarak iyileştirmesini istemesindeki amacın Vietnam'daki gibi, "önce yarayı sar, sonra aynı yarayı azdırarak işkence yap" yöntemi olduğunu da gizliyor.

Zorla silah verilen insanlarınımızdan zorla alınan demeciler ve birkaç uşağın sözleriyle, faşist-sömürgeci ordu kurtarılmaya çalışılıyor. Her tarafa konumlanma, her tarafı mayınlama, bir avuç çetenin gücüne sığınma Türk ordusunun nasıl zavallılaştığının ürünüdür. Bunu hiçbir faşist kaleşör gizlemeyi beceremez.

Hürriyet'in Sömürgeci Devlet Şefkati ve İyüzü

8 Mayıs tarihli Hürriyet'te "PKK'nın çocuklarına devlet sahip çıktı" başlığı altında verilen haberde, PKK militan Ahmet Tosun'un iki çocuğunun Bitlis Bakım Yurdu'na alındığını anlatıyor ve devletin şefkati ni öve öve bitiremiyor.

Haberin yazarı Öztürk Akkök, halis bir ırkçı kemalist uşak olduğunu belli etmek için isim

ve soyadının tüm harflerini özenle seçen 'yazar', PKK'nın aleyhine kullanılacak her malzemeyi itina ile seçmiş.

Bu tür haberler sık sık Türk basınında çıkmaktadır. Bu nedenle konuyu açmak gerekmektedir.

Türk devletinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Kürdistan halkına karşı yürüttüğü özel savaş, esas olarak yararlanılabilecek, kullanılabilecek ve propaganda malzemesi yapılabilecek her şeyden yararlanmaya dayanıyor. Bunun için hiçbir insani kural tanınmıyor.

Türk devleti için Kürt halkı düşmandır. Bu nedenle katliamlar dahil halkımıza her kötülüğü yapmayı mübah görür. Özellikle savaşçı ailelerine etmediğini bırakmaz. Denebilir ki özel savaşın en tahrip edici ögesi bu olmaktadır. Aileler tutuklanmakta, işkence edilmekte, namuslarına el atılmakta, göç ettirilmekte, zorla milisliğe koşulmakta, röportajlar yaptırılmakta, radyo ve televizyondan PKK'ye karşı propaganda yaptırılmaktadır.

Sömürgeci devletin bu yöntemlerine eklenen bir yenisi de PKK kadro ve savaşçıların ailelerinin ve çocuklarının zorla bakım yurtlarına alınarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine karşı eğitilmeleridir. Bu insanlık dışı bir yöntemdir. Bu uygulamayı da ancak Türk sömürgecileri yapabilir.

Bu uygulama yeni değildir. Osmanlı Türk hakim sınıfları, Kürt direniş önderlerinin ailelerine aynı yöntemi uyguladılar. 1840'larda Bedirhan Bey'in tüm çocukları geride kimse kalmayacak şekilde İstanbul'a götürüldüler. 1808'de ayaklanan Süleymaniyeli Baban aşireti reisi Abdurrahman Bey'in de tüm çocukları İstanbul'a götürüldüler. Bugün sağda solda halen

sesleri duyulan Babanzadeler Türk eğitiminden geçirilerek uşaklaştırıldılar. Şeyh Sait ve Seyit Rıza'nın da çocuklarına aynı yöntem uygulandı.

Günümüzde Türk burjuvazisi aynı uygulamaya daha yaygın başvuruyor. Cezaevlerinde yaşı küçük olan tutuklular Türkçülük eğitimine alınmıyor. Savaşçı çocukları zorla, çocuk bakım yurtlarına alınıyorlar. Sömürgeciler buradan hareketle çocuklar üzerinde haince oyunlar geliştirip ulusal kurtuluş saflarına uzanmak istiyorlar. Sadece savaşçıların çocuklarını değil, öldürülen çetelerin çocuklarını da aynı amaçla alıp eğitiyor.

Halkımızın varlığına kasteden Türk sömürgeciliği, bu cani yöntemlerle kendi kuyusunu kazmaktadır. Çünkü, halkımız bu uygulamaların anlamını biliyor ve bir an önce faşist Türk devletinin egemenliğinden kurtulmanın sabırsızlığını yaşıyor.

İhanete sarılış çarpınışları

Türk burjuva gazetelerinin tümünde istisnasız yer alan, "PKK canavarı" olarak gösterilen bir zavallının itirafları... Haber, 13 Mayıs tarihli Sabah gazetesine, "PKK celladının korkunç itirafları" olarak geçmiştir. Bu zavallı ihanetçi unsurun söyledikleri, gazeteciler tarafından istendiği gibi süslenmiş ya da MİT'in istediği tarzda ifadeler dizilmiştir.

Bu tür itirafların anlamını yurtsever kitleler bilmektedir. 1985'te pişmanlık yasası çıktığından bu yana, ihanetçi unsurların ifadeleri Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini karalamak için kullanılıyor. Posası çıkmış bu sömürgeci uygulamanın kimse için inandırıcılığı kalmamaktadır. Çünkü, bir an

in için faşizme sığınma zaafını sergileyen bu zavallular, robot gibi sömürgeciler tarafından kullanılmakta, işleri bitince de bir köşeye atılmaktalar. Ama toplum bunları affetmemektedir. Aynı basın her gün itirafların itiraflarını vermek zorunda kalmakta ve toplumun içine çıkamayan bu hainlerin estetik ameliyata tabi tutulduklarını da yazmaktadır.

İlginç olan 3 aydır teslim olmuş Kemal Emlük adlı ihanetçinin itirafları sanki yeniymiş gibi yayınlanmaktadır. Bu durum, Türk devletinin Bahar '88 ulusal kurtuluş atılımı karşısındaki çaresizliğinin ve burjuva basının artık Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini kötülemek için ne kadar sıkıntı içinde olduğunu göstermektedir.

Basının, Kemal Emlük adlı ihanetçiyle oynadığı kötü oyunun bir iddiası da, örgütün Kemal Emlük'a, ulusal kurtuluş kahramanı şehit Abdurrahman MOTOR'u "vurma emrini vermesidir." Bu tür iddialar, ulusal kurtuluş kahramanlarımızın halk üzerindeki sarsılmaz yerini ve biraktıkları güveni sarsmayı ve kitlelerin düşüncesinde kaos yaratmayı amaçlayan beceriksiz bir iddiadır.

Kaldı ki Kemal Emlük, bir PKK kadrosu değildir. 15 Ağustos Atılımından sonra ulusal kurtuluş saflarına savaşçı olarak katılan ama düşünce kapasitesi, inancı ve gücü, ulusal kurtuluşun yükünü kaldırmaya yetmeyen bir zavallıdır. Sömürgeciler, 1985'te bunların köyü olan Guyina (Çetinkaya-Eruh)'yı boşaltmış, ardından ailelerini ajanlaştırarak köye dönmesine izin vermiş ve aileler vasıtasıyla ulusal kurtuluş saflarına sızarak komplolar geliştirmek istedikler. Kemal Emlük, adli ihanetçi, bu ajanlık ve komplo zincirinin bir halkasıdır.

LÜBNAN/İSRAİL:

İsraill
Güney Lübnan'a
Yine Saldırdı

Geçtiğimiz yılın kasım ayından itibaren İsrail işgali altındaki Filistin topraklarında başlayan ve giderek önemli boyutlar kazanan Filistin halk hareketi karşısında önemli oranda gerileyen siyonist İsrail, sözümona gerillaları arama bahanesiyle Güney Lübnan'a girerek, bir kez daha saldırdı.

2 Mayıs gecesi, 2.000 kadar oldukları tahmin edilen İsrailli asker, Lübnan'ın güneydoğusundaki Arkoub bölgesine girdi. Bu alanda bulunan Ayn Aata Libbaya, Mimes, Kifair, Halvat ve Ayn Zeta köyleri, önce top ateşine tutulmuş; ardından da havadan birlikler indirilerek, karadan da tank desteğinde bazı birlikler bölgeye girmiştir. İsrail askerleri, yörede ve diğer yerleşim alanlarında aramalara girişmişlerdir. Ayrıca buralarda, "teröristlerin" barındırılmaması, yerlerinin bildirilip teslim edilmesi çağrısını yapan bildiriler dağıtılmıştır. Yer yer Bekaa Vadisi'nde bulunan Suriye birliklerine kadar ilerlemelerine rağmen, herhangi bir çatışma çıkmadığı bildirilmektedir.

Siyonist İsrail ordusu, saldırının ikinci gününde bölgede bulunan Hizb-u Allah örgütüne mensup gerillalarla giriştiği çatışmada 3 ölü ve 17 yaralı verdiği gibi, tüm operasyon boyunca da tek bir Filistinli'yi yakalayamamış ve böylelikle saldırısı tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır.

FRANSA:

Cumhurbaşkanlığı Seçimlerini
Yeniden Mitterrand Kazandı

Fransa'da 8 Mayıs'ta seçimlerde -beklenildiği gibi- şimdiki Cumhurbaşkanı François Mitterrand oyların %54'ünü alarak önümüzdeki 7 yıl için yeniden cumhurbaşkanlığına seçildi.

24 Nisan'da yapılan ilk tur seçimlerinde en fazla oyu alan şimdiki Cumhurbaşkanı Mitterrand ile gualist Başbakan Jacques Chirac, son tur seçime kaldılar.

İki yıl önce yapılan genel seçimlerde, Sosyalist Parti ağır bir yenilgi alarak meclisteki çoğunluğu kaybederek, hükümeti sağa bırakmak zorunda kalmıştı. Gözlemciler, Mitterrand'ın cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki başarısını daha çok, Mitterrand'ın sosyalist ilkelerden vazgeçip, ılımlı orta bir yol izlemesine bağlamaktalar.

Lübnan'da kaçırılan 3 Fran-

sız'ın seçimler öncesi büyük meblağlar ödenerek serbest bırakılmasının sağlanması ve Yeni Kaledonya'da halkın bağımsızlık doğrultusundaki istemlerinin kanlı bir şekilde bastırılması, Chirac'a, umut edilen oyları getiremedi.

Seçimlerde beklediğini elde edemeyen Chirac, başbakanlıktan istifa ederek tekrar eski görevi olan Paris Belediye Başkanlığına döndü.

Mitterrand, Chirac'ın istifası üzerine Sosyalist Parti milletvekillerinden eski tarım bakanı Michel Rocard'ı yeni kabineyi kurmakla görevlendirdi. Sosyalist Parti içerisinde liberal görüşün savunucularından olan Rocard, seçimler öncesi parti içinde Mitterrand'a karşı cumhurbaşkanlığı için adaylığını koymak istemiş, fakat daha sonra bu kararından vazgeçmişti.

12 Mayıs günü açıklanan yeni kabinede ağırlıklı olarak önemli bakanlıklara sosyalistler getirilirken, sağ kesime mensup bazı bağımsız milletvekilleri de bakan olarak atandılar. Sosyal demokratlar ve muhafazakarlar arası orta bir çizgi takip etmesi beklenen yeni hükümetin güvenoyu almasına kuşkuyla bakılmakta.

Nitekim Mitterrand başkanlığında toplanan yeni kabine, seçimlere gitme kararı aldı. Mitterrand, parlamentoyu feshederek 5-12 Haziran tarihlerinde yeni seçimlerin yapılacağını açıkladı.

YENİ KALEDONYA:

Bağımsızlık İçin Direnen Bir Halk

Yeni Kaledonya, Avustralya kıtasının doğusunda ve Pasifik Okyanusu'nun güneybatı kıyısında bulunan, oldukça dağlık bir adalar topluluğudur. İlk olarak 1774 yılında batılı denizci James Cook tarafından keşfedilen bu adalara -1843 yılından önceleri hemen hemen tüm sömürge ülkelerde olduğu gibi- misyonerler gönderilmiş; 1953'ten itibaren de resmen Fransa'nın egemenliği altına alınmıştır.

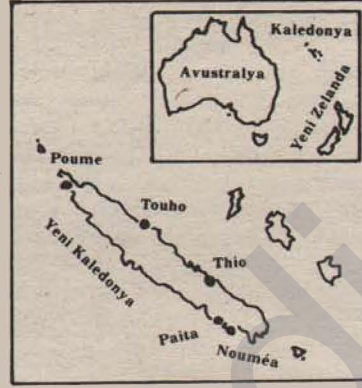
Fransa, Nou adası üzerinde siyasi ve daha çok da adi suçlular için bir hapisane inşa ederek, 1864 ile 1896 yılları arasında 40.000 hükümlüyü buraya sürmüştü. Adalardaki Fransız nüfusunun büyük bir kısmını burada kalan bu hükümlüler oluşturmaktadır.

19.103 kilometrekarelik bir alanı kapsayan Yeni Kaledonya, 166.000 dolayında nüfusa sahiptir. Mevcut nüfusun %37'sini buraya göçmen olarak gelen Fransızlar, %42'sini de buranın yerlileri Kanaklar oluşturmaktadır.

Bir taraftan sürdürülen yoğun asimilasyon, yerlileri kendi halk gerçeğine yabancılaştırma; diğer yandan buraya yerleştirilen Fransızlar, Kanakların nüfus oranlarının düşmesine yol açtı. Kanaklar birçok haktan yoksun oldukları gibi, ülke ekonomisinin işlerliğinde hiçbir güce sa-

ra krom, demir, mangan vb. önemli maden yataklarına da sahiptir. Bu madenlerde yerli halk köle gibi çalıştırılmakta ve yoğun bir sömürü altında tutulmaktadır.

Çok dağlık olmasından dolayı tarıma elverişli toprakları ülkenin ancak %2'sini teşkil etmekte ve bu verimli topraklar da Fransızların elinde bulunmaktadır. Tropikal meyvelerin yanı sıra, şeker kamışı, pirinç ve tütün üretimi de yapılmaktadır.

Sömürge statüsünde tutulan Yeni Kaledonya'da her ne kadar göstermelik bir "otonom" yapıda tutuluyorsa da, esas yönetim Fransa tarafından gönderilen bir yüksek komiserin denetimindedir. Hükümet başkanı da Fransız ve gaulist RPCR partisinin.

hip değiller. Ülke yönetiminde ise çok az bir varlık gösterebilmekteler.

Özellikle çok zengin yeraltı kaynaklarına sahip olan Yeni Kaledonya, dünyanın en zengin ve verimli nikel maden yataklarına sahip olup, dünya nikel üretiminde en ön sıralarda bulunmaktadır. Bugün nikel üretiminde dünyada 4. sırada yer alan Yeni Kaledonya, nikelin yanı sıra

60'lı yıllarla birlikte Pasifik Okyanusu'ndaki birçok adanın bağımsızlığını elde etmesinin etkisi ile Kanaklar da 70'li yıllarla birlikte önceleri "Özgür Kaledonya" talebi ile siyasal faaliyete geçtiler. Daha sonra FLNKS (Front de libération nationale kanake et socialiste - Kanak Sosyalist Ulusal Kurtuluş Cephesi) etrafından birleşerek, 80'li yıllarla birlikte bağımsızlık talebini

programlaştırarak, mücadelelerini yoğunlaştırdılar. Hatta 1 Aralık 1984'te 'Sosyalist Kanak Cumhuriyeti'ni ilan etmişlerse de, bu yalnız kağıt üzerinde kalmıştır.

Özellikle son yıllarda FLNKS önderliğinde gelişen Kanak bağımsızlık hareketi kendisinden sık sık söz ettirmeye başlamıştır. Nüfus olarak çok az ve donanımlı olarak da bir o denli zayıf olmasına rağmen, Fransa gibi atom gücüne sahip emperyalist bir devlete kafa tutmayı başarıyla sürdürmektedir.

Siyasal kitle faaliyetlerinin yanı sıra FLNKS son dönemlerde bu mücadeleyi silahlı eylemlerle bütünleştirmiştir.

Adalarda 8.000 Fransız asker ve polisi bulunmaktadır. Bu güce karşılık son dönemlerde birçok eylem gerçekleştiren FLNKS gerillaları, 26 Nisan'da 30 kişilik bir güçle, Ouvéa adasında bulunan bir jandarma karakolunu basarak, üç jandarmayı öldürmüş, birçoğunu yaralamış ve 26'sını da savaş esiri olarak esir almışlardır. Tutsakların serbest bırakılması için Fransız askeri güçlerinin Ouvéa adasından tamamen çekmelerini ve 8 Mayıs'da yapılması öngörülen yerel seçimlerin iptal edilmesini talep ettiler. Bunun dışında FLNKS, bir aracının denetiminde Yeni Kaledonya halkının kendi kaderini kendi tayin etmesi için bir referandumun yapılmasını talep ediyor.

Bu olay üzerine Fransa ek güç olarak 160 polis, 90 kişilik askeri bir birlik ve GIGN adlı "anti-terör" örgütünden 20 kişilik bir ekibi adaya gönderdi.

Fransa seçimlerinden birkaç gün önce Fransız birlikleri ile çatışmaya giren FLNKS gerillalarının 25 kişilik bir kayıp verdikleri; çatışma esnasında 4 Fransız tutsağın öldüğü ve teslim olan gerillaların da hemen kurşuna dizildiği bildirilmektedir. Diğer tutsaklar ise, Fransız birlikleri tarafından kurtarıldı.

Direnmede kararlı olan Yeni Kaledonya'nın gerçek sahibi Kanak halkının mücadelesi karşısında, birçok kere istemlerinin kabul edileceğine dair söz veren Fransız emperyalist devleti, verdiği bu sözlerinin hiçbirini bugüne kadar yerine getirmemiştir.

FİLİPİNLER:

Filipin Ulusal Demokratik Cephesi (NDF)
Kuruluşunun 15. Yıldönümünü Kutladı

Hollanda-Utrecht: 15 yıl önce 24 Nisan 1973 yılında küçük bir Filipinli yurtsever grup tarafından kuruluşu ilan edilen NDF'nin yıldönümü, her yıl farklı biçimlerde kutlanmaktadır. NDF'nin dış ilişkiler sorumlusu Luis Jalandoni'nin verdiği bilgiye göre, kutlama törenleri koşullara özgü bir biçimde cezaevlerinde, gerilla savaşının yüksek olduğu kırsal kesimlerde, şehirsiz alanlarda ve yurt dışında farklı biçimlerde olmaktadır. Cephe içinde, amaçları ulusal demokratik bir hükümet kurmak olan 14 örgüt yer almaktadır. Cephenin savaş gücü olan Yeni Halk Ordusu (NPA), 15.000'i düzenli olmak üzere

30.000 kişilik silahlı güce sahiptir.

NDF'nin dış ilişkiler temsilciliği, cephelerinin kuruluş yıldönümünü Hollanda'nın Utrecht kentinde düzenledikleri ve dost güçleri de davet ettikleri bir toplantı ile kutladı. Toplantı davetlileri arasında ERNK Benelüks temsilciliği ile Hollanda Kurdistan-Komite de vardı.

Toplantı, açılış konuşması ve programın sunuluşuyla başladı. Daha sonra bir bayan ozanın eşliğinde bir grup Filipinli çocuk folklorik gösteride bulundu. Konuşmacı olarak NDF dış ilişkiler sorumlusu Jalandoni kürsüye davet edildi. Konuşmanın bitimi ile konuşmacıya çeşit-

li sorular soruldu. Kurdistan-Komite temsilcisi de, sorduğu sorularla tartışma bölümüne katıldı.

ERNK temsilcisi ise, NDF'nin silahlı mücadelesi ve Yeni Halk Ordusu'nun durumu üzerine tartışma yürütülen platforma katıldı.

Kutlama toplantısına gelen 50 kadar mesajın arasında ERNK temsilciliğinin mesajı da yer almaktaydı.

Toplantı, hep birlikte söylenen direniş türkülerıyla sona erdi. Bu toplantı, dünyadaki birçok devrimci gücün tanışmalarının ve bundan sonra da dayanışmalarını sürdürmelerinin de bir vesilesi oldu.

Adım Adım Kürdistan/Çolamerg

Baştarafı 7. sayfada

görülür. Aşiret ve kabilelerin oluşumları ve alana yerleşim düzeni belirtilen üretime bağlı olarak şekillenmiştir. Şehir merkezine her aşiretten akınlar olmaktadır. Fakat esas olarak, aşiretler etkinliklerini ağırlıklı olarak kendi bölgelerinde korumaktadırlar.

Sömürgeciliğin alan üzerinde zayıf olan egemenliği, aşiret yapısını fazla kıramamış. Son yıllarda Hakkari merkezinde kurulan et-balık kurumu ve süt endüstrüsü, alanda sınırlı bir işçi kesiminin oluşmasına yol açmıştır. Oluşan bu işçi kesimi, kalifiyesiz işçilerdir.

Alanda, halkın devletle ilişkileri aşiret ağalarının vasıtasıyla sağlanmaktadır. Aşiret ağalarının, halkla devlet arasındaki uşakça rolü ve benzeri

tüm çabalarına rağmen, yöre halkı, devlete karşı tarihi kinini büyük oranda korumaktadır. Bu konuda, alanda yaşanmış şu olay durumu çok iyi izah etmektedir: Sömürgeciliğin bir gazetecisi, yöre halkının devlete karşı tutumunu yerinde incelemek için alana gider. Gazeteci halktan birine şu soruyu sorar: "Buraya gelmiş gitmiş jandarma komutanlarından hangisinden memnun kaldınız?"

"Vallahi birisinden çok memnun kaldık."

"İsmi neydi bunun?"

"İsmi bilmiyorum. Tayini buraya çıkmıştı, gelirken yolda Zap'ı geçemedi boğuldu, ondan çok memnun olduk."

Bu olay alandaki halkın sömürgeciliğe karşı tutumunu çok net bir biçimde izah etmektedir.

EKONOMİK DURUM

Yörenin ekonomik yapısı alan halkını dışı kapalı tutmasına rağmen milli değerlerini, üretimine has canlılığını korumaktadır. Alandaki geçim kaynağı hayvancılığa ek olarak tarım üretimi de —bu ihtiyaca yöneliktir— vardır. Ekilebilir arazinin sınırlı düzeyde olmasından dolayı, tarım üretimi de ancak ailenin ihtiyacına cevap verebilmektedir. Ekimi yapılan çoğunlukla pirinç, tütün ve sebze türünden bitkilerdir. Alanda meşhur tütün üretimi yapılır. Tütünün bu şöhreti, Şemdinli'de üretilenine aittir. Şemdinli dışındaki alanlarda da tütün ekimi yapılır.

Bu üretim biçimi özgürdür, devletin denetim ve kontrolü yoktur. Sömürgecilik, halkın kendisine yönelik tepkisini sınırlamak için buna göz yummaktadır. Alanda sigara içen herkes, yana asılan tütün kese-

sini eksik etmez. Devlet bazen bunu bahane ederek tütün keselerini toplar. Fakat, yerine hemen yenileri asılır.

Yörede birçok isyan patlak vererek gelişmiş. Halk bu isyanlara katılıp savaşmakla yetinmemiş, Doğu ve Güney Kürdistan'daki isyanlara da katılmıştır. Hemen her aşiret, bu isyanlarda binin üzerinde kayıp ver-

miştir. Yöre halkı bunun acısını belleklerinden silmeden yaşıyor. Ulusal kurtuluş mücadelesinin alana taşırılmasıyla, yöre halkında düşmana karşı biriken kin gerçek kurtuluş yolunu bulmuştur. Tüm ihaneti geliştirme çabaları, halkın her geçen gün öz davasına daha sıkı sarılarak sahip çıkmasını engelleyememektedir.

Bu "Cumhuriyet" Nasıl Yaşatılmalı?..

Baştarafı 12. sayfada

naklanıyormuş... 2000'e Doğru dergisi bu tür gerçek dışı romantik dönüş öykülerini, ihanetçinin suçunu hafifletmek için mi üretiyor, yoksa kendisinin de örgütlemekte görevli olduğu bu solculuk tarzının nasıl bir ihanet üslubu olduğunu gizlemek için mi? Şu açık bir gerçektir ki, bu devlet ve onun kapitalist düzeni, bu kadar yaşamış ve şimdide ayakta kalabiliyorsa, bu icazetçi solculuğa, bu devlet solculuğuna çok şey borçludur. Evet, devlet solcuları TC'nin sol kılık-ı bu fedakar evlatları, Atatürk'ün kurduğu "Cumhuriyetin", ordusu, ekonomisi, bürokrasisi, polisi, hukuku, edebiyatı, edebiyatçısı, müzîği ve müzisyeni ile, gazetesi-dergisi ve muhabiri ile birlikte çöküşü yaşadığını görüyorlar, bu ege-

menlik sistemi 2000'e doğru gidilirken, varlık-yokluk savaşı veriyor bu cumhuriyetin solcuları, edebiyatçıları, sendikacıları, dernekçileri, şairleri-ozanları, geçmişte yaramazlık yapmış, ama bugünün pişman delikanlıları, PKK'nin yükseltmiş olduğu Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Türkiye'de devrimci bir çıkışa karşı, cumhuriyet için geriye dönüyorlar. Çünkü, bir savaş altında, çöküş yıllarını yaşayan bir cumhuriyette ona ait, ondan kaynaklanan, onun yarattığı, onun üzerinde taşıyan ne varsa bütün bunlar "cumhuriyet"le birlikte yıkılıp-gidecek. Bunu hepsi bugün eskisinden daha iyi kavriyor, 2000'e Doğru dergisi kavriyor, TBKP kavriyor ve birbirlerine destek olup güç veriyorlar.

Şırnak'ta Çetelere Ölümçül Darbe...

Baştarafı 3. sayfada

Türk Genelkurmaylığı Şırnak'ı sınırlandırılmış savaşın alanı olarak tespit edip, ulusal kurtuluş güçlerimizi burada imhayı hedefledi. Köyler yakıldı, kitlesel tutuklanmalar yapıldı, insanlar kurşunlanıp helikopterlerden canlı atıldı.

Sonuç, ulusal kurtuluş güçlerimizin zaferidir. Sömürgecilerin itiraf ettikleri gibi, en fazla darbe aldıkları alan Şırnak'tır. Buna karşılık ulusal kurtuluş güçlerimiz, en az kaybı Şırnak'ta verdiler. Çetecilik, Alihan Tatar, Osman Demir ve KUK'çu geçinen Gundike Melle çetelerini aşmadı. Sömürgecilerin de itiraf ettiği gibi, sadece son bir yıl içinde silah alan 40 kişiden 38'i silahlarını geri vermiştir. En son olarak Kayaboyu köyünde, 6 kişi daha silahlarını geri vermiştir. Ağalar ve çete grupları kırsal alana çıkamamaktadırlar.

Buna karşılık, ARGK her köyden savaşçı almıştır. Yine hemen hemen her köyden şehidi, tutuklusunu vardır. ARGK'nin en büyük kitlesel gücü Şırnak'tadır. Sömürgecilerin öne çıkardığının aksine Şırnak'ta sağlanan ulusal kurtuluş örgütlenmesinin gücü sadece askeri ey-

lemlere değil, büyük bir ikna ve eğitim çalışmasına da dayanmaktadır. Köylüler açıkça şunu demektirler: "Düşmanın işi kolay, siz yeterki içimizdeki hainlere yönelin, onlar ihbar yapıyorlar, bizi silah almaya zorluyorlar." Köylüler sadece bunları söylemekle kalmıyor, istihbaratla ve doğrudan eylemlere katılmakla da ARGK'ye destek oluyorlar.

Bu savaş, Şırnak'ta 4 yıldır sürmektedir. Kitlesel gücü, coğrafyaya hakimiyeti, geniş ma-

nevra kabiliyeti ve durmadan üremesiyle üstünlük kesinkes ARGK'nin elindedir. Sömürgeci özel savaşın tüm öğeleri, çetecilik, okul-yol, stratejik köy, göç ettirme vb. politikalar tümüyle Şırnak'ta iflas etmiştir. ARGK'nin bu etkin denetimi Cudi'ye, Gabbar dağına, Erub-Pervari'nin Garrisan dağı ve Beytülşebap-Çatak'ın Kato dağına dayanıyor ve buralardaki köyleri kapsamaktadır.

Buralar Botan'ın tarihi isyan merkezidir. Şevkatli topraklarımız ve isyancı halkımız şimdi artık bir daha yenilmemesine geleceğini inşa ediyor.

Tarihten Günümüze Dersim...

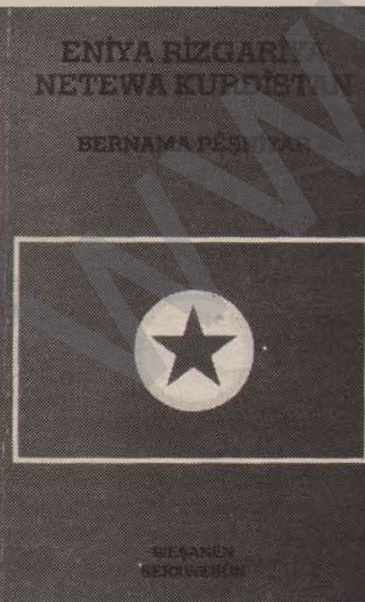
Baştarafı 11. sayfada

"İçeri aldılar bir şey sormadılar, mahkemeyi erteledik dediler ve beni cezaevine geri getirdiler" dedi. Hasan Hayri, kırılan çenemi bir bezle tutarak bana bir parça ekme yedirmeye çalışıyordu. Hapishane görevlileri Hasan Hayri'yi çağırıp dışarı götürdüler. Aradan bir saat geçti, iki saat geçti Hasan Hayri dönmedi. Sorduk, soruşturduk, Hasan Hayri'nin idam edildiğini öğrendik" dedi. Evet o günden bugüne Türk sömürgeciliğinin

Kürt halkı hakkında değişmeyen adaleti.

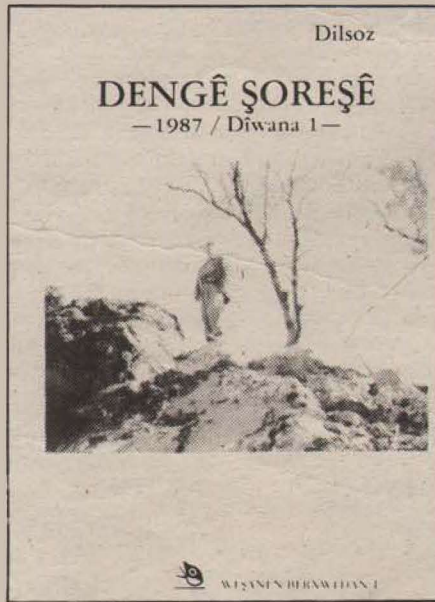
Şeyh Sait ayaklanması Türk sömürgeciliğinin cinayet ve katliamları ile sona erdikten sonra Türk ordusu Dersim dışında tüm Kürdistan'ı işgale başlar. Düşmeyen tek kale Dersim, hedef seçilir. Kalenin düşmesi için yoğun hazırlıklar yapılır. Planlar bir bir uygulanmaya başlanı.

DEVAM EDECEK

Weşanên Serxwebûn yayınları arasında daha önce Türkçe olarak yayınlanan ERNK-Program Taslağı'nın yeni bir baskısı Kürtçe olarak çıktı.

Dilsoz / Dengê Şoreşê şiir kitabı Weşanên Berxwedan yayını olarak ilk baskısı yayınlandı.

Impressum:
M. Atar
Göttinger Chausse 75
3000 Hannover 91

Yazışma Adresi:
Feyka-Kurdistan
Postfach: 15 31
5300 Bonn 1

Ödeme Adresi:
BfG.-Bonn
Konto Nr: 12 05 24 21 00
BLZ: 380 101 11

Avustralya 3.— \$
Avusturya 18.— s.
Belçika 60.— bfr.
Danimarka 8.— dkr.
Fransa 6.— ff.

Hollanda 3.— hfl.
İngiltere 0.80 £
İsveç 6.— skr.
İsviçre 2.50 sfr.
Norveç 10.— nkr.

Yusuf

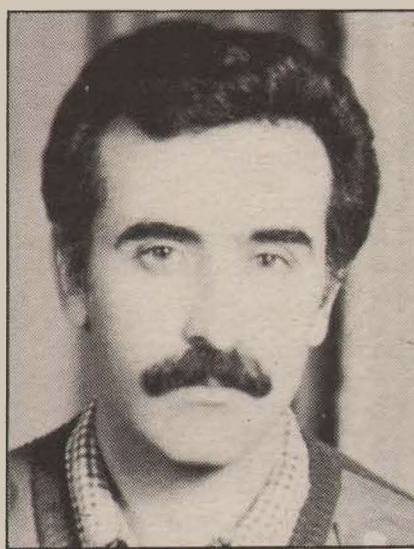
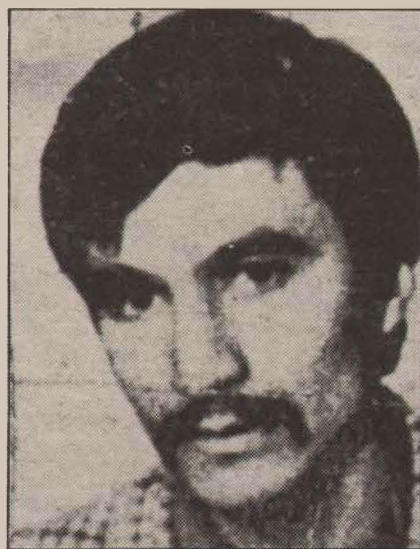

Özgürlük ağacına katık olan
Onlar özge canlar
Özgürlük yürüyüşümüzde
Birin kilometre taşı dikerek
Yığıtçe toprağa düştüler

Ve yine onlar
Bölük bölük tabur tabur
Alan alan yürüyen
Özgürlük savaşçılarının elinde
Yükselen bayraktırlar...

Haki KARER, Mehmet KA-
RASUNGUR, Ferhat KUR-
TAY, Eşref ANYAK, Necmi
ÖNER, Mahmut ZENGİN, İb-
rahim BİLGİN, Ramazan
KAPLAN ve Halil ÇAVGUN'u
özgürlük yürüyüşümüzde ya-
şatıyoruz, yaşatacağız.

Aydın cezaevinden
dava arkadaşları adına
Mehmet Can YÜCE - Sabri OK

Li ser bîranîna rêberê gernas û têkoşerê
internasyonalîstê bilind HAKI KARER:

EZ MIROV BÛM!..

Nebû tu cudatiya min
Ji dîliyên xwede ên din
Neh mih û deh rojan
Di rahma dayik te mayî
Zabûyî, mezinbûyî, dipeyivî
Canekî xwarin dixwar bûm.
Di bîstûheftan de bûm hîn
Têr nebûyî ji jîna xwe
Şitilekî ciwan bûm
Qencî re, delalî re, nûjenî re, rastî re; heval
Nebaşî re, gemarî re, kevnarî re, xwehrî re;

dijmin bûm.

Ez MIROV bûm!..

Canê min standin bê êcel
Tirêj tirêj pêl-dayî, di rojekî hijdehê Gûlanê de
Bo dozê, min serî danî
Daxwaza min, evîna min, ser xaka xwe dirêj bûm
Zeliqîn berên bi dohn
Li singê min ê hogir;
Ji serî ta neynûkan xwînî bûm.

Ez MIROV bûm!..

Ez hevalê hemû komên bindest ê rast
Zilmê re, nîrî re, kedxwarî re dijmin bûm
Di şerê serxwebûn û azadiyê de
Di refên pêşîn de bûm, bo gelê xwe yê belengaz
Dest min de çek, keleşekî cengawer bûm
Li ser nebûna min qedeh li hevdan koma xayînan
Ya kû ew wan nedizanî, ez di stranên dihatin gotin de
Loriyên dihatin xwendin de û
Di nav dengê çekên nedihatîn rawestandî de
Yê dijiyam bûm.

Ez MIROV bûm!..

Ez ê karkeran, ez ê gundiyan
Ez rika bêhempa yê hemû bindestan
Ez kedxwarî re, emperyalîzmê re
Û li hemberê paşverûkên xweyî-cih
Çar-gavî bilind bûyî dengê gelê xwe yê awaz
Ez ji serî pède "rabûn" bûm
Ne ji bo pênc-çexîyan namusa xwe dayî re amade
Xayînek, ne jî "xwarina wî goştê mirovan
Vexwarina wî, xwîn bûyî" sultanek bûm.
Ararat bûm, Koçgîrî bûm ez
Dêrsim bûm, Zilan bûm
Ji zikên hatin qelaştin hatî derxistin
Rûyê rojê neditî mendalek bûm
Di serê sunguwan de yê dihejiyam bûm.

Lê ez MIROV bûm!..

Dirok bûm ez, diroka bindestan, yên nizm tîn dîtin
Derbas bûm ez ji cendera zilmê
Sohr, mîna xwînê hatim herifandin
Imparatoran, sultanan, koma xwînswaran
Xwestin min tune bikin
Belavkir şaxê xwe min li xaka xwe
Ta îro min debar kir.

Ez MIROV bûm!..

Min firand serê wî, yê zalim Dehak
Ez KAWA'yê hêsinger bûm
Yê ser orsê mekûtê dihejand bûm
Kêm nebû tu caran carek din
Li xaka min agirê serhildanê
Ez şelalekî sohrîk bûm
Li hemû 21'ê Adar'an de
Ser baniyên çîyan ê pêdiket bûm.

Ez MIROV bûm!..

Spartakûs re bi hevra bûm, di qadên Roma de
Hêviya pêşemîn
Gerillayê cihanê bûm ê yekemîn
Li hemberê ezbeniyên wan li serxwe "rapirîm"
1871'ê li Parisê, li Rusya'yê bûm Cotmeh 1917'an de
Li Çîn'ê, li Kore, li Kûba, li Vietnam
Ala sohrîk ê hilgirtî bûm
Li Laos'ê, li Kamboçya'yê, li Mozambîk
Li Angola xwîn dîveraşandê mitralyozan bûm
Qelaşt zikê wan xayînan, mejokdaran
Ji kozikan ta kozikan belav bûm
Heskirina welat weke çarîkeka bi gemar
Li ser rûyê xwe yên hildigirin
Canê min standin bê êcel.

Ez MÎLÎTANEK bûm!..

Bê şer û bê kedxwarî
Li nav gêtikî şerê min
Hîn di bîstûheftan de bûm û
Hîn şitilekî ciwan
Bona serxwebûn û azadiyê
Daxwaza bê bûha di nav xwîna sohr de
Hatim gevizandin.

Ez MIROV bûm!..

Ez şerê bê dawî
Ez welatê tî-bûyê serxwebûnê
Ez erdê bi sergîn-bûyê rizgariyê
Ez KURDISTAN bûm!..

ŞIVAN Û ZERÊ

Diyar

—2—

—Zerê tu hatiyê çê, ma tiştik bûye li mala we?

—Çi nebûye.

—Heke tiştêk nebûyî be, çima tu hatî? Tu hatî çê, kovanên te çine?

—Şivanê min, destura min bi de ez bê me cem te. Ku ez demekê li bal te runim, ez wê keserên dilê xwe ji te re bêjim.

—Başê Zerê were rune. Ka çî dilê te de heye, derdên xwe bêje û zû rabe ji nik min here, da kes te li cem min nebîne.

Zerê runiştê cem Şivên û dilê xwe ji Şivan re vekir.

—Şivanê min, ev bû 2 sal in, bûme dîldariya te. Dilê min ketî te û Zozana Gewerokê. Dilê min bi we re ye. Ez dixwazim evîna te jî, ji bo xwe bijî. Ji bona wê yekê ez hatime cem te, ka tu çî dibêji? Gotina te çiyê?

—Zerê rabe bi lez ji vir here, here bin reşmala mala bavê xwe. Henekên xwe bi min neke. Ez Şivanekî hêjar, belengaz û bê kesim. Tu dota axanî. Ez baş dizanim, tu ne henkûfî min î. Ez bi çavên xwe dibînim, ev bû 2 sal in, kurên axan û malbatên eşîra Herkiyan tîn te dixwazin. Bavê te, te nade tukes ji wan, vêca wê çawa te bidê min.

—Şivan! Raste kurên axan tîn min dixwazin. Bavê min jî, lê min didê wan. Lê belê ez wan nastînim. Dilê min ketiye te. Ez li ber soz û biryara te me, li hêviya gotina te me. Niha ez li benda te mame, ka tu çî dibêji?

Şivan ji xwe re heyirî ma. Kete nava fikaran. Lê tu soz û biryarên bingehîn neda Zerê, ji ber ku, Şivan bawer bi wê yekê nedikir.

—Zerê! Ez tu soz û biryaran nadime te.

—Çima?

—Ji ber ku tu keça axayekî û jî mirovekî Şivanim. Ne mala min heye, ne jî rewşa baş min heye. Jiyanê te ji min re wê bibe barekî pir giran. Hema ne serê min

biêşîne, û ne jî serê xwe. Rabe here mala xwe, rune ser xatuniya xwe! Vaye pezê min çû, ez jî wê herim pezkê xwe.

Zerê xwe ji cem Şivên durxist. Bi çavên rondik û tijî hêstirî û bi dilekî disojî, hêdî-hêdî bera xwe da malê. Lê belê ji tivancên dilê xwe, heya beyanê raneza. Tava beyanê avêt; li alikî bû qeb-qeba kewên Kurdistanê û li ser şikêr, kevir û latên bilind dixwendin, li aliyê din bayê beyanê bi nermî lédixist, ava golan li navahev dixist û dihejand, dilerizand. Çemenên dora avan di navahev dediqulbîn. Gûl û sosinan xwîna xwe li nav çemenan dirijand. Zerê, bi kesera dilê xwe û hisreta evîna xwe, ber bi golê de rêveçû. Ji bo xwe û ji ber xwe dixiffî û wusa digot:

"Xeml û rêdana rewşa te zozanê! Ji bo min tu bûyî jiyana çol û deştên zuwa. Ji wan çolistanên Erebaştanê. Ez çî bi gûl, beybûn û sosinên te bikim? Tev bûn sitirî ketin çavên min, tev bûn kelem dilê min derizandin, tev bûn agir mëlak li min biraştin! Dengên kewên te li min bûn dengê gur û kefteran! Mêrg û çemen li min bûn bestên kuç û keviran! Ez çî bikim bi wê jiyane, ku şad nebî bi evîna min?"

Zerê, bi van xem û xiyalan, li ser devê goleki rawestî. Mîna gûlekî çilmisî û meçiqî, melûl-melûl difikirî. Qewla xwe da, ku bi şev carekî din biçê cem Şivanî. Vê carê, bi sund û peyman, bi ahd û biryar, bi hemû şeweyan xwe bi Şivên bide pejirandin. Di vê navberê de, tava rojê xwe avêtibû serê gir, mil û baniyan. Tirêjên xwe ji nava serê Çiyayê Çarçelê davêta nav çemen û mergên dora golê. Dêrdor kesk û şînahî dikir. Kembera piştê Zerê, dileylî û dibirisi. Şivanê li dur, ji teysîna kemberê zani ku ew Zerê ye.

Lê Şivan ji heyani wê demê tev vehesiya bû, di nava bir û fikarên xwe ên kur de mabû. Dema Zerê li vi hêlî dît, dîsa dest bi hizrên xwe kir. Ji xwe re bi vê nolê difikirî:

"Ez nizanîm Zerê çî dil heye. Bi min be, ew henekên xwe bi min dike. Ma gelo raste bûye dildar û evîndara min? Heke wê carê ez Zerê bibînim, ez wê tiştêkî jê bîzanînim. Ka çî dil wê heye, wê çî bike? Ka jî dil e an ne? Dê binêr lo... pezê min jî bijiya! Dê ez billûrekê lêxim, pezê xwe binim serhev... Heye ku Zerê jî, guhdariya billûra

min bike!"

Şivanî dengê billûrê bilindkir û berda zozan û géliyan. Zerê, ji ser mîrgên dora golê dengê billûra Şivên sehkir. Hema ji ber şala piştê xwe neynika xwe anî der û berê wê da aliyê Şivên, teyisand û leyiland. Hingê Şivan wusa gotê xwe:

"Bi xudê dilê Zerê bi min heye. Lê ku Zerê rast be, û rast dibêje, ez wê xwe li nava wê behrê bidim. Hema çî hat û çî çû! Kalkên min gotine: 'Li zorbazan zor, li kêman kêman'. Ka vêca wê çî bibe, wê çawa bibe?"

Lê Zerê hebekî dilşikstî bû, ji ber ku Şivan bersiva neynika wê nedabû. Halo difikirî:

"Ez nizanîm, ez çî bikim! Ev Şivano çî miroveke weha? Bersiva neynika min jî neda. Lê heke ew min bikuje jî, ez wê vê şevê dişa biçim cem wî û biryarekî bedûmayî jê bistînim..."

Di vê navberê de, rojê tirêjên xwe berdabûn ser zomê û reşmalan. Dibû gum-guma meşkên bêrivanan û dengê berx û kehrikan, qîr-qîra zaroyan. Dot û nebûk ji nava zomê derketibûn, çûbûn ser co û kehniyan. Neynikên xwe deranibûn, xemla xwe çêdikiran. Heryekê ji cihê xwe li rewşa Zozanê Gewerokê mêze dikiran. Guhdariya dengê kew, kovok û civikan dikiran. Lê belê di nava ref û rêzên xwe de, hew Zerê didîtin. Hema carekê mêze kirin, ku Zerê li aliyê golê ye û bera xwe daye aliyê reşmalan. Bi şeweyeka xeyidî, bê xeml û hewl rêvedîçe û tê. Keçhevallên Zerê, li dora Zerê civiyan û jê re gotin:

—Xatuna me, arama me, te çiyê, çî li te bûye? Bo çî îro rewşa te ne başe, xemla te xeyidî ye?

—Min çî niye. Di vê sihara beyanê de, ez di xew de bûm. Li ser dengê kew û civikan ez şiyar bûm û rabûm çûm ser çemenan. Min guhdariya hemû dangan dikir. Ji ber vê yekê hemû xeribiyên taybetiyên Zozana Gewerokê di nava dilê min de, îro cihên xwe girtine. Kelemên dilê min û xemgîniya min ev e. Çî derd û tivancên dilê min nîne.

Diya Zerê, Dêvanê, ji binê reşmala xwe de dît ku, heval û hevtemanên Zerê, li dora Zerê kombûne. Bi yek hewlê ji cihê xwe hema rabû û ber wan de çû. Dema çavên wê bi rengê Zerê ket û dehna wê ket xemgîniya Zerê, cih de şaş û metal ma:

DÛMAHIK HEYE

Çiyayên Govendê û Çarbûkan (Govenda bo çarbûkan)

Tayip-Şoreş / 7. Sibat 1988

Li herema Botanê di navça Şemzînan de, Çiyayê Govendê û Çiyayê Çarbûkan hene. Navekî din ê Çiyayê Çarbûkan, Çiyayê Çarçelê ye. Ev çiya bi hemû taybetî, dirok û bûyerên xwe gelek bi navûdeng in. Ji mêj ve, ev wusa tê zanîn.

Pêşî em dixwazin li ser serpêhatina Çiyayê Govendê binivîsin: Çiyayê Govendê dikeve başura bajarê Şemzînan. Di navbera eşîrên Gerdî, Herkî û Mizûrî de dimîne. Eşîra Gerdî dikeve başur, Mizûrî dikevin rojava û Herkî ji dikevin bakura Çiyayê Govendê. Ev hersê eşîrên Kurdî, li Govendê cihên xwe girtine.

Çiyayê Govendê, ji aliyê Mizûriyan ve, dikeve tixubên Kurdistanê Başur. Çemê ji Şemzînan tê, di wê hêlê de diherike jêr, nav Rûbara Zapa Piçûk. Di navbenda Govendê û çem de, 7 gundên Kurdan hene. Navê gundan ev in: Basya, Tüyê Darê, Gilanê, Akîka, Mavata, Hergoş û Benan. Ev gund bi rêzê dikevin demanên Çiyayê Govendê. Ji nav van gundan, gundê Hergoş bi navûdeng tê nasîn.

Ji sala 1965'ê heya sala 1975'ê 630 mal di vî gundî de hebûn. Gundekî gelek mezine. Di nava gund de 63, li dora gund jî 303 kehniyên avê hene. Gelê me, li ser gundê Hergoş gelek tiştan dibêje. Lê belê em vê yekê di hêlin paşê re û niha em wê bînan ser Çiyayê Govendê, hêla Kurdistanê Bakur.

Li hêla bakur, 5 gund dikevin demanên Govendê. Girane, Kelêtok, Şervana, Kelêta û Bêgalte. Gundê Bêgalte û hêlekî ji gundê Basya dikevine ber eşîra Herkiyan. Çar gundên din, girêdayî eşîra Herkiyan in. Dora Çiyayê Govendê, 45 heya 50 km heye. Bilindahî jî heya 2 km û bêhtire. Bilindiya girê bi xwe dora 100 metran e. Firehiya banê Govendê û berûnati jî 7 haya 10 km heye.

Niha em bêne ser taybetiyên Çiyayê Govendê:

Rastî, gava mirov ji dûr ve berê xwe bide Govendê, di nava dilê mirovan de keyf û şadiya hezar salan pêdikeve. Gelek tiştên bîra mirov û cih digirin. Dema mirov li Çiyayê Govendê temaşe dike, bi hezaran keç û xortên Kurdan, bi taw û temtêlên Kurdî girêdayî, tîna pêşiya çavan. Weke ku di çar demsalên salê de, rabûyîbin govendê.

Me li jor li ser banê Çiyayê Govendê nivistibû. Kêliya mirov ji dûr li banê çiyê binêre, mîna deştekî rast tê xuyakirin. Lê mirov tê diderxîne, ka eşîra Gerdî, di çî baniyan de dije. Ji dûr ve, mirov dibêje ku, ev bajarêkî xirabeye. Çolistanekê, bûye cihê kundan, rovi û çeqelan. Lê dema mirov here ser banê Govendê, mirov dibê xwezî ez nehatibama!

Tu caran, tu kes naxwazê ji wir derkeve, vegere. Çawa suka qeyseran hene, ew jî wusa çêbûye. Mîna çêbûna sukên bajarên qeyseran, çêbûye. Demsala buharê gava mirov diçe ser banê Govendê, rastî xeribiyek kûrbi-kûr dilê mirovan dialîne. Dengê Qaqijkan, digel refên Kew û Kevokan bilind dibe. Ji ser vî kevirî xwe davêjin ser kevirê din. Dipekin, dileyzin, dibezin... Pezkuvî jî mexelên xwe radibin, derdikevin serê keviran, li ber tava rojê mîna heykelan dirawestî. Lê çî mixabim, kehniyên avê li ser Govendê nînin. Li şûna van gelek çal û çalik hene. Hinek ji wan heye 20 metran, hinek jî

heya 30 metran kûr in. Berfa dehsalan di çalan de serhev dimîne. Ji aliyê din gelek çiyayên xwarinê hene: Rêvas, Bêza, Çorîn, Sitirk, Bihyok, Lûşe, Hindirş, Tirşok, Guruzî, Gulilîkî, Soryasî, Gejengî, Pirpar, Sirik, Sirmo, Spîng, Çêmen, Tûjik, Mendik, Gung, Gungulok, Tolik, Kereng, Qivar, Bîrçelack ûhw. Disa di mehên havînê de bi hezaran gûl û qulîk li wir şindibin, weke: Nêrgiz, Şilêr, Boxem, Gûl, Mexmer, Sosin, Binefş, Beybûn, Sorgûlîn ûhw. Erd bi sed rengan dixemile. Rastî çuqas em li ser Govendê binivîsinin, em nagihin dawiyê...

Niha em tîne ser dora Çiyayê Govendê. Li dora Çiyayê Govendê, li hindava eşîra Gerdîyan 13 derî, li hindava Mizûriyan 6 derî tîne nava çiyê. Li ser serê çiyê girek jî axê heye. Ew der cihê Zozana Hergoşê ye. Hinek dibêjin ev girê axê, sêlika devê çalekî ye. Ew ax anîne jor, da banê Govendê bê axkirin. Lê di dawiya nivîsa xwe de, em wê disa bêne ser bûyera vê axê.

Em dixwazin hinekê jî li ser berxwada li Çiyayê Govendê rawestî. Biqasî tî zanîn, gelek caran egid û xweşmêrên Kurdan li hemberê dijminan li vî çiyayî şerkirine. Ji ber ku Kurd dizanîn pişt û hevkarên wan nîne, pişt xwe bi Çiyayê Govendê girêdidan. Çiyayê Govendê jî herdemê mîrxas û egidên xwe xwedî kiriye. Lê belê disa jî bi destê kevnepêstên welatfiroş dawiyê de lehengên me Kurdan dihatin şikandin.

Yek ji van berxwedanan, tevgera Xelilê Xweşewî bû. Di salên 1935'an heya 1940'an gelek caran Xelilê Xweşewî xwe dikeşand Çiyayê Govendê û li wir dima. Dijmin nedikarî derkeve ser serê Govendê. Piştî sala 1940'an tevgera Ahmedê Nadira li Kurdistanê Başur navça Mêrgesorê rabû. Ew jî xwe li Çiyayê Govendê heşar da. Lê ew jî ji ber axayên xwînamefiroş nekarî pir

li ber xwe bide. Axa li hemberê Ahmedê Nadira şer dikiran. Lê nekarîne. Vêcarê agahîşiyandin dewleta Ruman (Tirkan). Tirkên hov, digel tabureka leşkerên cenderme, bi top û çekên mezin hatin ser Ahmedê keleş. Hogirê Mergesorî li ber xwe dan, heyani ku tev canemerg (şehîd) bûn. Pêşî tabura cenderman pelixandin, serbazên Tirkan şikestin. 35 leşkerên Tirk hatin kuştin. Ahmed xedar birîndar dibe, xwe li Çiyayê Govendê hişar dike. Bêbextên welat hay ji kuştina wî nebû. Hêzên dewletê disa anîn û lê geriyan. Belê Çiyayê Govendê wî veşartibû. Nekarî wî bibînin. Heya sala 1981'ê. Hinek şivan diçin cihê pezkuyîyan. Di şikeftê de hestiyên wî dibînin. Belê nişanek di didanê wî de hebû. 2 diranên wî zêr bûn. Bi vî awahî hate zanîn ku ev laşê Ahmedê Nadira ye.

Kinbê gotin, Çiyayê Govendê bi hemû şeweyan çiyakî destdayî û berhemiye. Dîroka me de, bûye remza berxwedana gelê me li dijî dijminan. Ji sala 1942'an heya sala 1982'an ev Çiyayê şêrin jî berxwedanê dûr ketibû. Li belê xebata gelê Kurd bin rêberiya PKK (Partiya Karkeşên Kurdistan) disa destpêkir. Çiyayê Govendê jî, xwe ji bo hişarên pêşmergan amade kir.

Xebat, heya sala 1984'ê rojbiroj pêşde çû. Kedxwar û çahşîkên li welatê me dure xebat hindikî rawestandî. Demekê xebat vemirî. Lê çendekê dure, berxwedan disa destpêkir. Gelek xwîn hate rijandin. Hogirên mîna Hamîd AVCî, Ahmet û Cangir, di sala 1985'ê de li gundê Girane serî li dijî paşverûkên welatfiroş û dewleta Tirkan a faşist hildan. Bin rêberiya PKK xebata xwe pêşve birin. Dawiyê de, di komployeka kevnepêstên feodal û dewleta Tirkên mêtînger de hatin şehîdkirin. Lê xebata şoreşgerî berdewam kir. Heya sala 1987'ê. Disa li gundê Girane rêheval Mazlum, li gun-

dê Kelêtokê rêhevalên Cemîl, Sadun û Zekî û li rojhelata Çiyayê Govendê, li Zozana Silo rêheval Recep (Qehreman) bi xwîna xwe ala Partiyê bilind kirin û li ser birçên Govendê çikandin.

Berxwedanên li Çiyayê Govendê, ji dirokê heya niha, gelek in. Di rojnama Serxwebûnê de li ser jiyana û berxwedana hevalan li Çiyayê Govendê, gelek caran, lê bi zimanê Tirkî, hatiye nivîstin. Ji ber vê yekê me ji kin nivîst.

Em dixwazin niha li ser bûyerên dirokî ên li Çiyayê Govendê binivîsinin:

Tê gotin ku, di herema Gerdîyan de mîrek hebû. Keçeka gelek bedew a wî mîrî hebû. Hêla din a heremê de jî, axayek hebû. Kurê axê dilê xwe berdabû keça mîr. Li ser baniyên Govendê jî dêwek hebû. Ew jî ji keça mîr hesdikir. Ji ber vî dêwî, tukes nediwêrî keça mîr bixwaze. Rojekê kurê axê gote bavê xwe, "Bavo here ji min re keça mîr bixwaze!" Bavê wî gotê, "Kurê min, tu bi xwe dizanî li Çiyayê Govendê çî dêwek heye. Em nikarin vê keçê bixwazin." Kurê wî gotê, "Bavo, heke dêw mala me tevan xirab bike jî, tu wê biçî, disa keça mîr ji min re bixwazî." Axa bîncar dimîne. radibe diçe cem mîr. Rûdana kurê xwe gotê. Mîr gote axê, "Tu bi xêr hatî, başe ez keça xwe didim kurê te. Lê hinek hoyên (şertên) min hene." Axa gotê, "Ka bêje mîrê min! Çine şertên te?" Mîr got, "Her çî kesê banê Govendê ax bike û li baniyan Nêrgiz av bide, ez wê keça xwe bidim wî."

Baniya Nêrgizan

Baniya Nêrgizan dikeve başurê Çiyayê Govendê, nava eşîra Gerdîyan. Weke deştekê tê xuyakirin. Lê belê wusa bilinde ku, li tu deran ava çokan negihîte. Di buharan de, derdor tev dibe çêmeneke kesk û di nava

çêmen di jî nêrgiz şindibin. Behna wan nêrgizan xwe dide hemû gundên derdorê. Yanî di dirokê de ew cih, tucaran nehatiye avdan. Şertê mîr jî girêdayî avdana wê derê bû, mîrê Gerdîyan vê dixwest.

Axa gote mîr, "Başe mîrê min. Ez dê wê baniya bi nêrgiz avdim." Rabû karê çuyîna xwe kir. Gihîşt mala xwe. Axa jî kurê xwe re got, "Şertên mîr hene, min jî jê re got ku, em dê Baniya Nêrgizan biavdin."

Rojekê dêw dit ku, mirov li ser Çemê Hecî Begê dixebitîn. Ji ser banê Govendê li wan mêze kir. Got, "Wey!.. Ev dixwazin baniyan avdin." Ew jî rabû, bi lez agahî ji mîr re hinart. Gote, "Ez dê banê Govendê axkim." Dêw rabû selika xwe da pişt xwe. Çû, wê rojê selikek ax anî û vala kir, ser banê Govendê. Roja paşê selikeka din jî amade kir. Kurê axê jî dûr ve dit ku, aliyeka banê Govendê hatiye axkirin. Ji xwe re got, "Heke ez xwe nelezînim, wê dêw berî min banê Govendê biaxbike."

Kurê axê, hema rabû, barê sê-çar hespan patiska sipî kirî. Bi şev mirovên xwe anî, wê patiska sipî li Baniya Nêrgiz raxist. Beyanê dêw rabû, ku biçe selika axê a din jî bîne. Dit ku Baniya Nêrgiz sipî dike. Dibêjin, hema rengê dêwî reş û şîn bû, çavên wî sohr bûn, bi yekderbê kire kifên û qêrîn. Ber bi mala axê de baz da. Destê xwe avêt kevirêkî û avêt ser qesra axê (Kevîrekî heye me jî dit, şanî me kirin, niha li ser rêyekî ye. Niha jî jê re dibêjin kevirê dêwî. Biqasî xaniyekî mezin e.)

Berî ku kevir bigihe mala axê, dêw destê xwe avêt kevirêkî din. Gava dixwest wî ji bavejê, mêzekir ku mala axê gostî direvin. Kes di qesrê de nema.

Pir hêrs bû. Xwe ji wî poza Govendê avête xwarê. Li binê çiyê ket û pari-parî bû. Belê dema ku xwe ji çiyê bavêje jêr, tevşuyê wî jî kevir û ax pêre dibirin. Tevşû di destê dêwî de bû. Tevşûyê wî, li pozê çiyê ketiye. Cihekî diyar li wir heye, dibêjin ev dere, cihê ku tevşû lêketî. Şikeftêkî, ku dora 300 mêr bikaribin ji xwe re li wir cih çêbikin heye. Ev jî, dibêjin, se-viya wî axeyî ye ku xistibû ser banê Govendê. Niha ev der, Zozana gundê Hergoşê ye. Gundî, niha jî, 2 mehan li wir dimînin.

Govenda bo çarbûkan

Navê Çiyayê Govendê ê kevn û dirokî, Çiyayê Jûlî ye. Navê Çiyayê Çarbûkan jî, Çiyayê Çarçelê ye. Ev bûyera jêrin li ser hatiye gotin, û tî gotin.

Dibêjin çar bûk bi hev re anîn Çiyayê Çarçelê. Dawetîkî gelek giran ji bo wan çêkirin. Ji hemû heremên Kurdistanê, gelek kes hatibûn û vexwendî bibûn. Roja ku ew çar bûk hatin, hewqas mirov destên hevdu girtine. Mêr û jin, tev bi hev re, bi leyistok, govend û sitranan çûne pêşiya çar bûkan. Belê di wê şahiyê de, berbûkakê jî ji bona rê, hinek nan bi xwe re anibû. Ji ber keyf û dilanê, jibîrkiribû ku nanê xwe bixwe. 2 caran nanê wê kete erdê. Lê herdu caran jî nan ji erdê hilanî û xiste paşla xwe de û govenda xwe domand. Cara sîsîyan disa nan ket. Ê din jî kerbên xwe piyê xwe rakir, danî ser nanî. Bi erdê ve pelixand. Dibêjin hema cih de ew çar bûk û ew govenda giran dibine kevir.

Rastî gava mirov ji dûr ve temaşê vê derê bike, bi tevayî mîna çarbûkan û refên govendê tîna ber çavan.

Li bajarê Mêrdînê navça Kosarê yekîtiyên ARGK ji çend aliyan avêtin ser alaya cenderman

Şeva 5'ê Gulanê, hêzên me yê rizgariya netewî êrişek birin ser alaya cenderman, ku li ser reya Mêrdîn û Kosarê (Kizil-tepe) dimîne û mezintir e ji yekîtiyên leşkerî ên artêşa Tirk li herema Mêrdînê. Hêzên me yê rizgariyê, ji hêla çiyê ve, û ji sê aliyan ve rokê reşandin ser avahiyên alaya cenderman. Ji aliyê din jî, hêzeka ARGK, livbaziyeke bingehîn li ser rêya Mêrdîn û Kosarê pêkanî. Li vira karakola polêsan heye û karvanên leşkerî hertim xwe ji vir ditevgirin.

Cemseka polêsan ku kete kemîne, digel kesên tê de, hate

tunekirin. Bi kêmasî 5 polês hatin kuştin û gelek polês û serbazên dijmin jî, birindar ketin. Hundabûnên dijmin ên diravî jî, digihin milyonan ji Lirên Tirkî.

Serleşkeriya Gelemperiya Tirkî, xwest rûdanê veşartî bihêle. Ji ber ku, ew wan digot ku ev alay wusa hatiye parastin, ku tucaran êriş nekaribin bîn ser. Dure ji beyankirin, ku leşkeran bi xeletî li hevûdu reşandine. Wusa xwestin tengezariya xwe biniximînin.

Ev êriş îspat kir ku, tu yekîtiyên dijmin ên li welatê me, nikarin xwe biparêzên, ji êrişên hêzên ARGK...

Xofa artêşa mêtînger mezin dibe Operasyonên artêşa mêtînger dîsa bêhuda çûn

Tevger û liva hêzên me yê rizgariya netewî, ya buhara sala 1988'ê bi serkeftinê berdewam dike. Ji hêla din operasyonên artêşa mêtînger jî avê de diçin. Vê yekê asteng û bêçaretiya artêşa mêtînger mezintir kir.

Roja 6'ê Gulanê, serekê Serleşkeriya Gelemperî Necîp Torumtay hate bajarê Amedê. Hevdi-tin digel waliyê mêtînger Hayrî Kozakçioxlu, serleşkerê Cendermên Nemaze ên heremê Hulusî Sayin û berpirsiyarên artêşê û istîfbaratê çekir. Li ser pêşveçûna têkoşîna me rawestî. Ji ber ku weke dihê zanîn, roj bi roj, dibistan bêhtir dihen girtin. Çetên sixur, du hev çekên xwe datînin. Posideyên livbaziyeke rizgariya netewî, her dem diçe xurttir dibin. Li hemberê vê yekê jî, ji destpêka meha Adarê virde, artêşa Tirkan operasyonan birêve dibe, lê tev bêhuda diçin.

Dawiya civinê de biryar girtin ku, ew wê operasyonan xurttir bikin, parêzkariyê diwartir bikin, karên istîfbaratê kur bikin, derfetên parastinê li dora tixuban zedetir bikin û karên civakî û aborî (!) li "Rojhilatê"

Li Şirnexê lêdanên mezin li çetan ket

Destpêk rûpela dawî de

ax û zozanan bidin. Lê piştî demeka kin de, mêtîngeran bi dozerên xwe rê vekirin, digel bi-jijk, mamhosta û karakolên xwe hatin ve heremê. Li her gundekî karakolek hat avakirin.

Mêtîngerên Tirk, ji bikaranîna bingehîn di warê çetevanî û şerê taybetî de, Şirnex ji xwe re hilbijartin. Serleşkeriya gelemperiya Tirkan xwest, tevgera me ya rizgariya netewî, tenê bikişîne vê derê û tunebike. Gund hatin sohtin. Mirov hatin girtin, şewitandin û ji balafiran hatin avêtin.

Lê encam dîsa jî bû, serfira-ziya hêzên me yê rizgariyê. Mîna mêtînger bixwe jî dibêjin, cihê ku bêhtir derb girtinê Şir-nexe. Çetevanî ji Alîxan Tatar, Osman Demîr û KUK'vanên Gundikê Mellê, derbas nebû. Lê dîsa jî, ji 40 kesên ku vê salê çek ji dijmin girtibûn, 38 kes çekên xwe vegevandin. Di vê dawiyê

bilezînin. Lê diyare ku, serê 4 salan e, mêtînger her vê çêrokê ji devê xwe derdixin.

Niha li dora êrdimên nola Midyadê, Mistbînê, Mehsertê, Dihê, Şirnex, Berwarî Qilaban, Şemzînan, Dêrsim û Çewlikê (Bingol) ev operasyon bêhtir hatine zêde kirin.

Leşkerên Tirk di nava tirsê de ne. Bi hev dikevin. Hevûdu dikujin. Nivê serbazên Tirkan di nobetê de ne. Ev rewş xofa wan datîne holê. Pir êşkere dihê dîtin ku di nava kijan psikolojiyê de ne. Artêşa mêtîngeran tedbira xwe ne tenha li dijî ARGK, digire. Herwusa li dijî dubendiyên di nava xwe de jî. Herçuqasî dewleta Tirk, heya ji dest dihê, rûdanan vedîşere jî, dîsa êşkere dibe ku serbaz ji leşkeriyê direvin, hinek ji serbazan daku neçin şer xwe birindar û seqet dikin. Rûdana ku vê dawiyê di nava bajarê Amedê de bû, îspateka vê yekê ye. Roja heftê Gulanê ji ber ku serbazek xwest firar bike, leşker bi hev ketin. Heya beyanê ber û gule reşandin ser hevûdu. Bajarê Amedê, bi hemû rûdanan rind hesî...

de li gundê Kayaboyu 6 kes din, çek ji destên xwe berdand. Axa û garanên çetan, nema diwêrên bêne gundan.

Li hemberê vê yekê, ARGK ji her gundî şervan derxistî ye. Ji her gundî şehîd û girtî hene. Hîma girseyî a mezintir, ya ARGK ku li Şirnexê ye.

Ev bû çar salin ku şer li Şir-nexê berdewame. Serdestî di destê ARGK de ye. Hemû azinên şerê taybetî ên mêtîngeran, nola çetevanî, dibistan, rê, gundên stratejî, koçberkirin ûhw. iflas kirin. Serdestiya ARGK ji Çiyayê Cûdî, heya Çiyayê Gebarê, ji wir heya Dihê û Berwarî û heya Çiyayên Garisan, navçên Elkê û Çatak û Çiyayê Kato seransere.

Ev derdor, navçên dîrokê yê serhildanê li Botanê ne. Axa me ya bi şefqet, gelê me yê serhildankar, ê din xwe didamez-rine.

Komcivîna înstîtuta Kurdî li Bonnê

Di roja 7'ê Gulanê 1988'ê de, Melbenda (înstîtut) Kurdî komcivîna xwe çekir, piştî 3 mehên ji komcivîna berî niha, ku têda biryar hatibû standin, civîneka wilo di 3 mehên de bête dirist kirin, bi armanca ku Melbenda Kurdî ji rewşa mirin û nemayinê der-keve.

Bêhtirî 100 endamên aktiv û alîkar amadê komcivînê bûn.

Komcivîn, 9 seetan berde-wam kir. Tê de çî problem û çî nebaşî peyda nebûn. Deqikek li ser şehîdên Kurdistanê hat ra-westan. Diwanek ji 3 kesên û ji 2 nivîsaran ji nav endaman hatin hilbijartin. Komîteya berê rapo-ra xwe ya xebatê bi zimanê Almanî xwend û bi Kurdî şirove kir. Rapora diravî jî hat xwendin û hat diyarkir, çuqas deyn li ser Melbendê hene (dora 60.000

DM). Piştî vehesek hat dayin.

Piştî vehesê, dest bi xwendin û guhartina desturê hat kirin. Gelek xalikên ku derî li endame-tiya Kurdan digirtin hatin rakirin. Serxwebûna Melbendê ji dest Almanan û ji nav lepên wan kesên Kurd, ên ku dixwestin wê ji xwe re bikin dêrîna bavê û di nav xwe de bikin weraset, bû armanca guhartinan. Hat biryarkirin, ku komîteya nûh care-ka din li desturê binêre û pêş-niyarên xwe bo guhartina xali-kên nedirist ji komcivînekî pa-şerojî re amade bike. Di vê koç-bera komcivînê de bi firehî li rewşenbîran ji aliyê gelek endaman ve hat axaftin û biryar hat standin, ku 3 endam bîn derxistin (Yekta, jina wî û Klaus Thüsing). Dîsa vehesek hat da-yin, ji bona komîteyeka nûh bê-

tin hilbijartin. Dora 20 endaman bo komîteya berpirsiyar ji aliyê endaman hatin pêşniyar kirin, ji wan 8 man û ên din xwe dan şun.

Ji wan 8 kesan, bi dizî û nivî-sandin, 7 kes hatin hilbijartin. Ji wan 5, endamên komîteya ber-pirsiyar bin û 2 kes jî, endamên cihgirt bin. Ji komîteya berê tenê yek endam hat hilbijartin.

Li dawiyê, komîteya nûh ji mehvan û endaman spas kir û soz da, ku navê Melbenda Kurdî paqij bike. Şaşıyan serrast bike. Têkiliyên wê di xizmeta gelê Kurd de pêkbine û xebatên baş û pak bide ber xwe. Lê bi rastî, ji ber ku deynên Melbenda Kurdî pirin û hinek alîkariyên mîrî ji ser ve hatine birin, Melbenda Kurdî hewcedarê hemû rengên alîkariyê ye û di serî de alîka-riya diravî.

Civînen hevkarîyê li Îsvîçre

Turgao: Roja 29'ê Nisanê li Turgao, ji bo naskirina pêşve-çûna têkoşîna rizgariya netewî û êşkerekirina hovitiya mêtîngeran di warê girtigehan de, civî-nek ji bo demokratên Îsvîçre hate çekirin.

Dora 200 şoreşger, pêşverû û demokrat beşdar bûn. Di civînê de demokrateka Îsvîçre axafek li ser salixa Kurdistanê çekir. Dure endamekî Komîta ji Kur-distanê digel rojnamekaran dest bi civînekê kir. Bersiva pir-sên wan da. Civîn bi govendên Kurdî dawî bû.

Arau: Roja 27'ê Nisanê li

Civîneka Agahdariyê li bajarê Kîel

Roja 6'ê Gulanê 1988'ê li ba-jarê Kîel, Almanya Rojava, ci-vîneka agahdariyê ya berfireh hate çekirin. Civîn, ji bo pêşve-çûyên Almanî hatibû çekirin. Dora 40 şoreşger û demokrat, ji rêkxistinên nola Otonom, BWK, Volksfront, Rota Hilfe û Anti-Faschisten beşdar bûn.

Civîn bi filmeka dokûmantas-yonê destpêkir, ku bikaranînen dewleta Tirk ên li Kurdistanê şanî dikir. Fîlm dora 45 kêlikan doma. Dure li ser bikaranînen li girtigahên bajarên Amedê ûhw. ên li Kurdistan û Tirkiyê hat rawestandî. Rûdanên kuştin û

êrdîma Arau jî civînek çêbû. 250 pêşveçûyî û demokrat hatibûn civînê. Di civînê de, salox li ser Şerê Rizgariya Netewa Kurdis-tan hatin naskirin. Êrişên dew-leta Almanya Rojava hatin nas-dan. Herwusa di civînê de hat duxuyankirin ku, 6 welatparêz wê bi dest livbaziyeke birçima-yinê bikin.

Paşê ev livbazî 10 rojan do-ma. Roja dawiyê civîneka du-wemîn hate çekirin. Dîsa dora 200 kesan beşdar bûn. Herdu civîn bi bernamên çandî dawî bûn, û biserketin.

hingavtînan û berxwedana li diji van hatin şirovekirin û aşkere-kirin. Paşê jî li ser hovitiya Sad-damê faşist salox hatin dayin. Rîsta emperyalîzmê, dewletên Alman û Tirk di vê gelkuştinê de hate duxuyankirin. Dawiya ci-vînê de li ser bikaranînen karbi-destiya Almanya axaf çêbûn, û êrişên wan dîsa hatin protesto kirin.

Civîn ji hêla Komîta Karên Derveyî ya Komela ji Kurdistana-nê li Hamburg û Dostên Gelê Kurd li Hamburg, hatibû ama-dekirin.

Pîrozkirina vekirina komela nûh li Hamburgê

Cihê komela li Hamburgê ha-te guhurandin. Ji bo vekerina komela nûh civîneka pîroziyê hate çekirin. Dora 180 welatper-werên Kurdistanî beşdar bûn.

Civîn roja 8'ê Gulanê çêbû. Bi silava ji bo şehîdên şoreşên ci-hanê û Kurdistanê destpêkir.

Axafeka politik di destpêkê de hate çekirin. Gihaneka Têko-şîna Rizgariya Netewa Kurdis-tan, bikaranînen dijmin hatin êşkere kirin. Li ser rîsta kome-lên li Almanya hate rawestan-din. Koma govendê ji bajarê Celle govenda xwe pêşkêş kir. Li ser bîranîna Şehîd Aydin

Bulut, welatperwerekî kilamek got. Weke dihê zanîn şehîd Aydin Bulut, di sala 1980'ê de ji Kur-distanê hatibû bajarê Hamburg ê, li wir digel komelê xebat kiri-bû, di demeka kin de xwe gelek aktif tevgerandibû û dure bi rê-ya Partiyê vegeyriyabû welat û bibû pêşmerge. Û li Kurdistanê şehîd ketibû.

Koma govendê ji bajarê Ham-burgê jî leyistokên xwe pêşkêş kir. Koma hunermendan ji Celle sitranên şoreşgerî xwend. Civîn, digel sitrana "Apo hate Hilwa-nê" dawî bû.

DORTMUND

Komek ji welathêzên Kurd, bi armanca protestokirina gel-qirkirina li Halepçe û tevgeran-dina derdorên pêşveçûyî û hû-manîst, li Almanya Rojava ba-jarê Dortmundê seriyek dan Par-tiya Sosyal Demokrat (SPD) û sazûmana Xaça Sohra Alman-ya. Belavokeya, ku li ser "Gel-kuştina li Kurdistanê divê bê

rawestandî" hatibû nivîstin, dan wan.

SPD duxuyankir ku, daxwa-zan dipejirîne û bi duxuyanika nivîstî, gelkuştinê protesto kir. Kirina rejîma Saddam bi dij-warî rexne kir û li dijî hikûmeta Almanya jî rawestî, ji ber ku lêgerînan li ser nake, ku ew çê-kekên kîmyevî ji hêla firmên Al-manya hatine şiyandin an ne.

Li Sowyetîstanê xwendevanên Kurd Newroz pîroz kirin

Nûbar Zaza - Moskow

Di dema xurtbûna hêrişê împeryalizmê de, li ser gelên herêmê bi gelemperî û xurtbûna hêrişê wê li rex sermîriyên kolonyalist dij gelê me yê azadîhêz û serxwebûnxwaz û aşîfxwaz, Newroz tê di dema kuştin, cihîl-kirin û xistina bendexanan de, bi terzekî, ku laşê mirovan li ber dilerze, heyani ku zordarên diktator çekên kimiya yê di zagonên dinyayê de qedexe, gelek caran dij gelê di başûrê niştîmanê me de bikaranîn, pê bi hezaran birîndar û kuştî pêda bûn. Di bendexaneyên faşizma Tirkî de, ku diwarên wê ji çareyên nemirovî li hember kirinên dijminê koledar dij êsirên cengê û xebatkaran dilerzin, dixwazin wan piçûk bikin, lê bizavên wan tev bedilba çûn û bendexane bûn kela û dizeyên berxwedanê û bûn dadgehên bo serêkên zordarên faşist bi xwe.

Newroz tê û gelê me yê Kurdistanî derbas dibe koçberka nûh ji xebatê, ku berxwedana netewî fireh dibe û pareka mazin, belê hemû axa niştîmanî distîne. Bazên dilê ên ARGK roj bi roj revê dixînin dijminê kolonyalist ê faşist û leşkerê wî, zerareka mazin ji aliyê diravî û hemanî ve dighîne wî û bi ser de ji bi sedan kuştî û birîndaran ji serleşker û serbazên dijmin.

Newroz tê û gelê Kurdistanê, bi hezaran xwendevan, jin, rêncber û cotkar yekîtiyên xwe ava dikin û di bin ala ERNK de xwe dicivînin ser hev, bi ser de ji bi sedan ji xortên Kurd xwe digihin leşkerê netewî, zirxa welatparêz û şûrê devbirr, ARGK. Eger ev tiştekî diyar bike, wê rastiya rêveçûna pêşengiya me ya serkêş û rêbera rizgariya niştîmanî Kurdistanî, çekirê diroka bi ronahî û mîrxasê nûjen û serdemî yê gelê Kurdistanî: PKK û di pêşiya wê de serokê serkêş, avakar û serokê partiyê, rêheval APO.

Em Newrozê pîroz dikin û

bîranina şeşê bo şehîdbûna Kawayê serdemî Mazlum DOĞAN bi destê hêzên zordar, ku bîranîna me xurttir û bi hêztir dike, me pêşve dide û bêhtir ji xebatê ve nêzik dike, bîranîna wî delametekê dide ser milên me, ku em her bibêjin: **Berxwedan jiyane.**

Newroz berê û niha ji nişan û xelata azadiyê û serxwebûnê ye, nişana rindiyê û hezkirinê ye, nişana berxwedanê û fedekariyê ye, Newroz tolwestina li hemberê kolonyalistanê. Newroz îro bûye destpêka dirokeka bi ronahî a teze bo gelê ku azadiyê û serxwebûnê divê. Newroz îro bûye rawestan li dora karsazê û pêşengê ramyarî, civakî û leşkerî yê gelê me ye, ango civa li ber ala sorê, li dor nûnera Marksîzm-Lînîzîmê ye, çêkera mirovê Kurd ê nûh, xwedîya lehen-giyên mîrxasî, civa li dor pêşengê dilêrê û ya herdemî: **PKK.**

Şadmanî bi Newrozê bûye serhatiyeka netewî û niştîmanî yê dilsoz li ba gelê Kurdistanê, ew li her cîyekî û di her rewşekê de pê şadibe.

Li ser vê berpirsiyariya dirokî, a ku li ser milên me, em ciwanên vî netewê sitambar û li ser van tiştên ku me gotine, vejandina vî cejnê, mîna delametekî niştîmanî û netewî yê pîroz. Ev tev hêşt, ku şadmanî bi vî rojê parek ji jîna me be di derwelatîyê de, weke çawa li niştîman be.

Li ser vî bingehe hevalbendên PKK bi alikariya hinde niştîmanperwerên din, amadekariyên xwe bo vejandina vî cejnê kirin û bi terzekî fireh. Lê hêzên nizimiyê, xiniziyê û xiyanetê, hêzên rêformistiyê û ajantiyê, hêzên ku tenê bo xwe wan terza karên nebaş kirin xebat, ku çî caran hodeyê nagihînin xebata gelê me, ew hêzên ku iflas kirine, dest bi nizimtirîn çareyên sabotajê bo şûnvevexistina her xebateki niştîmanî, her topkirinekî niştîmanî yê bi rûmet, rawes-

tan li hember her dengekî Kurdistanî yê azad. Û di pêşiya wan hêzan de "Komela xwendevanên Kurd li Sowyetîstanê bi kar û barên pis diji xebata Kurdistanî derketin, mîna kevîrên ser çit-rengê tev bi sazêkî û terzekî liviyên û xwe gihandin hevalên Sowyet û gotine wan, ku di nava me Kurdan de û gelek hêzên ramyarî hene, ne diristî heye û tîrsa me ye, ku em rabîne hev û din û li ser xaka Sowyetê mirov bîn kuştin. Hevalên Sowyet ji wan bawer nekirin û ewan destvala vegêrandin. Bi wê nekirin, derketin nava Moskow û li ser Kurdan belavkirin, ku hinde balozxane yê biyanî li paş vî Newrozê ne, mebesta wan balozxaneyên welatên ku gelê me bindestkirine, lê dişa ji bisernekirin. Û heyani roja berî Newrozê tiştê ku ji wan hatî kirin, lê ji ber ku viyana mirovên Kurd mazin bû, wan çî rûn bi ser dewê xwenexist. Û gava dîtin ku ewan nikanin tiştekî bikin, nûneriya xwe bi terzekî resmî pêk anîn û danûstandin li gel berpirsiyarên Sowyet çêkirin û çêroka dirêj kirin û benîştê xwe cûtin, gotin ku wê bombe ji li Moskow biteqin, bi wan re hinde ajanên balozxaneyên biyanî û çend ajanên Kud hebûn. Xwe gihandin balozxaneyên ku welatên wan gelê Kurd bindest kirine û bo wan gotin, ku Sowyet xwendevanên Kurd civandine, di bin navê Newrozê de dixwazin welatên wan riswa bikin û piştgiirtiya gelê Kurdistanê nişan bidin. Û gelek derewên ku nakevin hişan. Hinde kesên komunîst ên ku ev nepejirandin wê ji komela xwendevanan bîn derkirin.

Hevalên Sowyet, ji ber ku nexwestin karên dijûn pêkbin, ji me westin, ku em cihê Newrozê û bernameya xwe biguhêrin, me ji pejirand ji ber ku wan bi dostanî bo me ev got û piştgiirtiya xebata me nişan dan.

Dişa ji a wan bi serneket û kirinên wan dijûnî vala çûn, wan kesên ku bi kurdîniyê û sosyalîzmê bang dikin. Me Newroz pîroz kir, di wê rojê de, lê ji ber ku cih tune bû, tenê Kurd hatin.

Şadiya Newrozê di cihêki piçûktir de hat çêkirin, lê dişa ji gelek xort û keçên Kurd hatin û bi wan re mîhvanên Kurd ên Sowyet ji pir hatin, ji komara Ermîniya Sosyalîsta Sowyetî. Şahiyê dest bi supasiya mîhvanan û axaftina li ser Newrozê kir û bo çî gelê me bi Newrozê şa dibe, li ser berxwedana wê û daxwazên gelê me bi mafên xwe di van nîrên diktatoriya faşist de. Û piştî wê gelek stranên gelêrî û şoreşînan ku xebata gelê û berxwedana êsirên cengê di bendexaneyên kolonyalistan de hatin pêşkêş kirin. Û hat diyar kirin, ku komikek Kurdistanî dikeve nav desteyê sporê yê welatên Rojhelata Navîn û li dawiyê hevalekî supasî bo welat û hêzên ku piştgiirtiya xebata gelê me dikin û bo nûnerên wan nişan da.

Bîranîna mîrxasê Kurdistanê Mazlum DOĞAN çiraxeke rêya me rohnî dike û dilên me bi hêz dike di rêveçûyîna me ya berve pêş de bo berxwedanê û xebatê!

Bijî Newroz, xelata berxwedan û raseriyê!

Bilindî bo rihên paqij ên ku xwîna xwe li ser rêya Newrozê dane!

Her bi pêş ve, bo yekkirina tevgera xwendevanî li Ewropa di bin ala ERNK a serkêvtî de!

Her bi pêşve, bo pelixandin û ruxandina sîxur û xwefiroşan, li ku derê dibin bila bin!

Zindanên emperyalîzmê

Îro emperyalîzm, wek hemû gelên bindest êrişên xwe ên hovtine ser Tevgera Rizgariya Netewa Kurdistan a bin rêberiya PKK jî.

Heke em çavên xwe li diroka welatê xwe bigerin, bi taybetî ji destpêka sedsala 20'an û vir de, em wê bibînin ku, emperyalîzma Îngilîzan û Frensiyan rîsteka gelek gemar li dijî netewê Kurdistanê leyistine. Lê îro, piştî ku şoreşa nûjen li Kurdistanê Bakur û bin pêşengiya PKK peyda bû, emperyalîzma Almanî ji rîsteka gelek gemar, danî pêşiya xwe. Di dirokê de emperyalîzma Almanî, tim û tim tifaqên aborî, politîkî û leşkerî bi burjuvaziya Tirkî re pêkaniye. Gava em bi şeweyeka zanyarî li pîrsê mîzekin û dijayetiya emperyalîzmê û tevgera Kurdî a rizgarîxwaz bidin ber çavan, em wê tê derxînin ku ev dijayetiya, piştî ku hêza proletarya li Kurdistanê derket pêde û xwe di qadê de bikaranî pêde, di warên îdeolojî û stratejî de tevgera rizgarîxwaz Kurdistanê li hemberê emperyalîzmê rawestiya ye. Emperyalîzm baş dizane ku, ev şoreşa nûjen a bin pêşengiya PKK li Kurdistanê Bakur, ne tenê li hemberê hikûmeta faşist li Ankara ye. Dizane ku, li hemberê emperyalîzmê jî rawestiya ye. Niha welatên emperyalîst, digel tifaqên bi hikûmeta faşist li Ankara zindanên xwe jî, ji bo welatparêzên Kurdistanê vedikin.

Ev hêzên emperyalîst, êriş

- Bijî serxwebûn!
- Bimirin mêtîngerî û emperyalîzm!
- Bijî PKK, ERNK û ARGK!

Ferhad Şêxo / Berlin
10.3.1988

"Nameyeka vekirî bo gelê Kurdistanê"

Bo şehîdên gelê min,
Gelê Kurdistanê bindest,
Hemû karker û gundî û rewşbirên Kurdistanê zepkirî!

Em, gelê ku ji sedan sal de di bin koletîya kolonyalistên Tirk, Erebb û Faris de û niha jî li ber dergehê sedsala bîst û yekê de û hîn jî bindestin. Serxwebûna ku em dixwazin bûye parek ji şarîstaniya cihan a serdemî û dişa ji em bê şer û ceng û xebata gelêrî û zora şoreşînan nagihin vî serxwebûnê.

Ey koledarno! Gelê me rê li pêş neman ji vî rê pêve, ku baweriya xwe bi gotina "cudahi di nava Erebbekî û Kurdekî de, tenê di baweriya bi xwedê de heye" bine û mecbûr bû ku ti-vîngê rake. Û ha me dest bi tîkoşîna çekdarî kir, ji ber ku me hun naskirin û em we baş nas dikin û di van salên bi sedan de me pir ji dest we dît. Lê dişa ji çirûskek hêvî heye, ku hinek ji wê tîgîha rê ya rast ber Kurdistanê serbixwe ve naskirin û ewan jî li ba sazmanên we mîna kesin ne welatî tîn hejmartin, lê wê dirokê diyar bike, ku ewin ên welatperwerên rast di civata we de.

Ey mîrkujno! We hemû rengên qirkirinê dij gelê me bi kar anîn, ji kuştinê, leşwêrankirinê, cihîl-kirinê û hemû çareyên ramyariya netewperewtiya kûr û li dawiyê we dît, zor çî vedigerîne. Ewê bê biçîne wê bahozê bibîne.

dibin ser welatên sosyalîst û dibêjin, "Mafê mirovan" (!) Lê gava em werin ser rastiya, em dê bibînin ên mafê mirovan nas-nakin, ew bi xwe ne. Ên ku xwîna gelan jî dimijin, dişa ew bi xwe ne. Di zindanên xwe de şerê "psikolojîk" pêktînin û destur nadin ku mirov, bi zimanê dayka xwe jî bipeyive. Gava ez ketim zindana wan, 5 rojan ez dernexistim derve. Tim bo derve, xeberên nexweş digotin min. Mirov dikarê bi yek gotinê bêje ku, ew kesên di zindanên wan de kar dikin tev Hitlervanî!

Lê ew nizanin ku, welatparêzên Kurdistanê ji wan natirsîn, bê tirsîn, ne ji zindanên wan û ne ji ji tehdîtan wan natirsîn. Wê ew hînbibin ku, ew baweriya serxwebûnê ku PKK di dilê me de çandiye, kes nikare biqetîne.

Ji hêla din jî, divê em van karên emperyalîzmê ên hov, xerîb nebînin. Ji ber ku, em dizanin, ew çî li dijî gelên Vietnamê, Cezayirê, Kûba ûhw. pêkanîn. Em dizanin çî li dijî netewên serbixwe mîna Nikaragua, Libya ûhw. tinin. Ji me re diyare ku, wê emperyalîzm li hemberê Tevgera Rizgariya Netewa Kurdistanê gelek hovitiyan birêbixwe. Lê ji niha ve em bi berxwedana xwe biserketin û em wê bêhtir biserkevin. Partiya me ji me re gelek gav avêtîye. Wek Eniya me, Artêşa me...

Di salên pêşiya me de, wê gelên cîhanê rind bibînin, ka şervanên serxwebûna Kurdistanê çî dikin...

Lê hun dişa ji me bersûc dikin.

Lê bi xwedayê we! Bihêlin ku em di rêyeka dî ji rêya serhildana çekdarî re biborin, ku tede em mafên xwe û serxwebûna xwe ya netewî bistînin.

Ey gelê bindest û binzor! Ma te bihistî, ku di dirokê de gelan çekên serhildanê dinane û kaniye bi zimanan koledarên xwe nerm bikin, ku ewan mafê serxwebûna netewî bipejirînin!

Ey koledarino! Bê guman hun dilxemgîn dibin, ku Kurdistanê cîyekî mazin îro distîne, û wê sazmaneka ji axatiyê, burciwaziye, ragirtina berhemê û kolonyalîzmê rizgarkirî pêda bike û zirar wilo digihîne we ji paşerojê û sazmana wê ya aborî û rengê sazîkirina mîrî.

Divê ku hun ji bîra nekin, ku em jî, tevayî gelê, karker, gundî û rewşbiran bi paşeroja xwe mijûl dibin û dixebitin, ji ber ku em naxwazin bo rojeka bêhede bixebitin, ku hemû van qurban û şehîd û hevalên me yê ku em bo rizgariyê didin, badilhewa biçin û ji me re tenê serxwebûnêka sexte di bin destê axan û burciwan de û di bin nîrê ragirtinê biyanî yê ku xêr û berê welatê me yê ku rizgar bibe bixun.

Eger hun li demokriyeka dirist û sax digerin, hunê wê ne tenê di nivîs û gotinên me de bibînin, lê belê di kar û kirinên me de jî.

Cemal Mosa / Prag-Çekoslovakya

Eger mirdim..!

Şêwe Kiwîzan-Qanih

Eger mirdim weten lawanî tu xweş
Eger qeyser nema Kawanî tu xweş

Be des xom bî le beyntî tu û behîştâ
Cehennem pir le ew seyranî tu xweş

Hemû horî mubark bî be ya şêx
Le bo min her kiç û xîlmanî tu xweş

Hemû hengwîn û şîrî bo melakiyan
Min û şerçawentî awî tu xweş

Be min çî seyrfî bax û qesrfî Lûbnan
Weten sehra û kej û kîwanî tu xweş

Eger dunya ne mayek ser be çarfî
Weten ger mîn û hem kiwîstanî tu xweş

Eger nefîhî xisûsiyet tiya nemînfî
Mubarek bi weten dewranî tu xweş

Feredna qanî emro nemînfî
Weten rebbî hewa xwahanî tu xweş

118 saliya bûyina rêberê proletaryaya û gelên bindest V. I. LENÎN

Nivîsandin û analizkirina jiyana rêberê bi nav û deng V. I. Lenîn, ne karekî asaniye. Lê tiştên ku li ser jiyana wî dihên zanîn, em wê binivîsin.

Di mejuya 22'ê Nisanê 1870 de Lenîn, li bajarê Ulyanovsk (Sîmbîrsk) ku dikeve ser çemê Volga, hate cihanê. Zarotî û xortbûna Lenîn li bajarên Sîmbîrsk, Kazan û Samara derbas bû. Kalikê Lenîn Rusî bû, cotkarî dikir. Bavê Lenîn, Îlya Nikolayevîç Ulyanov zanîngeha Kazanê xwendiyê. Karê mam-hostayî yê li xwendegêhê kiriyê û piştê bûye mifetîş û midurê xwendegêhê. Bavê Lenîn, li ser pîrsa fêrbûna gel gelek mijûl dibû. Dayka Lenîn Marya Aleksandrovna ye. Bavê wê jî doxtor bû. Dayka Lenîn gelek zimanan dizani, xwe bi pîrsên çandî û muzikê mijûl dikir. Wê ji bo zarokên xwe gelek tişt fîda kir, ta zarokên xwe gihand jiyaneka birûmet. Mala wan de 6 zarok hebûn: Ana, Aleksander, Flodîmîr, Olga, Dîmîtrî û Mariya. Ji hêla zanabûnê, bavê wan, zarokan gelek bi pêş ve xist. Ew wî kir ku, zarokên wî ji bo welat û gel gelek bi şeref bin. Kin bê gotin zarokên Ulyanov tev şoreşger derketin.

Di destpêka jiyana xwe de Lenîn

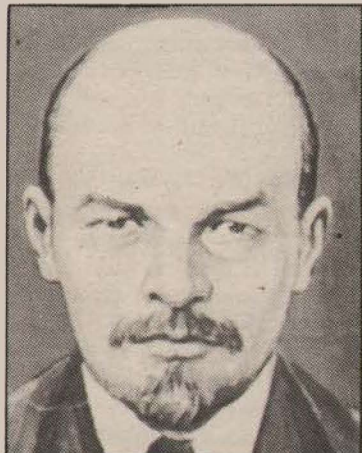
Lenîn, di zarotiya xwe de gelek jîr û zana bû. Gava 5 salî bû, fêrî xwendinê bû. Temana 9'an de, dest bi xwendegêha Sîmbîrskê kir. Ew wî tim dereca yekemîn dibir. Di wê demê de birayê wî Aleksander li zanîngeha Petersburg dixwend. Ew jî di xwendina xwe de gelek zana û jîr bû. Lê ew wî dest bi têkoşîna şoreşgerî li dijî hikumeta Çarî jî kiribû. Lenîn, cara yekemîn navê Marks ji birayê xwe Aleksander bihîst.

Di sala 1886'ê de bavê Lenîn jiyana xwe hunda dike. Birayê Lenîn Aleksander tê girtin. Meha Gûlanê de dihe bidarvekirin, ji ber ku Aleksander têkilî plana kuştina Çarî bibû. Kuştina Aleksander posideyeka mezin berde ser Lenîn. Lenîn, sundxwar ku wê di jiyana xwe de herim di têkoşîna şoreşgerî de be. Lenîn bûhatiyek mezin da birayê xwe, lê ji hêla din wusa digot, "Bi kuştina Çarî tu guhartin nabe û ev rêç şaşê". Lenîn, bi 17 saliya xwe dest bi têkoşîna şoreşgerî kir.

Rêberê proletaryaya yê şoreşger li Rusya

Gava Lenîn dest bi xebatê kir, navenda tevgera karkeran li bajarê Petersburg (Lenîngrad) bû. Komên Marksîst li wir xebat dikiran. Lenîn cihê xwe di xebatê de girt û dest bi fahmkirina zanyariya Marksîstî kir. Hoyên Rusya û şoreşa proletaryaya analiz dikir. Pîrsên serhildanê di nav karkeran de dihat zimên. Pêwîstiya damezrandina partiyeka Marksîst derketibû holê. Tevgera bi navê **Gelerî** ya lîberal dibû dîwarek li pêşiya damezrandina partiyek Marksîst. Lenîn, êrişên mezin dihanî ser Gelerîvanên lîberal, ji ber ku ev êrişî Marksîzmê dikiran û digotin; "Em dostê gel in".

Di sala 1894'ê de Lenîn, pirtûkek bi navê "**Kî Dostê Gele**" anî der. Di vir de aşkere dikir ku, çawa tevgera şoreşger a Gelerî ber bi lîberalîzmê de çû. Wusa digot; "En ku dost û berpirsiyarên çîna zahmetkêş in, Marksîst in ne Gelerîvan in". Di pirtûka xwe de datanî ber çavan, wê çawa bi şeweyeka şoreşgerî Rusya bê guhurandin. Li gor hoyên Rusya, marksîzm analiz dikir. Lenîn, ji bo şoreşa proletaryaya, hevkarîya çîna

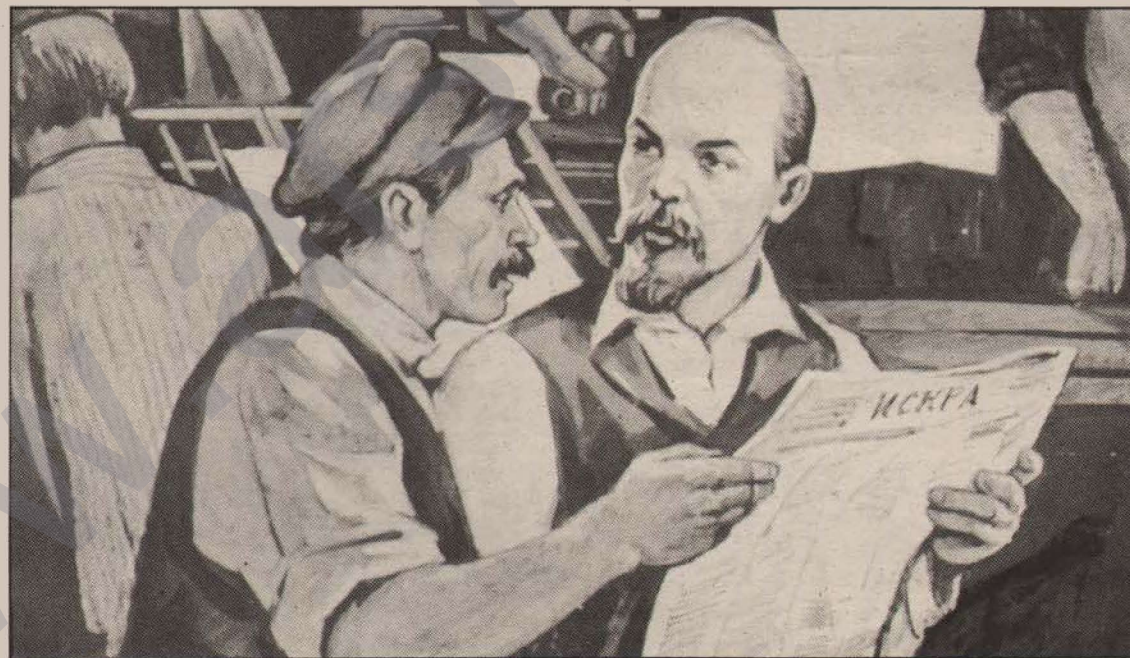
karkeran û cotkarên belengaz datanî pêşiya xwe. Bir rêya yekîtiya komên Marksîst, dixwest ji bo rêberiya şoreşa proletaryaya li Rusya, partiyeka Marksîst bidamezrine. Ji wê demê de Lenîn, bi kar û zanabûna xwe bû reberê hemû çîna zahmetkêş û gelên bindest ên cihanê.

Koçberkirina Lenîn ber bi Sibîrya yê ve

Roja 13'ê Sibatê 1897'ê biryara dîrxistina Lenîn derket. Ji ber ku, karê wî yê bi jîr û zana, tirs û xof berdabû dilê Çarê kevneperest. Bi wê durxistinê, baweriya Lenîn bi Marksîzmê û şoreşa proletaryaya hîn zexmtir bû. Pêwendiyên xwe bi tevgera şoreşgerî re nebîrî. Bala xwe baş dida pêşveçûna têkoşîna xebatê.

Di wê demê de bêşek di nav karkeran de derketibû, ku digot; "Divê em tenê têkoşîna aborî bikin, ji bona ku pere zêde bibin û seetên kar kêmbibin". Ev kesên ku bi navê **Ekonomîst** dihatin nas-kirin, digotin ku; "Têkoşîna politik karê burjuwazî ye".

Lenîn xetereka mezin ji wan didit û êriş anî ser Ekonomîstan.

Lê Lenîn nedikarî gelek tiştan bike, ji ber ku li Sibîrya yê bû. Di wê navberê de Komcivîna Yekemîn a **Partiya Karker û Sosyalîstên Demokrat li Rusya**, li bajarê Mînsk vebû. Komcivîna ji ber tunebûna Lenîn, gelek bi kêmasiyan derbas bû. Bi gelemperî li ser pîrsên îdeolojî, stratejî û bi taybetî jî li ser pîrsên rêkxistinî yê gotûbêj çêbûn. Bê program û bê planên ji bo rojên pêşiyê, komcivîna giha dawiyê. Encama van kêmasiyan de, di demeka gelek kin de, gelek endamên komîta navendî hatin girtin. Lewma, di nav komên Marksîst de jî, dûbendî derketin holê. Xebat pîrs sist bû.

29'ê Çilê 1900'ê de Lenîn li Sibîrya hat berdan. Hate bajarê Petersburgê. Lê hikûmeta Çarî destur neda ku Lenîn li Petersburgê bijî û xebatê bike. Lewma Lenîn çû bajarê Pîskov. Bi roj û şev xebata komkirina komên Marksîst di partiyekê de birêvebir.

Lenîn û armanca avakirina partiyeka Marksîst û nûjen

Dema Lenîn vejeriya nav xebata şoreşgerî, dest bi xebata damezrandina partiyekê kir. Hinde amadekarî ji bo deranîna rojnameka Marksîst birêvebir. Lê hikûmeta Çarî zordariyek mezin dabû ser şoreşgeran û deranîna rojnameyekê li Rusya'yê pîrs zehmet bû. Lenîn biryara xwe da ku rojname li derveyî welat bê wê sandin.

Roja 16'ê Tirmehê 1900'ê, Lenîn çû Almanya. Li wir rojnameyek bi navê **Iskra** anî der. Rojname rîsteka mezin di nav karkeran de leyist. Ji bo maf û şoreşa karkeran, xebatekî her heja bû. Heya dawîya sala 1901'ê nivîst û pirtûk bi navê Lenîn derdiketin. Di sala 1902'ê de pirtûka Lenîn a bi navûdeng, **Kar Çiye derket**. Bîngehek ji bo damezrandina partiya proletaryaya datanî holê.

Berî ku li Rusya partiya Marksîst avabibe, li Ewropa Rojava gelek partiyên Marksîst hatibûn avakirin. Lê gişt di rewşa aşitiyê de dameziribûn. Lewma baweriyên oportonîst û sosyal-şovenîst jî cihên xwe di nav wan de girtibûn. Gelek kes dixwestin ku pîrsa dîktatoriya proletaryaya ji Marksîzmê bavêjin.

Lenîn, Marksîzm ji wan baweriyên vajî parast. Wusa digot; "Divê em partiyek Marksîst bi şeweyeka din bidamezrinin, ku kariba rêberiya proletaryaya bike, û çîna proletaryaya rêkxistî bike". Di wê barê de digot; "Di civata burjuwazî de 2 îdeolojî hene. Îdeolojiya proletaryaya û ya burjuwazî. Îdeolojiya sêwemîn nîne".

Lenîn, li ser pêkanîna Komcivîneka Duwemîn jî radiwestî. Xwe bi biryar, program û pîrsên rêkxistî

burjuwazî ya demokrat ve çû. Bolşevîk biryara guhartina taktîka xwe dan. Tifaqekê ji bo têkoşîna pêkanîn.

Di meha Nisanê sala 1905'ê de, Komcivîna Sêwemîn ya Partiya Bolşevîk li Londonê çêbû. Menşevîk jî bi serê xwe komcivîneka xwe çêkirin. Lenîn digot; "2 komcivîna 2 partî".

Li ser şoreşa burjuwazî ya demokrat, Lenîn duxuyandî ku, ev şoreş wê gemara hezar salan bi xwe re bibe û wê pêşketinek ji bo şoreşa proletaryaya derxîne holê. Di meha Nisanê sala 1906'ê de Komcivîneka Yekbûyî ya Çaremîn li Stockholmê çêbû. Komcivîna de Lenîn, li ser pîrsa şerê çekdarî û rêkxistinî yê ma. Şerê îdeolojî, di nav Bolşevîk û Menşevîkan de dijwar bû, taybetî jî li ser rist û mafê cotkaran. Menşevîk rîsta cotkarên belengaz di şoreşê de nedidîtan. Nedixwestin xakê derebegan bîstinin.

Destpêka meha Hazîranê sala 1907'ê de, şoreşa burjuwazî ya demokrat ber bi hilweşandinê ve çû. Kevneperest bîndestîya xwe di sa vejerandin. Meha Çilê sala 1908'ê de, Lenîn ji Rusya vedigere Cenevre (Genf). Li ser hilweşandina şoreşa burjuwazî gelek nivîst anî der. Bi hilweşîna şoreşa burjuwazî ya demokrat, Lenîn serkevtina proletaryaya dianî ber çavên xwe. Lewma bi şoreşeka nû bangkir.

Di wan salên reş de, gelek şoreşger bidarvebûn. Bi deh-hezaran ketin zindanê. Lê çavtirsandî û hovitiya Çarî, baweriya serketin û serfiraziya karker û gundiyan hîn zexmtir kir. Sala 1910'ê de karkerên Rusya di sa serên xwe hildan. Lenîn pêşniyara derxistina rojnameyeka Marksîst li Rusya pêşkêş kir. Bolşevîk, li bajarê Petersburgê rojname **Zvyuzda** derxistin. Li Moskow jî kovara **Mîsil** derket.

Internasyonalîzma Duwemîn, ku rêberiya tevgera proletaryaya dikir, perçebû. Lenîn, li ser damezrandina Internasyonalîzma Sêwemîn rawestî. Partiya Bolşevîk, dirûşma Internasyonalîzma Proletaryaya rakir. Lenîn bang li karkeran dikir û digot; "Çekên xwe li dijî hikûmetên xwe ên burjuwazî rakin. Ne li dijî birayên xwe ên karker û gelên bindest". Ev gotin remza şoreşa proletaryaya di da der. Meha Çilê 1917'ê de li Petrograd proletaryaya rabû. Şoreşa burjuwazî ya demokrat ya duwemîn di meha Sibatê de biserket. Ev şoreş, bû gawek bo şoreşa proletaryaya.

Biserketina şoreşa proletaryaya bin rêberiya Lenîn

25'ê Cotmehê 1917'ê, Şoreşa Sosyalîst ya Yekemîn li cihanê, li Rusya biserket. Şoreş bû bîngehek ji bo şoreşên proletaryaya û gelên rizgarixwaz li cihanê. Baweriya Lenînîzmê, ala sor xwe avêt gelek welatan. Armanca Marks, Lenîn, Engels û Komuna Parisê li Rusya pêkhatibû. Şoreşa Cotmehê serhildana gelên cihanê ronahî dikir.

Di sedsala bîstan de Lenîn, baweriya Marksîzmê bi her awayî pêşvebir. Ji aliyê felsefê, politîka ekonomiyê, partiya proleter, şoreşa sosyalîst, pîrsa netewî û dewlet, dîktatoriya proletaryaya û hewke daxwazên Marksîzmê, gelek xebat danî holê. Li ser bîngeha van baweriyên Lenîn, ta wê rojê gelek şoreşên gelan biserdikevin.

Sazûmankarê dewleta sosyalîst ya yekemîn

25'ê Cotmehê 1917'ê de, li Sîmolnî komcivîna Sowyet ya Duwemîn destpêkir. Komcivîna de duxuyan bû ku, hemû sulta bo Sowyetê ye, bo karker û gundiyan belengaz e. Gava Lenîn dihe Sîmolnî, ên di komcivîna de, "Bijî rêberê me Lenîn" dibêjin.

Rêberê mezin Lenîn, zehmetî û çetînahiya çêkirina şoreşên çîna û gelên bindest çirand û wê armanca di pratîkê de pêkanî. Zincîrên emperyalîzmê li Rusya yê qeland.

Salên du re Lenîn, dewleta Sowyet ji gelek êrişên emperyalîst parast. Emperyalîstên Emerîka, Frense, Îngiltere û Almanî êrişên leşkerî ji xwe re amade dikiran. Lewma Lenîn di wê demê de tifaqeka taktîkî bi navê **Birêst** digel emperyalîstên Almanya çêkir.

6 Adar 1918'ê de Komcivîna Bolşevîkan a Heftemîn çêbû. Alîkarî bo şoreşên cihanê duxuyan bû. Biryara guhartina navê Partiyê derket. **Partiya Komunîsta Rusya-Bolşevîk**, damezirî. Roja 11'ê Adarê 1918'ê, navenda Partiyê ji Petrogradê çû Moskow. Lenîn xebatên xwe li Kremîl berde-wam kir.

Lenîn bi internasyonalîzma xwe welatparêzekî mezin bû. Bê tixup jî welat û gelê xwe hesdikir. Şoreşa Rusya, perçek ji şoreşa karker û sosyalîst ya cihanê didit.

Sala 1924'ê, roja 21'ê Çilê, seet 18.50'an de dawî bi jiyana wî hat. Bi hundakirina Lenîn, tevgera şoreşgeriya cihanê zirarek mezin girt. Lê Lenîn, bi kar û xebata xwe, bi zanabûna xwe bû sembolê proletaryaya cihanê û hemû gelên bindest. Bawerî û rêya wî, wê di dilê me de hertim geştir bimîne.

— Bijî rêberê proletaryaya û gelên bindest Lenîn!

— Bijî hevkarîya navnetewan!

Ferhad Şêxo

Universalizm an jî "cîhanîti" û ramana sermîriyeka cîhanî — II

Revekirina olê filehî:

Revekirina cîhanî ye. Hinde bingehên revekirina "ên ser kolanan" tede hene, filehî, béguman, tevgerekî cîhanî ye, John Moriot dibêje, ku:

"Dema dewleta Roma wêran bû, baweriya imperatoriyeke cîhanî li şûn xwe heşt û kinisa katolikî ev ramana navenî dirust kir, bavikî ya katolikî malbirê diruste ji imperatoriya romanî re."

Kenisa katolikî ji aliyê posîdeya oldarî de bû bi hêztirîn kinise, bêtirî 500 mio. tēkilēn wê hene, tev seriyên xwe bo papa diçeminin û xwe bi wî ve girê didin.

Rista kinise ya katolikî, di bergehê tēkilî û pêwendiyên derwelatî de, li ser bingehên ola filehî, risteka giringe.

Cheever û Haviland dibêjin, ku:

"Bavikî, zordariyeka rewani ya cîhanî ye, ramana cîhanîtiya ramyarî her belav kiriye, ew kelahek bû bo hemana cîhanîtiyê, rê li cengên ku di nava baron û mîrên ku dij hev û din girt, û bi rêya "Aştiya xwedayî" ceng di çend rojên heftê de û di hinde demsalên salê de qedex kir. Û Bavo (Papa) rista dadmendekî di nava dadmend û mîran de leyist û bi taybetî di navbera Spaniyan û Portegizan de, di sedsala panzdehê de, li ser parvekirina cîhana nû."

Lê bi rastî naye jî bîr kirin, ku bi navê kinisê, xwedê û xaça papa, gelek gel hatin qirkirin û kinise bû zordartirîn hêza ku heye û li teviya cîhanê şop û rêçên zordariya wê mane û bi taybetî i Amerîka jorîn û li a navîn û li a jêrîn jî, li Afrîka û li rojhilatê Asiya. Naye jî bîr kirin ku "Cenga pîroz" li rojhilata navîn di bin navê Papa de çêbû û bi salan gelên ve herême hatin pelixandin, heyani Selahidîne Kurdî ewan ji herême derkirin.

Ramana rizgarkirina nijada mirovî:

Cîhanîtiya filehiyê ji hinkirin ên İsa tēn, weke çawa di "Peymana nû" de hatiye. Bi şirûvekirina van azar û hinkirinan bavikên kinisan, nivîskar û revekarên fileh rabûn. Revekirina wan li ser yekbûna cîhanê ye, ku İsa bo rizgariya nijada mirov hatiye, bēyî cudakirin di nava serdest û bindest de, di nav cihokeyî û navnetewiyekî de (Ciho ên ne ciho navnetewî navdikin), ev jî bi xwe rewane Universalism'ê ye, piştî ku cihowan du çin didan naskirin: ciho û navnetewî.

Pîrozber Augustinos (354-430 zayînî):

Ji rêberên yekemîn bû, di revekirina ola filehî de, raman û bîr û baweriya wî ew bû, ku ên bîr û navbera xwe de "Commonwealth-hevgirêdanekê" a va bikin, û nivîsara wî "Bajarê xwedê" van bîr û baweriyên belav dike.

Pîrozber Augustinos tekmirov dixîne du civatan an du dewletan:

"Mirov ji can û leşe, du niştiman wî hene, ezman û erd, loma divê kar û barê mirovan ji du par bin: oldarî û jêdera wê başê cane û dinyayî, jêdera wê beşê jî leşe. Beşê olî ji kar û barên kinisê ye û yê dinyayî ji pispora dewletê ye, lê divê dewlet seriyê xwe bo kinisê biçemîne û biryarên wê bi cî bîne û ola filehî mîna oleka mîrî bo xwe bipejirîne."

Revekirina ola islamî:

İslam jî oleka cîhanî ye, bingehên ve olê hinkirin ên ku ji "Quranê", ji "axaftinên" Pêximber û karên wî hatine. Di Quranê de rengê destelatîyê û pêwendîya nava mirovan û gelan hatiye şirove kirin.

Di İslamê de jî zanayên peyvê û revekarên ku xwe bi cîhanîtiyê, bi hevjinê û civata navnetewî mijûl kirine hene, mîna "Farabî", "İbin Xeldon", "Kewakibî" û "Cemal dinê efxani".

Farabî (870-950 z.) bi felsefa Yûnanî hikar bûbû û ramanên xwe xistine nivîsa xwe ya bi navê "Ramanên xelkê şarê baş" û bi yekîtiyeka di nava gelan de, di bin serokatîya mirovekî de, bangkir. Û gava mirovekî baş bo ve serokatîyê tunebe, divê serokatî ji aliyê komikekê de bite ajotin. Farabî dibîne, ku hebûna yekîtiyeka wilo pêwîste bo gelan. Lê mixabin Farabî bi firehî li ser serok axiviye, çawa û çî di kesaniya wî de hebe, û hindik li ser sazman û zagonên ku wê sazmana navnetewî biparêzin axiviye, tersî ramanvanên Ewropî yên ku xwe bêtir bi zagon û sazandîyê mijûl kirine.

Cemal Dinê Efxani (1838-1897 z.) ku ji Efxanistanê ye, ji ber ku bi gelek zimanan dizanî, tēkilîyên wî ramanî, ji İslamê pêve, bi gelek şaristaniyên di re hebûn, xebatekî bē nişe dij kolonyalizmê û şaşiyên ramanî û revekirinên dij hişdariyê kir, rêberiyeka rewani, ramanî û ramyarî di wî de hebû, mîna Martin Lother ê fileh hat nasîn, bi hevgirêdaneka islamî û rojhilatî bangkir, bēranberî ramana "Ewropîzmê" bîr û baweriyên wî belav bûn.

Kewakibî (1854-1902) bîr û baweriyên xwe xistin nivîsara "Dayka gundan" tede mîna "Sully" wezirê Henry yê çaremîn şahê Firensa bi "Bēnavçeyiyê" bangkir, û bi yekîtiyeka di nava welatên musulmanan de li ser bingehêkî nûjen û zagonî bangkir. Û em dikarin bibêjin, ku binaxeya bizavên van revekarên İslamî derketina "Hevgirêdana Erebi", "Kongira islamî" û "Hevgirêdana Afro-Asiyayî" pêda bûn.

Cemal Dinê Efxani dibêje, ku "ê baweriya xwe bi İslamê tîne, baweriya xwe bi tēkilîyên giştî û tēkilîyên baweriyê tîne, dev ji tēkilîyên nemaze û ên gel û nijadê berdide... Nijada musulmanan di ola wan de ye, pîrbûna destelatîyê di nav wan de, mîna pîrbûna serokane di êlekê de û sultanî di nijadêkê de", lê xebata wî di jî newekheviyê, zordariya di nava nijadan û netewan de şanî me dike, ku yekbûnekî wilo bē dadmendî û wekhevî di her warekî de naye pêkanîn.

Ramana "Hevgirêdana İslamî" beranberî ramana "Commonwealth" ê İngilîzî ye ku destûra Westminster (1830 z.) bingeha wê dîname, ku hevgirêdaneka di nava hinek gelan de hebe, li gelek oqyanosan belav bibe, bi armanca pêkanîna liştên wan. Hema "Hevgirêdana İslamî" di nava welatên ku bi ser hev de divê pêkbê, ji ber ku hemû welatên musulmanan bi ser hev de ne û ji hev nehatine birrîn. Di nav İngilîz û Hindê teviya Ewropa û pareka mezin ji Asiya heye. Di "kommonwealth" de lişt (menfeet) bingeha

yekemîne, di "Hevgirêdana İslamî" de divê bawerî û oldarî bingeha mezintir be. Lê heya niha tişteki berçav ji ramanên Cemal Dinê Efxani di ve rê de nehatiye bi cî anîn. Hema "Kommonwealth" heye, jare û nakokî di nav de hene û berdestiya kolonyalizma İngilîzî dike, lê heye û heya niha jî maye.

Cîhanîtiya vekirî di ramana Ewropî de

Ramana cîhanîtiyê di revekirina Yonani û ya Romanî de, mîna ramana "mirovatiyê" hat nasîn û teviya nijadê mirovî xiste bin basikên xwe.

Zagona siroştî ji xwe re kir destûra bo va cîhanê. Piştê filehî İslam hatin û gaweke mazintir di yekbûna mirovatiyê û cîhanê de avêtin û li ba İslamê xweda xwedayê hemû mirovane û dêrin (mulkiyet) bi tevî ya xwedê ye û "cîhanîti" di sazmana xwe ya ramyarî de bikar anî, lê mixabin Erebi û Tirkî İslam ji xwe re kirin debanê talanê, wêrankirina gelan û welatan û baweriya "İslamistanê" bo netewên xwe bincil kirin û zordariya netewî li gelên musulman û ên ne musulman bi baweriya "Xilafetê" û "Sultanetê" berde-wam kirin û li dawiyê diyarkir, ku ewan hemû şaristaniya İslamî dikin berhemekî Erebi an jî Tirkî.

Piştî İslamê, revekirina netewî di cîhanê de pir şax da, lê dîsa jî gelek nivîskar û revekarên, ku bi cîhanîtiyê bang kirine derketin, mîna Dantî, Korsê (Crucée), Libentz, Kant, Moore û Bentham. Û her yekî ji van ji koşeyekê ve li cîhanîtiyê nêriya.

1- Alighieri Danti (1265-1321 z.):

Dibên ku Dantî yekemîn revekar ê ku di dema xortbûna "netewiyê" de cîhanî dihişî, di ceng û hevqirkirinê ku di nava dewletên netewî de gelek hikar bû, ku li rêyeka di bo mirovan geriya, di nivîsa xwe de "De Monarchia" sala 1315'ê daxwaza "sermîriyeka cîhanî" kir, lê di terzê imperatoriyeke cîhanî de û gelekî bi imperatoriya Romanî hikar bûbû, ew pêdiviya sermîriyeka cîhanî wilo dibîne:

"Eger lišta malbatekê pêdivê, ku serokatîyeka wê ya desteser hebe, bo dijheviyên di malê de verisîne, gel wê bêtir pêdiviyê serokatîyeka wilo bin, ev jî di sermîriya cîhanî de cî digire".

Lê Dantî çî caran bi sermîriyeka navçeyî û yekbûyî bangnekirîye, tenê bi yekîtiya sermîriyan, ku azadiya hemû şahbat, mîrîti û şarên aza yên ku ji wan sermîriya cîhanî pêktê hebe.

"Mebesta banga me ne ewe, ku desteseriyekî gelemper kanibe zora cîhanê bibe û em mafê derxistina her biryareka biçûk an mazin bidinê, jî ber ku gel, şahbat û şar, divê sazmana wan teva li gor zagonên ku bo wan dirist bin, ji ber ku zagon kar û barê jînê sazdikeyê jî ber ku mirov di rewşên nemîna hev de dijîn, ewan pêdiviyê ristîne rengareng bin bo jîna xwe, lê çareyên ku nijadê mirovî yekin û ji hemana mirovî tēn, divê di wan de tev di bin karbidestekî de bin û divê mirov tev li ser bingeha ku aşîtiyê şanî wan dike bimînin."

Loma Dantî pêwîstiya zoreka serdemî bo geşbûna jîna gel ditiyê, loma jî serdestiya imperator parêztiyê û bang daye, ku destelatî di pença imperatorekî de be, lê ramyarîya Papa, a ku dixwaze zora İmperator bibe, bûye sedema parçekirinê hindirî û belavkirina besaziye di civata Ewropî de.

2- Emeric Crucée (1590-1648 z.):

Ev revekar jî, ji ber ku di pênc salên yekemîn ji "cenga sî salên wêrankar" de bi çavên xwe nemirovatiya cengê dît, ew jî mîna Dantî dij cengê dihxave û dibîne, ku cîhanîti dijminê cengê ye, lê wî bi firehî li cîhanê nêriya. Banga wî bo avakirina yekîtiyeka vekirî bo teviya gelan û netewan bû, bēyî ku oleka taybet bo wan hebe. Wî ne tenê ramana xwe got, lê jê re rêyeka karvan, ku ew ramana tede bi cih bēdanî, di nivîsa xwe de li ser gavên ku pêwîstin bo parastin û belavkirina bazarganiyê û bo pêşvebirina zanîn û hunerê hxiviye. Ew dibîne, ku ji hev hez nekirina gelan sedema cengê ye, ev nehezkirin jî ji olparêziya hişk tē, an jî bi sedema nezanîna her aliyekî bi sazmana aliyê di û bi rengê jîna wî, û dibîne, ku derman bo ve teherê (rewşê) di nermiya oldarî, di belavkirina bazarganiyê û bi hevguhartinê tiştan çêdibe, ji ber ku dan û standin û bihevguhartinê liştan di hêle, ku gel tēbigihînin buhayê hevkarîyê û hodeya pêdabûna aşîtiyê, bi ser ve de jî pêşniyara pêdakarîna kongirekî herheyî ji verêkirinê (sefirên), ku hercar li hev bicivin, li Vînisiya an jî li şarekî di yê bē alî be. Ev komcivîn jî wê bi piraniya bîrûbaweriyên wan nava gelan û sermîriyan dirist bike û gava yek biryarên wê civinê bi cî nîne, wê hemû dewletên din, bi darê zorê wî endamî tēxinin bin wan biryarên. Ev komcivîna ku ji verêkirinê hemû dewletên şahani û komarî -ên rojhilat jî- dibe parêzkarê aşîtiya giştî û wê hemû karbidest soz û peymanî bi cîhanîna biryara piraniyê bidin û wê li dij ên ku bi cînehînin derkevin û gava bi aşîtiyê nebû, ji zorê pêve çî rê namînin.

Crucée dibîne, ku pêwîste her karbidestekî giliyê xwe bo komcivînê bişîne:

"Herkî karbidest ji hev cuda bin, wê bêtir bizavê bikin, ku sînorên xwe fireh bikin, lê gava ewan bi hebûnên xwe razî bin û gava bi va komcivînê re yekbin, eva ku ewan tede endamin, wê tu kesên ku kospîn li pêş aşîtiyê nemînin an jî çî kesên ku dij derdikevin wê bitin rawestandî."

Crucée ji Dantî bêtir ber cîhanîtiyê ve nêzîk dibû û bi terzekî baştir û bang dikir, ku dewleta Alî Osman, Çîn, Hindistan û Pars jî bibin endamên va yekîtiya cîhanî û daxwaza bingeha "piraniyê" di derxistina biryaran de kir mazintirîn û tenahtirîn bingeh, loma hene kes dibêjin, ku bingeha Crucée ji ya Netewên Yekbûyî (Koma Netewan) pêşdatire, ji ber ku li ba wî mafê veto bi dest çî dewletan de nîne.

3- Gotfried Libenz (1646-1716 z.):

Weke me gotî, Dantî bo sermîriyeka cîhanî, bi ruh û rewane imperatoriya Romanî xebitî, Crucée bo pêkanîna akomeka ne-

Cankurd / 1988

tewan li ser bingehêkî cîhanî bēyî ku girêdayê olekê be kar kir, hema Libenz ê Alman banga aşîtiyeka ku li ser bingeha çand û zanînê kir.

Libenz didît, ku aşîti ne tenê bi qedexekirina pêkhatina dijheviyan û ne tenê bi qedexekirina bikaranîna zorê çêdibe. Divê bo aşîtiyê sazmanekî navnetewan yê ku li ser bingehêkî dirist hebe.

Di destpêkê de Libenz xwediyê nêrineka Ewropî bûye û bo yê ramana xwe di sala 1667'ê de pêşniyareka bi armanca avakirina sazmanekî navnetewî danî, ku teviya welatên Ewropî tevke ser hev, ku di siya wê yekîtiyê de kanibin serê dewleta Osmanî bikin.

Piştê Libenz bi cîhanîtiyê bangkir, ku di sala 1676'ê bi karêkî di rabû, bi armanca pêkanîna yekîtiyeka navnetewî, serokatîya wê ya ruhanî di saya Papa de be û serokatîya dinyayî jî di destê imperator de be û bo jihevkarîna nava mîran rûniştgehek hebe.

Û gava ku pêşniyarên wî bi serneketin, dawiyê rabû banga belavkirina aşîtiyê bi rêya çand û zanînê kir, ku bi wê rê yekîtiya gelan nêzîk dibe û wî kanî bû hikariyê li Kayserê Prusya bike, ku tevgeheka zanînê di şarê Berlinê de ava bike, ku bo welatên din bibe pêre ve û gava van zaningeh pir bûn, wê xwediyê ramana û zanînê berhev bîne û hevkarîya wan xort bike û bi wî terzî ramana sazmanekî navnetewî yê ku aşîtiya cîhanî pêkbîne bi ser dixîne. Loma em dikarin bibêjin, ku van ramanên Libenz tova ramana Unesco danîn.

4- Emmanuel Kant (1724-1804):

Kant dibîne, ku aşîti dawiya tēkoşinekî di nav herdu hêzên xêr û ser de ye, ev jî berê Zerdeşt gotiye. Û pîrsa aşîtiya cîhanî di du lêkolînên girîng de anîne ber çavan; a yekem di sala 1784'ê de, bi sernavê "Pêşniyarên mirovakî navnetewî bo dîroka cîhanî" û a duwem di sala 1795'ê de bi sernavê "Ber bi aşîtiyeka hereyî ve" û bi kurtî ew dibêje, nîrên ku hêştine mirov berê pêş jîneka civakî ya bi zagon bijî, wê ew nîrên han bi xwe netewan tēvedin ku va jînê di civata nevetewî de bibînin, çîku aşîti û servehesî, di saya destûrekî giştî de wê hebe, ku teva tēxîne bi zagonên xwe û wê hevokên ramyarî di çembera navnetewî de mîna herêm û parçeyên welatan di hindir dewletekê de diyar bikin.

Lê di lêkolîna duwam de, Kant bêtir bi karvanî li pîrsa aşîtiyê xwedî derdikeve û diyar dike, ku aşîtiya herheyî li ser bingeha avakirina sazmanekî komarî pêktê.

Kant di ber avabûna sazmanekî komarî di dewletê de, pêwîst dît, ku zagoneka gelan li ser bingeha yekîtiyeka ji dewletên aza hebe, ku ev yekîti bizavê biket, ceng ji binî de bitin qedexekirin û bixebite bo firehkirina cîh û hêzdariya xwe. Kant didît, ku "yekîtiya federalî" bi lez û bez wê aşîtiyê tēxîne dijiwariye.

Di pêşniyara Kant de, bingehên tēkilîyên di nava dewletan de hebûn, ewên Kant pê bawerbû, ku sedemên cengê kêmbikin, van bingeh ev bûn:

DÛMAHİK HEYE

Dîliyên şer ên li girtîgeha Amadê berxwedana xwe didomîn

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENÛYA RÎZGARÎYA NETEWA KURDISTAN

HILGAVTINA BUHARÊ DI GIHANÊKÊN BILIND DE

Qilaban bi livbaziye rizgariya netewî hejiya

Di panzdeh rojên pêşemîn ên meha Gûlanê de, bi kêmasî 5 çalakiyên hêzên rizgariya netewî li Qilaban (Uludere) pêkhatin. Bi vî awahî, Qilaban qulibî cihê şer ê germ.

Livbaziyeke roja 3'ê Gûlanê çêbû. Sîxurên bi navên Reşîf Kara, Nezîr Kaya, Cemîl Tosun, İdrîs Kaya, Kerem Tosun, Hûseyin Yakut, Omer Alka, Selman Apaydin bi mirinê hatin cezakirin. Evan bêbextan li dijî şoreşê çek ji dijmin girtibûn. Piştî rûdanê, çekên wan ji ketin destê hêzên ARGK. Bi vî livbaziye, çetevanî li Qilaban derbekî mirinê girt.

Roja 9'ê Gûlanê jî, li gundê Kror êrişek çû ser yekitiyên dijmin û cahşan. Kuştîyên jî dijmin gelek in. Lê dewleta Tirk duxuyankir ku, tenê çeteyek bi navê Hamîd Tosin birindar ketiye.

Livbaziya sêwemîn jî, çû ser saziyên çandî ên mêtîngeran. Hêzên me yê rizgariyê li gundekî civîn çêkirin. Rewşa şer, rewşa dijmin û sîxurên wan, ên mamhoştan eşkere kirin. Dawiya civinê de dibistanên mêtîngeran hatin sohtin. Bi hoya ku bi lez vegerin welatê xwe, mamhoştan

hatin azadkirin.

Rewşa têkoşîna me ya rizgariya netewî li Qilaban: Li Qilaban çetevanî li ser bîngeha bazarganiyê dihê avakirin. Debara şeniya Qilaba, tene di warê bazarganî û xwedîkirina heywanan e. Bazarganî jî digel Kurdistanê Başur dihê kirin.

Bilî hemû astengên ji hêla dijmin, gelê Qilaban ê hejar ticareta xwe heya sala 1980'ê berdewam dikir.

Taybetiyeka Qilaban a pêwîst jî ewe ku, gel gelek niştîmanperwere û alikariya berxwedana Kurdistanê Başur jî, herdemê kiriye. Lewma jî mêtîngeran, piştî sala 1980'ê, êrişek dijwar anîn ser Qilaban û derdorên wê. Gelek karakol hatin avakirin. Axayên sîxur gel kirin bin fermana xwe de.

Di sala 1983'ê de, militanên PKK li gundên Kror bêbext Xeloyê Hacî kuştin. Dijmin lédana pêşemîn girt. Dure xebatên polîtîk bi lez pêşveketin. Li Qilaban gelek kes pêşî xwe gihandin HRK, durê jî xwe gihandin ARGK. Qilaban jî dijmin re bû qadekî bi xeter. Di sala 1985'ê HRK, hinde serhildanên navçe-

yi ceriband.

Artêşa Tirk, hêzên leşkerî li hemû gundan bicihkir. Êrişî gel kir û xwest serhildanê vemirîne. Çetevanî li ser bîngeha ticaretê hat rêkxistin. Mêtîngerên Tirk jî xwe kirin hevparê ticaretê, digel axayên Kurdistanê Başur ku endamên PDK-Îraq in, pêwendiyên xwe jidandin. Artêşa Tirk, di sala 1987'ê de şer di navbera eşîra Jirkan li Elkê û eşîrên Qilaban derxist. Jirkî û Guylî lihevaxistin, bi vî awahî jî çetevanî xurttir kirin.

Di salên 1985, 86 û 87'ê de, livbaziyeke jêhatî û jîr û li dijî mêtîngerên Tirk û çetan birêketin. Artêşa Tirk li Qilaban piştîsikestî bû. Bêhtirî 20 hezar leşker xwe ji bo şer amade digirtin. Çetevanî hat pêlîxandin. Gelek civinên polîtîk li gundan çêbûn. Gelek xort xwe gihandin hêzên ARGK. ARGK hinde baregehên leşkerî ên dizî ji xwe re li çiyayên dora Qilaban avakir.

Niha ev bû 5 sale ku şer, bê rawestandî didome. Pir diyarê ku wê pêşveketinê gelek mezin li pêşîya me de li Qilaban birêbikevin...

Livbaziya tolhildanê li Mistbînê

Di navbera navçên Mistbîn û Midyadê, li gundê Baminê, sîxur Abdülkerîm Çelik û 10 hevalbendên wî ên gunehkar, bi sucê welatfiroşiyê û hevkarîya bi artêşa Tirk re, ji hêla hêzên ARGK, bi mirinê hatin cezakirin.

Sîxur Abdülkerîm Çelik, roja 1'ê Gûlanê li Çiyayê Bagokê şopşanî dijmin kiribû, û bibû sedema kuştina hinde şoreşgeran, ku piraniya wan nûh têkilî **Yekitiya Perwendekirinê Liqê Mêrdinê** bibûn. Ev vî bêbextî, cihê van şervanên nûh raya dijmin dabû û dawîya şerê 2 rojan 20 şoreşger şehîd ketibûn, herwusa 190 serbazên dijmin jî hatibûn kuştin.

Li Şirnexê lédana mirinê li çetan ket

Hilpişkîna Buhara 1988'ê, ya tevgera me ya rizgariya netewî li derdorên êrdima Şirnexê bi çalakî pêşdikeve. Li gundên Dêrgulan, Ayrim û Navyanê 14 çete digel merivên xwe, ji hêla yekitiyên ARGK bi mirinê hatin cezakirin.

Ev rûdana nûh, carek din mêtîngerên Tirk ji ra hejand. Bûyer wusa serpek hatiye: Yekitiyeka ARGK digel gundiyan ku derketibûn zozanan, civinek çêdike. 14 kesên ku hevkarîya dijmin dikiran û dev ji kirinên xwe bernedidan, dicivînê de hatin pirsyar kirin. Ji ber gunehên wan, dawiyê de bi mirinê hatin cezakirin.

Navça ku livbazî pêkhatî, dikeve navbera Çiyayên Herekolê û Kato. Di vî hêlê de gelek gund hene. Gava mirov êrdimên Kurdistanê ên din bîne ber çavên

xwe, mirov dibîne ku ev derdor gelekî xizan û belengaze. Gundiyan li vir pir hejar in. Axên çininê tev di destê malbata. Ali-xan Tatar û axayê Batîyan Osman Demîr de ne. Tiştên ku gundî li ser van axan û pîkolîyên wan dibêjin, rastî bê dawî ne. Ne tenê axên çininê, zozan jî di destê van de ne. Bi vî awahî ev axa, xwediyê hertiştê gundiyan in. Gundiyan Şirnexê, di bin vî pîkolî û nîra hov dinale. Ev jî dibe sedemek ku rihê gundiyan bi ramana şoreşê dihê dagirtin. Ji her deverê bêhtir, lewma şervan ji Şirnexê derdikevin. Tiştê ku bikarîba gundiyan bi mêtîngeran re girêbide, nîne. Ji ber ku ne diçin bajêr, ne jî gundiyan niv-dewlemend di nav wan de hene. Ji hêla din jî girêdana wan bi saziyên çandî ên mêtîngeran re jî nîne.

Gava mehên buharê dihên, gundiyan navçên Girêkamo (Sîlopî), Cizîra Botan û Şirnexê derdikevin zozanên li dora navçaya Şirnexê. Bi yek derbê hejmarê şeniye li zozanan zêde dibe. Lewma ev herem jî hêla erdnîgarî û stratejî gelek bûhaye.

Berî sala 1983'ê, şerê di navbera eşîran de, li van deran kêmbû. Ji hêlekê mêtînger û axayên welatfiroş, ji hêla din jî KUK, Samî Abdurrahman û PDK-Îraq, pîkolî li gundiyan dikiran û hisên wan ên welatperwer dimetan.

Hilgavtina 15'ê Tebaxê di sala 1984'ê de, rewş seranser berveji kir. Ev hêzên me behsa wan kirî, ê din nehatin van deran. Gundi destpêkirin ku, hew baca

Dûmahîk rûpela 20. de

Bi biryareka dewleta Tirk a berî niha, hatibû duxuyankirin ku, wê girtîgeha leşkerî biqulibînin bin fermana sivil. Li du berxwedana meha Sibate, komploye ref bi ref û gelek leyistok ji hêla mêtîngeran li dijî endamên PKK ên girtî li Amadê (Diyarbakirê), hatin pêkanîn.

Daku wan mafên ku bi berxwedana meha Sibate bidestve ketibûn vegerînin, mêtîngerên Tirk pêşî serî dan azinên koçberkirin û durxistinê. Ji girtîgeha Amadê, bi dehan dîliyên şer koçberê girtîgehên bajarên Ruha (Urfa), Dîluk (Entab), Aydin û Eskîşehîrê kirin. Ev leyistok gişt, di bin navê sivilkirina girtîgehê hatin bikaranîn.

Piştî koçberkirinan, roja 9'ê Gûlanê bi şeweyeka mîrî girtîgeha Amadê xistin bin fermana wezîrê dadmendiyê. Bi vî awahî xwestin wan mafên ku bi xwîna şehîdekî bidest ve ketibûn, vegerînin. Ji wan 11 bendên ku divê bikarbin, divêtan wan bikar nebin. Li ser van bûyeran, herpirsiyar û pêşaxafên girtiyan Sînan Caynak, Kutbedîn Yildiz, İbrahîm Ekinci, Aziz Mahmud Ak û Ahmed Aygûn, duxuyankirin ku, ji bo parastina mafên xwe ku dixwazin vegerînin, dê dest bi berxwedaneka xwebirçîhiştinê a nûh bikin.

Roja 12'ê Gûlanê, ji ber ku kontrola keçaniyê bi girtiyan jin hat kirin, berxwedaneka protestoyê, ji bo rojekê hat çêkirin. Di rojên dure, ji ber ku rewş nehat başkirin, dîliyên şer roja 14'ê Gûlanê dest bi berxwedaneka dirêj, kirin.

Roja 15'ê Gûlanê jî, 20 malbatên girtiyan, ji bo havkariya

berxwedana di girtîgehê de dest bi xwebirçîhiştinê kirin. Duxuyan bi navê malbatan hate çêkirin. Duxuyan bû ku, ew mafên dawîya berxwedana Sibate bi dest ve ketibûn, girînge bîn bicihanîn, nexwe wê berxwedana xwe berdewam bikin.

Roja 15'ê Gûlanê, duxuyaniyeka nûh, bi navê dîliyên şer hate çêkirin. Di vî duxuyaniyê de hat eşkere kirin ku, heke daxwaz bicih neyîn, ew wê berxwedana xwe biqulibînin rojiya mirinê.

Niha berxwedanên xwebirçîhiştinê û rojiya mirinê, berdewam in. Heya daxwaz bicih neyîn, nayin birin. Ev berxwedana nûh, pêwîstî û naveroka berxwedana li girtîgehê carek din danî holê. Ev berxwedan, herwusa hevkarîyeka ji bo têkoşîna li derve û bendavê berxwedana girtîgehê a 8 salî ye.

Wekê dihê zanin berxwedanên li zindana Amadê, bi berxwedana rêberên gelê Kurd, Mazlum, Hayrî û Kemal'an destpêkiribû. Xeleka dawî M. Emîn Yavuz bû. Ew mafên ku bi xwîna şehîdan bidestve ketibûn, girînge bîn parastin. Girtî vî ramana xwe, bi vî berxwedana nûh dîsa danezana kirin.

Em gişt dizanin ku, tehluqa mirinê jî di van berxwedanan de heye. Berî niha, di 11 rojiya berxwedanê de M. Emîn Yavuz şehîd ketibû. Ev jî, ji me re delîlêke, ka çuqas rewş û hoyên girtîgehê nebaş in. Lewma em dîsa bang li hemû saziyên mafê mirovan dikin, ku dêhn û bala xwe bidin girtîgeha Amadê, ji ber ku pir diyarê ku mêtîngerên Tirk wê ji nûh ve destên xwe di nav xwîna şoreşgeran de bigerin.

Meha Gûlanê ji bo ciwanên pêşveçûyî û şoreşger ên Tirkîyê bû meha xwelihevdanê û livbaziye

Birên Tirkîyê ên biliv û tevger, ciwan û karkerin. Bilî hemû kêmasiyên polîtîk û rêkxistinê, ramyarî û rênaskirinê, ciwan her tim têkoşîna şoreşger li Tirkîyê bilinddikin. Ji her alî ve ew wusa ye.

Faşîzma 12'ê Êlûnê dixwest vî rista ciwanan jî birawestîne. Lê ciwan xwedî li xwe derdikevin û bi berpirsiyarî dengê xwe bilind dikin.

SAMSUN: Di zanîngeha 19'ê Gûlanê de, xwendevanan ji bo piştigirtina livbaziye li zanîngeha Stanbolê, civinek û numayişek çêkirin. Xwendevanan ji serokatiya zanîngahê xwestin ku, polês neyîn zanîngahê û zagonên dij-demokrasiyê bîn rakirin.

ANKARA: Di zanîngeha

ODTÛ de, 200 xwendevan livbaziyeke runiştinê û civinek çêkirin. Xwendevan, zagonên zanîngahê protestoyê kirin.

İZMİR: Li zanîngeha Selçûk, xwendevanan livbaziyeke mîna civinê û numayîşan çêkirin. Pîkolîyên polêsan li ser xwendevanan protesto kirin.

Herwusa li zanîngahên Stanbolê, İTÜ, İzmir Ege û 9'ê Elûnê, li Akademiya Mîmariyê û Muhendisîyê li İzmirê, li zanîngaha Çukurova, li ODTÛ, li Hacettepe, li Fakulteyên Polîtîk, Dadmendî, Ziman û Dîrok û li dibistanên din ên bilind, civîn, ji ber biranîna M. Şîrîn Tekîn hatin çêkirin. Weke dihê zanin M. Şîrîn Tekîn, li Wanê bi destê MÎT û xwendevanên paşverû hatibû kuştin.